

Nova lestvica občinskih doklad

od kmečke dohodnine v novomeški občini predvideva razpon od 3 do 70 odstotkov — Skupnost trdno računa z zasebnim kmetom!

V ponedeljek dopoldne je bila v Novem mestu V. redna razširjena seja občinskega odbora SZDL, katere so se udeležili tudi člani sveta za kmetijstvo občinske skupščine. O nekaterih spremembah v davčni politiki novomeške občine je uvodno poročal Štefan Seničar, direktor uprave za dohodke OS, v razpravi, ki jo je vodil predsednik občinskega odbora SZDL Slavko Dokl, pa so sodelovali Andrej Grča, Stane Somrak, Jože Medle, Ludvik Simončič, Franc Skof, Gustav Avbar, Stane Gorinšek, Jože Fabjan, Milan Senica in še nekateri člani odbora. — Na seji so sprejeli osnutek predloga za sejo občinske skupščine, po katerem naj bi začela letos veljati v občini nova lestvica občinskih doklad. O tem zanimivem vprašanju bodo zdaj razpravljali na sestankih krajevnih organizacij; vprašanja nove davčne politike v občini zelo zanimajo predvsem vse kmetovalce.

Stevilnim razpravam o kmetijskih proizvodnjah se je v ponedeljek dopoldne z zelo določeno razpravo in dobrim predlogom o novih lestvicah za občinsko doklado na dohodnino iz kmetijstva pridružil tudi občinski odbor SZDL v Novem mestu. Člani so se seznanili z dohodnino in občinsko doklado, ki sta poleg takse na premoženje in gozdne takse glavni vrsti davčnih obveznosti od dohodkov kmetijstva. Za davčno politiko občine sta važni predvsem dohodnina, ki jo predpisuje zvezni izvršni svet; ta je progresivna (od 9—40 odst.) in enaka za vso Jugoslavijo. Progresivne stopnje dohodnine šteti malo in srednje kmete, ta dohodek pa še kot eden izmed virov proračuna razdeljuje med vse politično teritorialne enote. Davčna osnova za dohodnino, kakor tudi za občinsko doklado pa je katastrski dohodek, ki je bil izračunan v letu 1954 in dopolnjen v letu 1959. Zaradi znatnega skoka cen v zadnjih letih pripravljajo zdaj nov izračun katastrskega dohodka; občinske doklade, ki jih predpisujejo občinske skupščine, pa so instrumenti davčne politike v občini. Ko občina predpisuje take doklade, mo-

ra upoštevati proizvodne pogoje v kmetijstvu za posamezna področja, tržne pogoje (bližino trga), možnost zaposlitve prebivalstva, kakor tudi interesna področja za družbeno kmetijsko proizvodnjo. V prejšnjih letih je bila davčna politika do kmetijstva bolj ali manj podrejena proračunskemu položaju posamezne občine. Razlik v dokladah ni bilo veliko ali pa so bile skoraj nepomembne. Do leta 1961 smo imeli v novomeški občini samo eno lestvico občinske doklade za vse področje občine. Šele leta 1962 so bile sprejete tri lestvice občinskih doklad, vendar so bile med njimi zelo majhne razlike. Nasprotno pa so prav v novomeški občini zelo občutne razlike med posameznimi kmetijskimi gospodarstvi. Kar 53 odst. kmetov ima samo do 5 ha skupne površine, 23 odst. kmetov pa od

5—10 ha skupne površine. V občini ima 67 odst. gospodarstev do 80.000 din davčne osnove, 27 odst. gospodarstev pa od 80.000 do 200.000 din osnove. Komaj 6 odst. gospodarstev v novomeški občini ima nad 200.000 din davčne osnove. Vedno več ljudi se zaposluje v industriji in drugih gospodarskih vejah, zato ponekod že manjka delovne sile v kmetijstvu. Vse to narekuje podružbljanje kmetijske proizvodnje, ki bo sposobna dati na trg čimveč kmetijskih pridelkov. Razen tega pa mora skupnost nuditi kmetom v hribovitih in odročnih krajih ugodnejše pogoje, da bodo imeli voljo za obdelavo zemlje in da bodo čimveč pridelali za prodajo na trgu. To pa mora dosežati tudi smotrnejša davčna politika občine.

Poslej 4 rajoni v občini

Za sejo občinske skupščine je pripravljen predlog, po katerem bi področje novomeške občine razdelili na 4 rajone: nižinski, srednje nižinski, srednje višinski in višinski rajon.

Prvi (nižinski) rajon naj bi zajel področja, ki imajo zelo ugodne proizvodne in tržne pogoje; tu se delovna sila zlahka zaposli, zemlja pa je primerna za družbeno kmetijsko proizvodnjo (okolice Novega mesta, Sentjerneja, Dol. Toplic itd.).

Drugi (srednje nižinski) rajon zajema področja, ki imajo še dokaj dobre proizvodne pogoje, so pa od tržišč že

(Nadaljevanje na 3. str.)

Odkod umazano rjava barva Krke in Radešče pri Dol. Toplicah?

Tako so se že nekajkrat v zadnjih letih vpraševali mnogi Novomeščani, ki so upravičeno ponosni na svojo Krko. Takšna vprašanja pa so bila posebno zaskrbljena 21. februarja, ko je bila Krka tako umazana kot še nikdar. Istega dne se je enako obarvala tudi Radešča pri Dol. Toplicah, po kateri je rjavocrna umazanija pritekla v Krko. Najbolj prizadeti so bili prebivalci iz okolice Dol. Toplic, ker so ostali

brez pitne vode. Vse izvire in krajevni vodovod je zalila umazanija iste vrste kot Radešče in Krko. Strokovnjaki so o zadevi že razpravljali. Vsi zaščitni ukrepi so storjeni, obširneje pa bomo o vsem poročali v eni izmed prihodnjih števil, ko bomo povedali kaj več tudi o tem, kako brez potrebe onesnažujemo Krko z različnimi odpadki in povzročamo nemajhno škodo rastlinam in ribjemu zarodu v Krki ter turizmu.

Janko Smole in Tone Koprivnikar v Novem mestu

V četrtek, 5. marca, sta podpredsednik republiškega izvršnega sveta Janko Smole in podpredsednik OLO Ljubljana Tone Koprivnikar v spremstvu predstavnikov Splošne gospodarske banke obiskala Novo mesto. Gostje so se tu zadržali v razgovoru o finančiranju in izgradnji tovarne stekla v Bršlinu. V razgovorih so sodelovali predstavniki občinske skupščine Novo mesto, Komunalne banke Novo mesto in podjetja Kremen. Po razgovorih so gostje odšli v Bršljin na gradbišče tovarne stekla, kjer so si ogledali potek gradbenih in montažnih del.

KOČEVJE in RIBNICA: statuta ta teden med občani

V ponedeljek sta bila v Kočevskem tisku v Kočevju dobitnika osnutka statuta občine Kočevje in Ribnica. Že v naslednjih dneh je večina občanov dobila besedilo, da bi ga čim temeljiteje preštudirali in na zborih volivcev razpravljali o posameznih določilih. Razprava o osnutku statuta bo v obeh občinah trajala približno deset dni, pričela pa se bo 15. marca.

Takole ga je nasulo pretekli petek in soboto: v Novem mestu smo dosegli slovenski rekord — 50 cm novega snega! Ko smo že mislili, da je pomlad pred durmi, je zima še enkrat pometla z repom in nas zavila v debelo odejo snežink. Na sliki: v soboto dopoldne na novomeškem Glavnem trgu

Z RAZŠIRJENE SEJE OKRAJNEGA ODBORA SZDL V CELJU

Merilo za uspeh v dejavnosti Socialistične zveze je stopnja vloge človeka v upravljanju

Pretekli petek je bila v Celju razširjena seja okrajnega odbora SZDL. Udeležila se je tudi predsednica glavnega odbora SZDL Slovenije tovarišica Vida Tomšič. Obravnavali so aktualna vsebinska in organizacijsko-kadrovska vprašanja v dejavnosti Socialistične zveze. V sproščeni in vsestranski razpravi je bila v ospredju vloga človeka v našem družbenem sistemu.

Na razširjeni seji so ugotovili, da so organizacije SZDL uspešno reševale najrazličnejše naloge in da je s takšno aktivnostjo rastle vpliv Socialistične zveze v okviru katere so se srečavala, tehtala in usklajevala mnenja občanov in v okviru katere so se ustvarjala stališča o vseh bistvenih vprašanjih, ki zanimajo občane. V tej smeri je treba tudi vnaprej razvijati dejavnost te politične organizacije, da bodo občani lahko z vso odgovornostjo vplivali na dogajanja v komunah, da se bodo njihova mnenja upoštevala in postala sestavni del sklepov oblastnih organov in samoupravnih teles. Poudarili so, da občan ne sme biti objekt, temveč aktiven ustvarjalec politike in da je treba bolj kot doslej upoštevati njegove pobude, predloge in mnenja.

Iz poročila je bilo razvidno, da so v posameznih občinskih odborih SZDL premalo obravnavali vprašanja, ki tišče občane, da so se

ponekod preveč izgubljali v notranjih organizacijskih vprašanjih, namesto da bi se bolj ukvarjali s problemi, ki so se pojavljali v občinah, krajevnih skupnostih in v delovnih organizacijah. Seveda je takšen odnos lahko vzbudil pri občanih vtis, da je Socialistična zveza organizacija, vsiljena zaradi potreb od »goraje«, ne pa organizacija ljudi samih. Spričo tega so že v začetku poročila okrajnega odbora SZDL poudarila, da se je pri vsakdanjem delu treba izogibati takšnim napakam in da je treba delo zastaviti tako, da bo sleherni občan zainteresiran za aktivno sodelovanje v SZDL. Predvsem je treba uvajati tako obliko in način dela, da se bodo krepili organi samoupravljanja na vseh področjih družbenogospodarskega življenja, da se bodo delovni ljudje usposabljali za kakovostno in samostojno delo v vseh organih samouprave.

Tak način dela so povezovali z obveščanjem, da bi ob-

čan bil čimbolje in čimprej obveščen o tistih vprašanjih, o katerih mora odločati. V zvezi s tem so obravnavali najrazličnejše oblike obveščanja in med drugim poudarili vlogo in pomen medobčinskih glasil. Z boljšim izkoriščanjem obstoječih sredstev obveščanja in z novimi oblikami bi lahko dosegli, da bi zbori občanov ne bili več v takšnem obsegu eno izmed sredstev za obveščanje občanov, temveč bi dejansko postali tisto, kar je njihov osnovni namen — organ odločanja. V tem in v neupoštevanju mnenj in predlogov, ki jih občani dajejo na zborih občanov, je tudi vzrok, da se ta oblika samouprave ne uveljavlja hitreje. Vse preveč primerov je, da so se zbori občanov redno sklicevali ter bili organizacijsko in vsebinsko slabo pripravljani.

(Nadaljevanje na 16. str.)

Pomembna slovesnost bančnikov v Črnomlju

V počastitev 20. obletnice ustanovitve Denarnega zavoda Slovenije pri Predsedstvu SNOS bo danes, 12. marca, v Črnomlju večja slovesnost, ki bo privabila v Belo krajino številne goste.

Ob 9. uri bo v prostorih občinske skupščine Črnomelj razširjena seja Združenja komunalnih bank Slovenije; ob 11. uri bo svečana seja, na katero so vabljene zastopniki vseh denarnih zavodov Slovenije, ob 12. uri pa bo v prostorih ljudske knjižnice odprta razstava zgodovinskih dokumentov Denarnega zavoda Slovenije in razstava o denarnem varčevanju.

Takih slovesnosti bo letos v Beli krajini še več, saj bodo praznovali 20-letnico ustanovitve še razne druge ustanove, ki so delovale v okviru SNOS.

VREME

OD 12. DO 22. MARCA

Okrog 11., 15. in 21. marca ohladitev s snegom do nižin in burja, ki bo trajala dan ali dva. V ostalem suho oz. lepo, z jutranjim mrazom, sicer toplejše.

Dr. V. M.

Novi vidiki upravljanja v šolstvu

Pred dvema tednoma sta republiški in kulturno-prosvetni zbor skupščine SRS sprejela ZAKON O ORGANIH UPRAVLJANJA V ŠOLAH IN DRUGIH VZGOJNIH IN IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH. Ta zakon je kljub svoji časovnosti za šolske zavode zelo pomemben, saj vnaša določeno jasnost v pojmovanja o vlogi delovnega kolektiva in organov upravljanja v teh zavodih ter o sodelovanju javnosti pri njihovem upravljanju.

Zakon je po svojem namenu — pomagal naj bi formalno določila o organih upravljanja v statutih šol — prišel sicer precej pozno, a še zmerom dovolj zgodaj, da lahko opravi svojo nalogo. Njegova osnovna vrednost pa je v tem, da je zastavil pot nekaterim nejasnim in večslovnim nazadnjaškim pojmovanjem o tem, kakšno naj bo v bodoče upravljanje na šolah. Zakon bo v uporabi do takrat, ko bodo vprašanja or-

ganov upravljanja po šolah rešena z zakoni za posamezne vrste šol, velja pa za šolstvo tako imenovane I. in II. stopnje ter za varšivno- vzgojne zavode, šolske centre ter domove učencev teh zavodov.

Medtem ko upravljanje v gospodarskih organizacijah po novi ustavi ni doživelo sprememb, pa je ta bistveno spremenila položaj delovnih organizacij na področju družbenih služb. Med ustavn-

o razpravo sta se tu izoblikovali dve stališči: eno, da v položaj družbenih služb ni treba vnašati sprememb, in drugo, da je treba izenačiti položaj teh delovnih organizacij z ostalimi.

Nov položaj družbenih služb po ustavi

Nova ustava je sprejela drugo stališče. Načelno je izenačila vse družbeno delo: neposredno proizvodno in znan-

stveno ter kulturno ustvarjanje. V ustavi je izrecno zapisano, da je položaj delovnih organizacij na področju gospodarstva, izobraževanja, znanosti, zdravstva socialnega varstva in drugih družbenih služb načelno enak.

Praktično pa to pomeni, da so delovne organizacije, na primer v šolah, dobile iste organe upravljanja, kot jih imajo delovne organizacije v gospodarstvu: delavski svet, upravni odbor in direktorja. Nič na tem ne spremeni, če zakon imenuje delavski svet v šolah svet šole. Kolektivni šol pa so dobili izključno pravico, da sami odločajo o vprašanjih, ki se tičejo orga-

(Nadaljevanje na 11. str.)

Obiskal sem neko večjo tovarno na Dolenjskem. Z vodilnimi ljudmi sem se pogovarjal o kadrih. Zanimalo me je, ali ima podjetje dovolj strokovnjakov za nadaljnjo modernizacijo proizvodnega procesa. Ali je že premagana mojstrska mentaliteta? So preostali zmotno miselnost, da je v podjetju dovolj izkušenih kadrov, resda brez potrebnih šol, a z dolgoletnimi izkušnjami, in da za mlade strokovnjake, ki končujejo šole, ni delovnih mest?

Za ta obisk sem se odločil tudi zato, ker sem pred tem govoril z mladima studentoma, ki sta bila na šolski praksi v tem podjetju. Povedala sta mi, da sicer nista štipendista tega podjetja, čeprav sta doma iz neposredne bližine tovarne. Dejansko sploh nista štipendista. Preživljajo ju starši. Za učila in drugo si zaslužita s honorarnim delom. Težko se pribajata. Čez leto, dve bosta inženirja. Njuna

vora s studentoma. Pač pa so bila vprašanja skoraj enaka. »Ali štipendirate koga na univerzi?« sem jih vprašal. »Enega inženirja,« so mi brž odgovorili. »Koliko pa jih imate že v podjetju?«

»Nobenega.«
»Ali jih ne potrebujete?«
Sele pri odgovoru na to vprašanje se je začela kazati ozka miselnost. Reklji so mi namreč, da ne bi vedeli kam s strokovnjaki, če bi jih štipendirali več. Vsa delovna mesta so že zasedena z ljudmi, ki imajo dolgoletno prakso, čeprav so brez šol. Noben inženir z diplomo ni dorasel njihovem znanju. Potrebujemo samo enega inženirja za delo v laboratoriju, ki ga nameravajo ustanoviti. Za tako delo praktiki niso sposobni.

In v čem se kaže to izredno znanje dolgoletnih praktikov? V popoldnem obvladovanju proizvodnega procesa. Ti ljudje imajo veliko praktičnega znanja, da lahko pogrešajo teoretično znanje brez škode za proizvodnjo. Njihova matematika je v obćutju prstov, v natančnosti pogleda, ki v sekundi presodi, ali je dimenzija prava, v finem posluhu...

Kaj pa načrti, iskanje novih prijemov, razmišljanje o boljši kvaliteti, racionalnejši organizaciji dela in podobno? Tudi odgovor na to vprašanje se ni mogel izmotali iz ozkega okvira pol industrijske pol obrtniške proizvodnje, češ: Kaj pa je treba še razmišljati? Pri nas se ne da dosti spremeniti. Če pa bomo kupili kak modernejši stroj, bo prišel z njim tudi strokovnjak, ki bo pokazal delavcem, kako mu je treba streči.

Taki koncepti so zelo ozki in za prihodnost podjetja lahko pogubni, če ne bodo zagotovili normalnega dotoka strokovnjakov. Pri tem seveda ne bi smeli videti zgolj absolutnega, ki je »mabi« s teoretičnim znanjem, nima pa še praktičnih izkušenj. Tak morada res ne bi mogel odtehtati znanja, ki ga ima mojster z dvajsetletno prakso. Toda z leti dela v tovarni bi njegovo teoretično znanje rodilo bogate sadove. Tak človek, če ne bi bil omejevan v pobudi, bi lahko veliko storil za napredek podjetja, ker bi laže sledil razvoju znanosti in tehnike in ker bi bil sposoben uresničiti številne izsledke tudi v organizaciji dela in v proizvodnem procesu svojega podjetja.

»Sklenil sem, da bo prva dežela, ki jo bom obiskal kot predsednik Alžirije, prav vaša država — je izjavil Ben Bela, ko neodvisne Alžirije še ni bilo na zemljevidu Afrike.

Njegov začetek je bil zelo skromen, njegov cilj je zelo visok. »Naš cilj je socialistična družba. Socializem je po mojem mišljenju predvsem odprava posebnih pravic — privilegijev. Zato bomo storili vse, da bi jih odpravili — je dejal v razgovoru z dopisnikom nekega italijanskega lista.

Ta program se že izvaja, korak za korakom. Alžirija ne orje ledine v Afriki, tudi v Združenih arabskih republikih žele uresničiti socialistične ideale, vendar je Alžirija najbolj zavihala rokave. Ima najmlajše kadre, najmlajše vojsko, njeni voditelji so šli skozi najbolj trdo šolo življenja — sedemletno partizansko vojno. Zrlji so smrti v oči, prezirali so jo, v njih je ogromna nakopičena energija, spoznali so, da kompromisi niso nobena nagrada za življenje.

Alžirski voditelji žele novo Alžirijo, ne korigirano obliko francoske kolonije. Alžirijo, ki bi upoštevala arabske tradicije, ki bi bila dedič vsega, kar so dali Arabci Severni Afriki, a bi sprejela tehnokratske metode najbolj naprednih držav na svetu, predvsem sosedne Francije pa socialističnih držav.

Komaj dvajset mesecev je tega, kar se je rodila alžirska revolucija. To je malo celo v življenju človeka, a kaj šele naroda. V tem času je uresničila enega izmed ciljev alžirske revolucije: zemljo tistemu, ki jo obdeluje. »Agrarna reforma, to je najvažnejše za nas — je

dejal Ben Bela v razgovoru z dopisnikom francoskega lista Liberation 5. novembra 1962.

Alžirija je lani marca prevzela vso zemljo, ki so jo zapustili bivši koloni, oktobra pa je nacionalizirala vse zemljo, ki so jo imeli evropski koloni. Danes v Alžiriji ni več veleposestev, šli so francoski in španski fevdalci, letos pa bodo izvedli agrarno reformo tudi na veleposestvih, ki so jih obdelovali domači latifundisti-veleposestniki.

Naš gost iz Alžirije

Njena močna karta pa je nafta, črno zlato dvajsetega stoletja. Ta naj da deželni novo hrbtenico, ta bo nekega dne tudi omogočila hitrejšo industrializacijo. Kar pogledajmo!

Leta 1959 so dobili 1,7 milijona ton nafte, leta 1960 8,6 milijona, lani že 23 milijonov. Tona velik del dobička gre v inozemstvo. Med pogajanji v Evianu se Alžirci in Francozi niso natančno sporazumeli o tem, po kakem ključu bodo delili dobiček. Ben Bela je o tem dejal nekoč: »Kompanije vlečejo milijarde, nam pa dajejo 50 do 60 milijonov frankov.«

Vendar odnosi med Alžirijo in Francijo niso slabi, francoska vlada je spoznala, da so zavezniki vedno boljši od sovražnikov. Francoska politika je bolj

dalekovidna od drugih zahodnih držav. Tam, kjer priporoča ameriška diplomacija topove, tam so Francozi za pogajanja. Francija je za nevtalizacijo vse Jugovzhodne Azije, Amerika noče o tem niti slišati.

Pariz je poslal ondan trgovinsko misljo v Kambodžo, Washington pa je poslal v Južni Vietnam obrambnega ministra McNamara. Kaj je cilj njegove misije, že tretje v zadnjih letih?

To je prav tisto, kar je zavito v temo, o tem ugibajo celo ameriški listi. Ali bo ameriški minister predlagal razširitev operacij južnovietnamske vojske na sever, na ozemlje Severnega Vietnama? Bodo poslali diverzante čez mejo, da uničijo železnico, ki gre vzdolž obale Severnega Vietnama. So vse te kombinacije samo poskusni balon, le plod novinarske fantazije, se pravi vesti brez osnove?

Američani sami priznavajo, da izvajajo razne skupine v letih, ko volijo ameriškega predsednika, vedno zelo močan pritisk na Belo hišo in da zato teh vesti ni treba vzeti preserno. Vendar pa le kažejo na določene avanturistične težnje, ki jih v Ameriki nihče ne skriva. Amerika je v diplomaciji še mlada in rada nastopa z velikimi programi, ameriški generali se širokoustijo, svojih izjav ne pretehtajo.

Vendar sodijo trezni ljudje tudi onkraj Atlantika takole: Vojne ni mogoče dobiti z vojno. Kar ni uspelo 200.000 francoskim vojakom v Vietnamu, ne more niti 20.000 ameriškim fantom. Kakšne so torej perspektive za mir v Jugovzhodni Aziji? Najbrže se bo umazana vojna kar nadaljevala...

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

stroka je čedalje pomembnejša. To bi morali vedeti tudi v omenjenem podjetju, ki je iste stroke.

»Kako pa to,« sem ju vprašal, »da nista dobila štipendije v domačem podjetju?«

Eden izmed njiju je zamahnil z roko: »No potrebujejo strokovnjakov.«

»Kako to mislite — ne potrebujejo? Ali imajo v resnici dovolj strokovnjakov ali pa samo mislijo, da jim šolani ljudje niso potrebni, ker imajo dovolj praktikov?«

Nato sta mi pripovedovala o šolski praksi. Marsikatere mu vodilnemu človeku v podjetju se sploh ni ljubilo govoriti s praktikanči. Če je bil študent preveč zvedav, mu je mojster odčital, da bi rad vse znanje naenkrat snedel. Ko so hoteli preverjati svoje teoretično znanje s prakso v podjetju, so vodilni ljudje zamahnil z roko, češ: teorija pa takak! Večji del časa so študentje prebili v vratarjevi sobi, kjer so pisali in izpolnjevali razne obrazce.

Kmalu po tem razgovoru s studentoma sem sedel iz oči v oči z najodgovornejšimi ljudmi v podjetju. Niti z besedico jim nisem izdal pogo-

Ko proučujemo potrebe po visoko izobraženih strokovnjakih, pogosto grešimo tudi zato, ker mislimo, da so taki strokovnjaki potrebni samo na dveh, treh delovnih mestih in v podjetju. Takta miselnost izvira iz starih pojmovanj klasične organizacije dela in zasedbe delovnih mest. V svetu pa se je zadnja desetletja že marsikaj spremenilo. Inženirje koristno zaposlujejo tudi v oddelkih in tehnik delajo celo že neposredno pri bolj zamotanih strojih. Pri nas pa še marsikje velja nekakšno pravilo, da sodi inženir samo v konstrukcijski biro in da je lahko na čelu oddelka le mojster v klasičnem pomenu te besede. To so zares ozki pogledi in nam povzročajo ogromno škode.

J. B.

■ Pred kratkim so monterji zagrebškega podjetja »Braća Kavuri« v 27 dneh napornega dela zmontirali velikanski generator za termoelektrarno Kosovo II. Generator je težak 38 ton.

Ribja drstišča na Krki je treba zaščititi

Ribiško društvo iz Novega mesta ima v zgornjem toku Krke in v njenih pritokih več ribjih drstišč, ki niso dovolj zaščitena. Ker je ribolov zaradi tujih ribičev, ki zelo radi prihajajo h Krki loviti, pomembna gospodarska panoga, je sklenilo drstišča zaščititi. Pododboru društva, ki deluje na področju Straža-Toplice, je naložilo, naj sprejme drstišča v varstvo.

Razdeljena so v 4 skupine: potok Radešca z brzicami pod jezom v Podturnu, pod Nardinovim jezom in pod meziškim mostom; Sušica z brzicami pod mlinom do malega mostu pri vasi Dol. Gradišče ter meniški stelnjiki; Krka pri Soteski pod jezom in z brzicami pod Strmolami; in še četrta skupina: Krka pod rumanjskim jezom, jez v Straži in vse do napajališča pod železniško postajo. Člane, ki prebivajo v Straži, Vavti vasi

in Rumanji vasi, bo vodil Franc Hrovat iz Straže, člane iz Dol. Toplice, Podturna, Suhorja, Sel, Soteske, Meniške vasi ter Gornjega in Dolnjega Polja pa Milan Debeljak. Vsak član družine bo v marcu posvetil vsaj 8 ur zaščiti drstišč. Obhodil bo vsa drstišča, ugotavljal stanje vode in družini poročal o stanju. Krivolovce je dolžan prijaviti postaji LM, če je potrebno, pa lahko k delu za zaščito drstišč pritegne tudi ostale člane.

D. G.

■ Kot zagotavljajo v železniškem transportnem podjetju v Kninu, se bodo letos nadaljevala dela pri graditvi železniške proge Knin — Benkovec — Zadar. Iz sredstev, ki jih namerava porabiti letos, bodo zgradili postajno stavbo v Zadru in nekatera druga postajna poslopja. Del sredstev pa bodo porabili za gradnjo spodnje-ga dela proge.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Na nedavni seji republiškega izvršnega sveta, ki ji je predsedoval Viktor Avbelj, so obravnavali problematiko v zvezi z osebnimi dohodki, cenami in stroški. Med drugim so ugotovili, da rast osebnih dohodkov zaostaja za razvojem gospodarstva. Ker dokazujejo izkušnje iz preteklih let, da so osebni dohodki pomemben stimulator za povečanje proizvodnje in znižanje stroškov, ima zaostajanje osebnih dohodkov škodljive posledice. Skladno naraščanje osebnih dohodkov je v preteklosti omogočilo velike pozitivne spremembe. Zategadelj je nujno storiti radikalne spremembe v gospodarstvu, seveda, če je bilo to povečevanje v sorazmerju z rasto produktivnosti membe v korist skladnejšega naraščanja osebnih dohodkov, in sicer tako, da bodo večji osebni dohodki sproščali pobude in vplivali na večjo fizično in ekonomsko produktivnost.

Na seji izvršnega sveta so govorili tudi o negativnih pojavih na tržišču. Menili so, da je bilo res treba odpraviti nekatera nesorazmerja v cenah, kar pa ni bil razlog za to, da bi zviševali cene tudi tisti kolektivi, ki bi si radi na ta način povečali svoj dohodek. Tega pa ne smemo dovoliti. Problema dohodkov ni mogoče reševati s poviševanjem cen, ki ga omogoča konjunkturni položaj. Dohodek je mogoče večati edino s povečevanjem proizvodnje in izvoza.

O negativnih pojavih na tržišču so razpravljali tudi nekateri odbori zvezne skupščine. ● Beograjskemu časopisu NIN je dal sekretar CK ZKH dr. Vladimir Bakarič zelo zanimiv intervju, v katerem odgovarja tudi na vprašanje zastran naraščanja življenjskih stroškov. V zvezi s tem je med drugim dejal, da bo pri nas še dolgo tako, da bodo naraščali tako stroški kot

tudi zaslužki, ker je pač to kompleksen, zapleten problem, ki ga ni mogoče rešiti kar čez noč. Trenutno ni mogoče stabilizirati današnjih cen na formalnem nominalnem nivoju. Zato moramo nekako korigirati zaslužke, tako da omogočimo nominalna povečanja. To seveda ne bi smelo

RAST OSEBNIH DOHODKOV ZAOSTAJA ZA RAZVOJEM GOSPODARSTVA

trajati zelo dolgo. Odvisno je pač od praktičnih ukrepov, ki jih bomo sprejeli. Cim hitreje bomo uveljavljali sodobnejše sisteme i zaslužka i organizacije planiranja, tem prej bomo to dosegli.

● V Ljubljani je bil te dni sodni proces proti skupini sovražnikov našega družbenega sistema. Pred sodiščem so se zagovarjali Janez Toplišek ter Ivan in Stanko Zeljko. Prvi se je leta 1958 povezal z dr. Janezom Zdešarjem iz Clevelanda, znanim protiljudskim elementom, ki mu je dal denar za sovražno dejavnost proti svoji lastni domovini. V Zahodni Nemčiji, kjer je živel, je ustanovil Toplišek »organizacijo slovenskih protikomunistov«, ki pa se je omejila le na nekaj ljudi, ker jih več ni bilo mogoče pridobiti. Med temi sta bila tudi Ivan in Stanko Zeljko, ki sta širila sovražno propagando — tudi brez posebnega učinka. Vsi trije so se zagovarjali, da pač

niso imeli tako hudih namenov. Tako se je Janez Toplišek izgovarjal, da ni imel namena izvajati diverzantskih akcij in da je prišel v Jugoslavijo — varnostni organi so ga pričakali že na meji — le shraniti orožje. Ivan Zeljko pa je trdil, da je podpisal pristopno izjavo, ko je bil vinjen, ter da se ne čuti člana omenjene organizacije. Kljub takim izgovorom jim je bila dokazana krivda: Janez Toplišek je bil obsojen zaradi združevanja proti ljudstvu in državi, sodelovanja ter spravljanja oboroženih skupin in materiala v Jugoslavijo na enotno kazen 14 let strogega zaporu, Ivan Zeljko zaradi članstva v sovražni organizaciji in sodelovanja pri sovražnem delovanju proti Jugoslaviji na 5 let strogega zaporu ter njegov brat Stanko zaradi sovražne propagande na 3 leta strogega zaporu.

● Te dni sta stekli prvi dve nihalni žičnici v Jugoslaviji. Najprej so izročili namenu nihalne žičnice na Veliko planino nad Kamnikom. Tej je čez nekaj dni sledila poskusna vožnja z niharno žičnico, dolgo 1680 metrov, ki je razpeta na Vogel nad Bohinjskim jezerom. Obe žičnici bosta v letošnji turistični sezoni že polno obratovali in tako precej pripomogli k poživitvi turizma v Sloveniji.

● Še dve novici: zdaj je že znano, da bo konferenca ZMS (po novem statutu ni več republiških kongresov) 3. in 4. aprila v Ljubljani. Udeležili se je bo okrog 200 delegatov, gostov in opazovalcev. V središču obravnave bo tema: socialistična vzgoja mladine. — Te dni je zasedala v Ljubljani skupščina skupnosti socialnega zavoranja SRS, na kateri so menili, da nenehna rast cen zahteva skladno zviševanje pokojnin.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

● Na pogrebu grškega kralja Pavla I., ki bo v četrtek, bo zastopala Jugoslavijo tričlanska delegacija, v kateri bodo Edvard Kardač, Veljko Zeković in naš veleposlanik v Atenah Peško Dačević.

● Britanske čete odhajajo iz Vzhodne Afrike, Tanganjike in Ugande, ostale pa bodo še nekaj mesecev v Keniji. Ker je položaj v prvih dveh državah po vojaških uporih v januarju še vedno negotov, bodo britanske čete zamenjale vojski nekaterih afriških držav.

● Argentina bo izročila nacističnega zločinca Bohneja. Bivši nacistični advokat je sodeloval aktivno pri raznih zločinih, ki jih imajo na vesti Hitlerjevci.

● Grčija je proti vsaki delavi Cibra — je ondan izjavil grški zunanji minister Stavros Kostopulos. Ciprski Turki so predlog o rešitvi ciprskega vprašanja formulirali bolj diplomatsko: smo za federativno ureditev otoka, toda v Atenah menijo, da bi bila taka rešitev uvod v delitev otoka.

● Švedski premier Erlander in zunanji minister Nilson sta na sestanevnem uradnem obisku v ZR Nemčiji. To je prvič, da sta dva tako visoka gosta obiskala to državo.

● Na evropsko-somaljski meji se vedno ni miru. Kljub temu, da sta obe državi pristali na mirojno rešitev spora, še vedno govore topovi. Somalci pravijo, da so etiopske straže prve streljale na somalske vojsake.

● Predsednik Jemena el Salal bo sredi marca obiskal Sovjetsko zvezo. To bo njegov prvi obisk v neki državi Vzhodne Evrope. V Sovjetski zvezi bo ostal sedem dni.

● Ameriški senat je začel razpravo o aržavijanskim pravicah. Menijo, da bo sprejel zakonski osnutek, vendar pa so mislelca o njegovi dokončni obliki deljena. Akcija za to razpravo bo v imenu demokratov vodil senator Humphrey.

Na sejmišču izredno slaba izbira

9. marca je bil na novo-meškem sejmišču običajni sejem, na katerega pa je prišlo le malo živinorejcev s praički. Vreme je bilo slabo in mnoge ceste niso bile prevorne, zato se temu ni čuditi. Kupcem je bilo na voljo le 347 pujskov, prodanih pa je bilo 266. Cene se od zadnjega sejma niso spremenile in so znašale od 9000 do 13.000 din.

KZ ČRNOMELJ JE NARED ZA SPOMLADANSKO SETEV

Sneha, ki je začel že pretekli četrtek polahko naletavati, v petek pa ga je že precej zapadlo, so bili kmetovalci veseli. Čeravno je malo kasen in bo nekoliko zavrl spomladansko setev, je zemlji vseeno koristen. Kako bo s kooperacijo v spomladanski setvi na področju črnomaljske zadruga in kako je zadruga na setev pripravljena, smo zvedeli pri Janku Banovcu, vodji kooperacijske proizvodnje:

V spomladanski setvi računamo zasejati v pogodbenem sodelovanju s kmetovalci okoli 870 hektarov površin s krompirjem, koruzo deteljo in krmnimi okopavnicami. Za te površine smo imeli v glavnem že jeseni zagotovljena gnojila in smo jih dobili novembra in decembra, po novem letu pa so jih začeli kupovati zasebni kmetovalci. Letos pri dobavi gnojil nismo imeli posebnih težav; pričakujemo le še nitromonkal, ki ga bomo te dni dobili v skladišča.

Na področju naše zadruga potrošniška gnojil iz leta v leto občutno narašča, kar kaže na to, da imamo vedno več gospodarjev, ki so se odločili za kmetovanje na sodoben način. Lani smo porabili 170 ton umetnih gnojil več kot v letu 1962. Skupna poraba gnojil v letu 1963 je bila 1409 ton, letos pa smo zbrali naročil že za 1550 ton umetnih gnojil.

Semenski krompir bo treba zamenjati

Precej težav imamo s semenskim krompirjem. Vsako leto bi morali zamenjati vsaj eno četrtino krompirja za seme, doslej pa nam to ni uspelo, zaradi tega je naš krompir že precej izrojen. Merkantilni krompir je težko prodati, ker je tržišče z njim nasičeno, zato se ne vema, kako bo z zamenjavo. Kmetovalci pa lahko pri zadrugi nabavijo semenski krompir na kredit, če se obvežejo, da ga bodo jeseni zadrugi prodali. Če nočejo prodati krompirja, lahko zadrugi prodajo prašiče ali živino.

Kmetijski tehniki, ki vodijo posamezne proizvodne okolišče, se s kmetovalci po-

govarjajo in jih prepričujejo o nujnosti nabave dobrega semena. Če ne bodo sami sprevideli, da je to res potrebno, bo verjetno treba ukrepati v smislu odloka o agrominimumu.

Za seme hibridne koruze pa se naši kmetovalci že precej navdušujejo, kljub temu da jih je pred leti razočaralo. Seme je bilo tedaj slabo kaljivo, zdaj pa je dobro, zato so kmetije videli, da s ga izplača sejati. V letošnji setvi nameravamo posejati s hibridno koruzo 220 hektarov površin, kar je lep napredek.

Strojimo imamo že precej, vendar se v glavni sezoni še včasih zgodi, da ne moremo ustreči vsem naročnikom, ki bi radi želi in mlatili s kombajnom. Takrat je namreč tudi na zadružnih površinah dovolj dela. Konec lanskega leta smo kupili 4 nove traktorje, tako da jih imamo že 28, nameravamo pa kupiti še nov veliki kombajn, da bo malim trem, ki so že v lasti zadruga, pomagal pri delu. Upamo, da bomo s temi stroji lahko zadostili potrebam zadruga, kot tudi zasebnih naročnikov.

Kako bo s kmetovalci v odročnih krajih?

Kmetovalcem v višinskih predelih, ki zaradi objektivnih težav ne morejo veliko pridelati, je občina znižala davke, pri nas pa si prizadevamo po svoje, da bi jim pomagali. Že večkrat smo razpravljali o tem, da bi jim bilo treba na kak način nuditi kredite za nakup motornih kosilnic in drugih strojev, s katerimi bi si delo olajšali, vendar stvar še ni urejena. Banke takih posojil ne dajejo, zadruga pa jih iz svojih skromnih sred-

stev tudi ne more dati. Kmetovalce iz vasi, kjer mleko ne gre v promet, mislimo preusmeriti v živinorejsko proizvodnjo; v krajih, kjer se mleko lahko proda, pa bomo nagovarjali gospodarje, naj se odločijo za proizvodnjo mleka. Razen tega bi zadruga od njih odkupovala teleta za svoja pitališča.

Kot rečeno pa se o tem še pogovarjamo in razpravljamo še o drugih možnostih, ki bi prebivalstvu višinskih in odročnih vasi omogočile večji zaslužek in lepše življenje, kot so ga bili vajeni doslej.

Potrošniška posojila večja za 140 milijard

Potrošniška posojila so se lani povečala za blizu 140 milijard dinarjev, medtem ko so odobrili za 21,5 milijarde dinarjev posojil ljudem, ki jih je prizadel škopski potres. Pri posojilih je vedno več tistih z daljšim odplačilnim rokom. Posojil s petletno odplačilno dobo, namenjenih predvsem za nakup avtomobilov, je bilo v lanskem letu in januarja letos odobrenih za 19,2 milijarde dinarjev.

Hranišne vloge so v januarju naraščale hitreje kot v januarju 1963. Hranilne vloge so v splošnem naraščale dvakrat počasneje kot potrošniška posojila in so bila lani za 75 milijard dinarjev večja kot 1962.

Administrativna združitev ZB, ZROP in ZVVI

Na nedavnem sestanku vseh treh zainteresiranih občinskih organizacij v Novem mestu so sklenili, da se bodo njihove organizacije zaradi lažjega in cenejšega administrativnega poslovanja s 1. aprilom združile. Skupni sedež vseh treh organizacij bo poslej v prostorih občinskega odbora Zveze borcev v Novem mestu, ki ima za te namene najprimernejše prostore. Združitev bo nedvomno ugodno vplivala na to, da bo delo naštetih sorodnih organizacij poslej bolj usklajeno, terjalo pa bo hkrati manj naporov in sredstev.

Z zadnjega prašičjega sejma v Brežicah

Preteklo soboto je bilo na brežiškem tedenskem sejmu naprodaj 475 pujskov. Manjši, do tri mesece stari, so bili po 750 din kg žive teže, večji pa so veljali 330 din kg.

»Pa bo pomlad prišla...« (Novo mesto, 7. marca 1964 dopoldne)

Nova lestvica občinskih doklad

od kmečke dohodnine v novomeški občini predvideva razpon od 3 do 70 odstotkov — Skupnost trdno računa z zasebnim kmetom!

(Nadaljevanje s 1. str.)

bolj oddaljena in nudijo manjšo možnost za zaposlitev delovne sile (področje Skočjana, Smarjete, širša okolica Sentjermeja itd.).

Tretji (srednje višinski) rajon naj bi zajel področja, ki imajo že težje proizvodne pogoje in so oddaljena od trga, imajo pa tudi slabše prometne zveze (okolica Stopič, Birčne vasi, Karteljevo itd.).

Četrti (višinski) rajon naj bi zajel višinske, hribovite predelje (področje Gorjancev in Suhe krajine).

Po predlogu, ki je pripravljen za sejo občinske skupščine, naj bi znašala lestvica občinskih doklad, kot sledi:

- v I. rajonu — od 40—70 %
- v II. rajonu — od 25—55 %
- v III. rajonu — od 12—30 %
- v IV. rajonu — od 3—12 %

za gozdove — od 5—9 %

Taka lestvica precej loči posamezna področja v občini. Po njej bi se letos zvišale občinske doklade v I. rajonu za približno 60 odst., v II. rajonu približno za 20 odst., medtem ko bi se v III. rajonu znižale za približno 38 odst., v IV. rajonu pa za 70 odst. Za gozdove bi se doklade zvišale za približno 60 odst. Taka razdelitev občinskih doklad bi nedvomno ugodno vplivala na celotno gospodarstvo, pa tudi na zboljšanje življenjske ravni na vasi.

Posledice nove lestvice doklad

Povprečen srednji kmet, ki ima 250.000 din davčne oshove, bi po novi lestvici občin

skih doklad plačeval poslej v I. rajonu 56.500 din več davka, v II. rajonu pa približno 15.000 din več; isti v III. rajonu pa bi zdaj plačeval 25.000 manj davka, kot ga je doslej, v IV. rajonu pa 40.000 din manj. Razlike so torej znatne, upoštevajo pa predvsem že našteje razlike med kmetijami v nižinskih in višinskih področjih občine.

Clani odbora in gostje so na seji poudarili, da poslej občinska doklada ni več izhodišče za proračunski položaj občine, temveč želja za ustvaritvijo resničnih razlik med posameznimi kmetijskimi področji. Znano je, da so v zadnjih letih marsikje v nižinskih krajih kmetje dosegli s pomočjo umetnih gnojil, strojne obdelave in pogodbenega sodelovanja z zadrugami tudi do trikrat večje pridelke, njihovi stroški pa se v tem času niso povečali za trikrat. Hriboviti predeli pri tem močno zaostajajo; skupnost pa jim mora nuditi tako pomoč v agrotehnikah, predvsem pa z davčnimi olajšavami.

Skupnost trdno računa z zasebnim kmetom!

Na seji so poudarili, da bo zasebni kmet še dolgo sodeloval z družbenim sektorjem kmetijstva; treba pa ga je tudi materialno podpreti, da se bo specializiral v določeno smer proizvodnje, in mu nuditi tudi potrebna investicijska sredstva. Če vemo, da lahko kmet namesto 4 prašičev spita na leto 20 prašičev in jih proda družbi, potem vemo, da bo dal družbi več svojega blaga. Če mu — zaradi višinske lege kmetije — predpišemo manj davka, je

to še premalo; treba ga je tudi sicer usposobiti za tržno proizvodnjo, nuditi mu kredit za nove hleve in lažjo mehanizacijo. To velja posebno za vse naše višinske kraje, kjer naj bi se kmetje usmerili predvsem v živinorejo.

Za nižinske kraje bodo v kakih dveh mesecih izgotovili podrobnejše karte, kjer bo vsak kmet lahko videl, katere parcele so predvidene za arondacijo v okviru družbenih posestev; tako se bo lažje odločilo za sodelovanje in zamenjavo zemlje.

Na seji so nadalje razpravljali o preživetnih za ostarele kmete, ki oddajo skupnostni zemljo, kakor tudi o potrebnem skladu za te namene. Omenili so, da bi občinska skupščina iste kmete v višinskih predelih, ki so ostali sami brez otrok in so stari, celo oprostila davkov. Pogovor je tekel tudi o kmetih, ki odklanjajo sodelovanje v družbi in nočejo plemenskih svinj, semenskega krompirja itd. Taki morajo seveda občiniti posledice občinskih odlokov, ki govorijo o obveznem uvažanju sodobnih kmetijskih ukrepov.

Na predlog članov odbora so sklenili, da naj strokovnjaki občinske skupščine ponovno rajonizirajo posamezne vasi v že določenih področjih, medtem ko so se člani občinske skga odbora SZDL in gostje strinjali s predlaganim osnutkom nove lestvice občinskih doklad. Zadnji besedo o tem bo seveda rekla občinska skupščina; ukrep, ki pomeni resničen prelom z dosedanjim praksom v davčni politiki novomeške občine, pa bo vsakakor pozdravil vsak napreden kmet.

PRODAJO skoraj nov

ELEKTRIČNI RAČUNSKI STROJ »RHEINMETALL«

za 4 računske operacije (brez kontrolnega traku).

Ta računski stroj tudi ZAMENJAMO za nov ali skoraj nov električni računski stroj s kontrolnim trakom.

Ponudbe in naslov pošljite na upravo Dolenjskega lista, Novo mesto, p. p. 33 (telefon 21-227).

Objava sodbe Okrožnega gospodarskega sodišča

SODBA V IMENU LJUDSTVA!
Okrožno gospodarsko sodišče v Ljubli je v gospodarsko kazenski zadevi proti obd. trgovskemu podjetju »Dolenjka«, Novo mesto, ter obd. Darku Luzarju zaradi kršitve Temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili po dne 28. januarja 1964 opravil glavni javni obravnavi

Razsodilo: I. Obs. TRGOVSKO PODJETJE »DOLENJKA«, NOVO MESTO

je prekršilo čl. 10. Temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili s tem, da je imelo v prometu živila, ki so bila pokvarjena, tako da je 3. oktobra 1963 imelo v svoji prodajalni Samopostrežba v Novem mestu v prodaji 23 zavitev margarine Zvezda s kakaom, kateri je rok uporabnosti iztekel že 31. avgusta 1963.

II. Obs. Darko Luzar, poslovodja v prodajalni Samopostrežba, je odgovoren za zgoraj pod I. opisano prekršitev čit. zakona. Zaradi tega se kaznujeta: I. obs. PODJETJE po čl. 59/1-1

cit. zakona z denarno kaznijo 120.000 din.

II. obs. DARKO LUZAR po čl. 59/III čit. zakona z denarno kaznijo 7000 din.

Obsojeno podjetje je dolžno povrniti stroške postopka, od tega povprečnine 7000 din.
Po čl. 26 ZGP se bo objavila sodba z obrazložitvijo v izveščku v tedniku Dolenjski list.

OBRAZLOŽITEV:

Ob kontroli v prodajalni obsojenega podjetja je našla tržna inšpekcija margarino, za katero velja zakonita domneva, da je pokvarjena. Rok uporabnosti ji je namreč že potekel. Gospodarske organizacije, ki se pečajo s prometom živil, so dolžne živila izločiti iz nadaljnje prodaje takoj, ko živilu poteče rok trajanja uporabnosti, označen na ovitku, čeprav sicer na živilu še ni opaziti znanih sprememb. V inkriminiranim primeru so imeli v poslovalnici margarino, ki bi jo morali že 33 dni pred pregledom kot pokvarjeno izločiti.

Okrožno gospodarsko sodišče v Ljubli, 28. januarja 1964.

Še o: »Naše«, »vaše« ali vendarle družbeno?

Dovolite, da napišem odgovor na članek z gornjim naslovom od 27. februarja 1964. Samo kjer se dva kremenata krešeta, se iskra vžge, pravi pregovor in ta iskra — resnica je namen tega sestavka. Kaže, da ni težko napisati članek, kadar je potrebno proglašiti nekoga za gospodarsko kratkovidnega, lokalno zaprtega, brez višjih smotrov in posluha za razvoj, obenem pa svoje zaslužkarstvo postaviti v luč najčistejših proizvodnih kooperacij z najčistejšimi cilji. Nimamo namena svojih zaslug poveljevati, niti se oprijemati uredb, ki odločajo o tržnih odnosih z individualnim kmetovalcem, želimo le pokazati resnico.

Logično in že mnogokrat povedano je dejstvo, da mora biti večja in cenejša kmetijska proizvodnja, ki zahteva drugačno agrarno strukturo in nove proizvodne odnose, cilj naših prizadevanj v raz-

voju kmetijstva. S tem se strinjamo. Ne moremo pa se strinjati, da se nekdo proglašja za organizatorja najčistejše kooperacije, v bistvu pa ni, razen tega, da je kreditni kmeta (ta bi lahko tudi s pomočjo manj čistih oblik kooperacije prišel do prašičkov), storil za napredek kmetijstva prav ničesar. Zanimivo bi bilo vprašati predstavnike KP Novo mesto, katerih glavni argument je povečana blagovnost, če smatrajo, da je s stališča narodnega gospodarstva bolj važno to, v kakšni obliki oz. pri kom se pojavi kmetijski proizvod na trgu ali pa intenzifikacija kmetijstva. Za slednjo pa je potrebno umetno gnojilo, stroj, strokovni nasvet in dobra organizacija. Kaže pa, da Kmetijsko posestvo Novo mesto ni izhajalo iz tega izhodišča. Saj se ne bi moglo zgoditi, če bi njihova strokovna služba vodila evidenco, kje so ti prašiči, v kakšnih po-

gajih in kako uspevajo, da bi kmetom prašiči prirastli tudi samo po 18 kg v 4 mesecih reje. Kmet ga namreč samovoljno ni smel izločiti.

Kmetijska zadruga Trebnje, ki ima dolžnost v interesu razvoja vzdrževati nerentabilno trgovino z reprodukcijskim materialom na tem od prometnih zvez odmaknjemem področju, naj mirno in tiho gleda, kako nekdo »prevzema, v »zdravje« kooperaciji vzrejane prašiče.

Čudno se nam zdi, da pitališče brez lastnega krmnekega zaledja ne organizira kooperacijske proizvodnje v pridelavi krme, da pa kupuje na živinskem trgu domače črnobole prašiče, jih daje v roke kooperantu, ki ga pusti v miru, ker ga nekdo drug oskrbuje, iste prašiče proglašja za bekone in kot tako zelo interesantne za izvoz. Mimogrede o bekonu: strokovna literatura in praksa razumeta pod

pojmom pitanje za bekona na poseben način spitanega prašiča mesnatih pasem, ki mora anatomsko odgovarjati predpisanim stroгим mednarodnim standardom. Da se to doseže, je potrebna precejšnja strokovnost in pravi izbor pasme.

Pa še to: predstavniki KP Novo mesto niso imeli za potrebno oglašiti se pri nas, se o tem pogovoriti, da vsaj ne bi bili tržni presežki dvakrat planirani, niti niso pokazali pogodb, ki so jih od kooperantov dosledno pobrali. Delali so tako, kakor da kmetijske zadruga Trebnje sploh ne bi bilo.

Ne lastimo si pravice razsojanja, kdo sme in kdo ne sme organizirati kooperacije, trdimo pa, da ta v svojem bistvu ne služi ničemu, če nima za cilj proizvodnega napredka.

Inž. Branko Voljč
direktor KZ Trebnje

Odgovor iz »Knjigotiska«

V Dolenjskem listu so 27. februarja 1964 v rubriki »Pisma uredništva« Slavka Blatnik, Dragica Sodič, Marija Blatnik, Slavka Zabkar in Ana Skedelj, vse iz Novega mesta, nekdanje delavke v »Knjigotisk«, objavile članek, poln očitkov in neresnic, s katerimi je javnost, ki ga je čitala, dobila kaj čudno predstavilo o razmerah v našem podjetju; tu naj bi vladala nekaka anarhija in zatiranje borcev NOB.

Na ta predrzen članek je odgovoril upravnik »Knjigotiska« Franc Lakner v svojem imenu in imenu kolektiva. Objavo tega odgovora pa je odgovorni urednik Dolenjskega lista zavrnil, češ da je naš članek daljši od same informacije ter pozval, da ga primerno skrajšamo. No, ga bomo pa skrajšali in zgostili tako, da bo javnost vkljub skrajšanemu besedilu informirana o zadevi in si ustvarila svoje mnenje.

Podpisani Anica Novakovič, predsednica DS, in Ema Košir, predsednica UO v »Knjigotisk«, objavila ta članek, ker zlonamerno in maščevalno napada naš celoten kolektiv! V njem je toliko neresnic in zlonamernega potvarjanja dejstev, da si bomo poiskali vsi prizadeji zadoščenja na sodišču.

Javnost pa naj sliši tudi drugo plat zvona! Ne bomo trdile, da je tista nerodna šala med nami ženskami bila na mestu. Se manj na mesto pa je žigosati nas, sebe pa zaščiti v nekakšno idealizirano rahločutnostjo in užalenostjo. Kar priznajte, užaljene tovarišice; neumnost kvanta Slavka Zabkar (katere tukaj ne bomo navajale) je dala povod za tisto nerodnost. In tako se je pričelo s šalami, v katerih ni nobena od vas podpisnic napadalnega članka tedaj našla toliko slabega, da bi zadevo javila upravniku ali na kako drugo merodajno mesto ter tako preprečila ponovitev. Vse skupaj ste tedaj sprejele dejanje oz. našo skupno razposajenost za sprejemljivo šalo. Zaradi tega sedaj ni na mestu vaš pretirana užalenost, ki v osnovi ni dala povoda za ta grd napad na nas, ki smo ostale v podjetju, temveč je to popolnoma nekaj drugega, kar bo razvidno iz nadaljevanja odgovora!

Na posamezne napade v članku pa sledeče: če smo ob proslavah dneva žena ali

občinskega praznika ali kake druge interne proslave nabavili malico in nekaj litrov vina, si tega ne dovolimo od nikogar očitati. In če smo ob redki priloiki mastne malice želele delavke en ali dva kozarca vina, zbrale denar, vipo pošteno plačale in popile, mar naj bo to veseljačenje med delovnim časom, ki slabovpliva na storilnost in kvaliteto dela? In to naj poslušamo od tovarišic, ki so bile le malo časa v podjetju in ne znajo ocenjevati ne storilnosti ne kvalitete dela.

Prav tako je z zlonamernim odstavkom, da upravnik tudi po več dneh delavkam ni dal dela. Smatramo, da je upravnik že pokazal svoje strokovne sposobnosti in ve kaj dela, ter pravilno razporeja dela, sicer ne bi v podjetju pri tako skromnih razmerah tako napravili in tako ugodno zaključili poslovno leto in vsa leta, odkar je on vodja podjetja.

Neresnična je tudi navedba, da bi Novakovičeva med rednim delovnim časom opravljala vezavo knjig za svoje osebne stranke. Ni res, da bi upravnik poiskal v letu 1962 Novakovičevi in Koširjevi za 40 dinarjev na uro. Stevilke so iz trte zvite. Sicer pa je določanje osebnih prejemkov stvar DS, ne pa upravnika, in tako je tudi pri nas.

Ni res, da je Novakovičeva postala predsednica DS in Koširjeva predsednica UO zaradi nekega »glasnega« stanka v letu 1962. Take izjave so potvarjanje resnice in jih bo lahko ugotovili pri 12 zaposlenih v podjetju.

Glede odstavka o moralih v podjetju pa sledeče: za naš odgovor je v Dolenjskem listu prostor odmerjen, zato nam ni mogoče na vse odgovoriti. Prizadeti si bomo poiskali zadoščenje na sodišču, ker ne živimo v Texasu, kjer se neodgovorno strelja in ubija.

Kaj je privedlo podpisnice članka, da blatijo svoje podjetje, dolžijo »vodilno trojko« nekakega tiranstva, samopaništva in pomanjkanja politične zavesti? Dokler so bile v podjetju, je bilo vse v redu, z njihove strani ni bilo nikdar nobene pritožbe ali političnega udeleževanja. Celotestave smo imeli prav s Slavko Zabkar in Marijo Blatnik, ki nista hoteli poravnati sindikalne članarine. Zdar pa natenkrat taka politična zavest in sovražnost! Ali je temu vzrok odpuščanje službe in izguba udeležbe pri neprimerenih šalah, ki jim takrat niso bile neprijetne?

Služba je bila odpovedana v predledkih 4 delavkam, medtem ko je Dragica Sodič sporazumno s podjetjem prekinila službeno razmerje zaradi bolehnega otroka in je bila pri nas samo 39 dni. Odpuščali so bile izvršene zaradi zmanjšanja števila zaposlenih iz tehničnih in utemeljenih gospodarskih razlogov v podjetju. Bile so pri komisiji za sklepanje in odpovedovanje službenega razmerja in pri DS pretehtane, upoštevajoč socialni položaj, sposobnost in prizadevnost vseh delavk ter potreba podjetja. Odlodbe so bile pravilno izdane po uredbi in z navedbo o pravicah do pritožbe. Pritožila se je samo Marija Blatnik in navajala, da ji je odpovedana služba menda zaradi sodelovanja med NOB in da se ščitijo tiste, ki niso sodelovale. Navaja tudi, da je upravnik pri obravnavanju njene pritožbe izjavil, da je oslarija in bedarija navajati po 20 letih sodelovanje NOB. Vsi ki so bili prisotni na seji, o teh besedah ne vedo ničesar. Kaj naj to pomeni? Čemu zlohotno navajanje o meni (Novakovičevi), da sem omlavala njeno sodelovanje

v NOB. Tudi jaz sem dosti pretrpela v borbi za svobodo. Ko mi je bilo 6 let, so mi Italijani ubili očeta kot talca. Ne dovolim, da se mi podtika sovraštvo do borcev NOB. Ponavljamo še enkrat: Slavka Blatnik, Dragica Sodič, Marija Blatnik, Slavka Zabkar, Anica Skedelj Podpisale ste tisti napadalni članek, poln neresnicnih izjav. Zaradi tega se bomo srečali na sodišču.

ANICA NOVAKOVIČ
EMA KOŠIR
obe iz Novega mesta

KJE NAJ IŠČEM ZADOŠČENJE?

Tovariš urednik!

V soboto, 7. marca ob 12. uri, je kolektiv »Knjigotiska« v Novem mestu praznoval dan žena. Podpisana Pepca Bobnar iz Petan 7 sem bila tega dne na nedostojen in nehuman način izločena iz proslave. V zvezi z nemoralnimi pojavi v »Knjigotisk«, o katerih je vaš list že poročal, sem na zaslišanju pred pristojnimi organi povedala vse po svoji vesti. Ze takoj po zaslišanju sem občutila, da me v kolektiv gledajo od strani. Nič me ni razen pri delu nujno potrebnih besed odtelej z menoj več spregovoril, medtem ko so se med seboj pogovarjali, smejali in pomenkovali kot sicer. Preslišati sem morala marsikatero pikro, izrečeno na moj račun. Zelo me je zabolela npr. opazka Koširjeve in Novakovičeve, ki sta se pomenkovali o stanovanjih takole: »Če imaš malo hinavščine in dolg jezik, pa boš dobila stanovanje!«. To je očitno letelo name v tem smislu, da bom zato, ker sem se zaradi resnice, ki sem jo izpovedala, znašla ob Blatnikovi, zdaj dobila stanovanje, ker je njen mož stanovanjski referent pri občinski skupščini. V zvezi s takšnim stanjem sem v soboto, 7. marca dopoldne, poč premišljevala, če bi se udeležila proslave, ki jo je kolektiv pripravljaj. Končno sem se odločila, da grem.

V knjigovoznici so bile pripravljene mize in prigrizek. Prišla sem v prostor in se usedla za mizo, kjer so že sedele ostale delavke. Nato je prišel direktor, obstal ob mizi ter dejal: »S takimi ljudmi, ki ne držijo za podjetje, jaz ne sedim za mizo!«. Nato sta ostali še Koširjeva in Novakovičeva, slednja pa je povedala: »Če vi ne, tudi jaz ne!«. Za njo pa so enako spregovorile še ostale delavke. Jaz sem nato vstala in dejala: »Če zaradi mene ne, pa grem! In sem odšla v tiskarno, kjer sem tiskala.

Cez nekaj minut je prišel Horvat in povedal, da mu je direktor naročil, naj zaoklene tiskarno. Odšla sem k direktorju, ki je v družini vseh ostalih že sedel za mizo v knjigovoznici, in ga vprašala, če lahko odidem domov. Ker mi je dovolil, sem odšla.

Kolikor vem, je vsak državljani SFRJ po obstoječi zakonodaji v zadevah, za katere ga sodni ali preiskovalni organi povabijo na zaslihanje ali pričanje, dolžan odgovorjati po svoji vesti in resnici. Na zaslišanju sem povedala samo to, kar sem videla in samo to izpričala. Vsekakor nisem kriva, če to, kar sem videla, in po svoji vesti izpričala, ni bilo v prid tem, ki me zdaj v kolektiv zaničujejo in delajo z menoj, kot da sem garjava ovca. Vprašujem se, če je tak postopek zakonit, in prošim, da me javnost in pristojni organi vzamejo v svojo zaščito.

Ob dogodku na proslavi 8. marca, ki pač dokazuje upravičenost mojih sklepanj, pa se kot zaposlena delovna žena in mati vprašujem: »Mar ni bila proslava namenjena ženam? Od kod torej pravica Francu Laknerju, kot direktorju in moškemu, da me je na tako nedostojen in nehuman način pristilil, da sem odšla s proslave?«

Pepca Bobnar
Pétane 7

Brežice: nov odnos do štipendiranja

Pobudo naj prevzamejo samoupravni organi

V soboto je bila v Brežicah razširjena seja občinskega komiteja ZK Brežice o aktualnih problemih kadrovske politike v občini. Navzoč je bil tudi zvezni poslanec in predsednik okrajne kadrovske komisije Celje Zvone Dragan.

Razprava je bila tokrat zelo živa, saj se je prijavilo k besedi kar 21 diskutantov. Večina se je omejila na okvire tez, podane v referatu, silšati pa je bilo tudi nekaj dodatnih predlogov. Prisotni so med drugim predlagali, naj bi analizo o kadrih pripravili vse gospodarske organizacije. Brez tega ni dolgoročnih programov v gospodarstvu. Kadrovska politika bo najuspešnejša, če bodo njeni nosilci postali samoupravni organi.

V občini Brežice je v zadnjih štirih letih opaziti dokajšen napredek. Število inženirjev in tehnikov se je povečalo od 46 na 106. Trenutno bi v občini potrebovali še 55 strokovnjakov z visoko izobrazbo, 82 z višjo in 147 s srednjo izobrazbo. Število študentov teh potreb ne pokriva. Na visokih šolah jih je 20, na višjih 11 in 62 na srednjih. To pomeni, da je treba odnos gospodarskih organizacij do šolanja kadrov

bistveno spremeniti. Za razširjeni prikaz se tale podatki: na visokih in višjih šolah študenta gospodarstvo tri študente, ostalih 28 pa zdravstvo, šolstvo, skupščinska uprava in politične organizacije. Tu seveda ni upoštevano izobraževanje v srednjih šolah in izpopolnjevanje na delovnih mestih, kar govori nekoliko bolj v prid gospodarskih organizacij.

V skladih za kadre se je v letu 1963 zbralo iz enega odstotka sredstev od bruto osebnih dohodkov tri milijone 130 tisoč dinarjev. Vsota je kar lepa, poraba pa izredno majhna, komaj 504 tisoč dinarjev. Občinska skupščina je sredstva za štipendije porabila stoočstotno. Na razpolago je imela pet milijonov 350 tisoč dinarjev. Težko je razumeti, da podjetja tolikšnih sredstev niso znala izkoristiti. Vsekakor bo v prihodnje treba misliti na boljšo organizacijo kadrovske službe. Dosedanja praksa kaže, da se s tovrstnimi problemi ukvarjajo po večini vodilni ljudje v podjetjih, ki se ob kopici dnevnih nalog ne utegnejo poglabljati vanje. Za manjše delovne organizacije je bil že na zadnji seji občinske skupščine omenjen predlog, naj bi mislile na dobro organizira-

no kadrovske službo pri občinski skupščini.

Gospodarske organizacije tudi premalo podpirajo izredno šolanje zaposlenih ljudi, ki imajo že izkušnje v proizvodnji in svoje podjetje dobro poznajo. S stihijskim štipendiranjem in šolanjem bo treba prenehati tako v delovnih organizacijah kot pri občinski skupščini.

Iz stališč sprejetih na seji občinskega komiteja Zveze komunistov, sledi, da je skrb za kadre ena izmed osrednjih nalog v našem razvoju. Dolžnost članov Zveze komunistov je, da se v delovnih kolektivih pogumneje zavzemajo za modernizacijo proizvodnje, za ustreznejšo strokovno zasedbo delovnih mest, kar bo ugodno vplivalo na delovno storilnost in boljši osebni ter družbeni standard. Komunisti naj si tudi prizadevajo, da bodo vsi statuti gospodarskih organizacij vsebovali določila o reelekciji vodilnih uslužbencev. To seveda ne pomeni zamenjave za vsako ceno.

Naloga občinske skupščine je predvsem načrtnije reševati kadrovske problematiko v javni upravi in pomagati delovnim organizacijam pri iskanju vodilnega kadra. Socialistična zveza naj bi skrbel za kadrovanje v predstavniška telesa, v organe družbenega upravljanja, v vodstva družbenih organizacij, društev itd. Skrb sindikatov naj bo predvsem sistematično kadrovanje v organe samoupravljanja ter strokovno in družbeno-ekonomsko izobraževanje proizvajalcev.

Razprava občinskega komiteja naj bi sprožila podobne razprave tudi v delovnih organizacijah in njihovih samoupravnih organih, ki naj bi ta stališča uresničevali v praksi.

JOŽICA TEPPEY

ŽENE SO PRAZNOVALE

Ženske v vseh delovnih organizacijah in po naseljih v ribniški občini so v soboto in nedeljo lepo praznovale 8. marec. Ponekod je bila to v glavnem pogostitev in rajanje, drugod, predvsem v delovnih organizacijah, pa so se ženske pomenile tudi o proizvodnih problemih. Prav gotovo pa so veliko govorile tudi o svojih »domačih« problemih, o varstvu in vzgoji otrok, o pomoči družini in zaposlenih ženah itd., se pravi o vsem tistem, kar jih najbolj tare. V prihodnje bo dolžnost Konference za družbeno aktivnost žena, da bo sedanjoo razgibanost žena usmerjala v reševanje prav teh problemov.

Ne tarnajte, da iz vaše občine ni dovolj člankov v komunistnem glasilu! Raje se odločite in napišite primeren prispevek, ki bo koristil vsem

S KAKŠNO PRAVICO?

Tovariš urednik,

ko je prišel pred dnevi inkasant podjetja Elektro Ljubljana v našo vas, je povzročil hudo razburjanje. Sporočil nam je namreč, da nam mora zaračunati meritvene stroške, četudi smo sami nabavili števce. Naša jeza ni nič zalegla. Kdor ne bi plačal meritvenih stroškov, bi mu odklopili električni tok.

To ni pravično. Se več: zdi se mi, da je tak postopek tudi protustaven. Kako morejo zahtevati od mene, da plačujem meritvene stroške, ko pa je števce moj, saj sem ga pošteno plačal. Ali pa ni več moj? Toda do danes še nisem dobil nobene odločbe in ne vem za noben predpis o »nacionalizaciji« števcev...

Pri podjetju ne držijo besede. Ko so nam pred leti napeljali elektriko, so nam rekli: »Števce si kupite sami!« In smo jih kupili. Nekatere družine tega niso storile, števce jim je dalo podjetje. Ko smo se začudili, zakaj to, so nam odgovorili: »Oni bodo morali plačevati meritvene stroške, vam pa tega ne bo treba, ker imate lastne števce.« Sedaj plačujemo meritvene stroške oboji. Čudna logika, kaj?

Hvaležni bi bili, če bi nam kdo pojasnil, na kakšni pravici temelji ta odločitev.

Ivan Božič
Trebča vas 20
p. Dvor pri Žužemberku

SKORAJ BI OSTALI BREZ VODE

TOVARIŠ UREDNIK!

Dolga zima nam je do kraja izsušila vodne cisterne, dovoz vode od drugod pa je bil nemogoč zaradi pledenih poti. Tako je grozilo vaščanom Dobenega pomanjkanje vode za vsakdanjo rabo, v primeru požara pa si sploh ne bi mogli pomagati. Vaščani so na pobudo Mihe Orešarja sklenili zaprositi sosednji gasilski društvi Cerina in Sobenjo vas za pomoč. Tudi brežiško gasilsko društvo je obljubilo pomagati, pa na dogovorjeni dan ni bilo nikogar, posoditi so le nekaj cevi. Po posredovanju tovariša Gerdanca smo dobili nekaj cevi tudi iz Obrežja na Dolenjskem, nato pa smo se lotili naporenega dela, črpanja vode iz studenca, ki izvira v Dobenskem jarku. Ker nismo imeli dovolj cevi, je bilo delo sila naporno in zamudno. Požrtvovalni člani gasilskega društva Cerina: Tone Grđanc, Pepi Koren in Pepi Volk ter Andrej Komočar iz gasilskega društva Sobenja vas so priskočili na pomoč ter s pomočjo vaščanov izpeljali delo do konca.

Predbivalci vasi Dobeno se še enkrat topla zahvalujemo gasilskima društva Obrežje in Brežice za posojene cevi, prizadevnim gasilcem iz Cerine in Sobenje vasi pa še posebej za vsa požrtvovalnost, ki so jo pokazali pri tem delu.

Vaščani iz Dobenega pri Brežicah

UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA FARMIS, OBRAT

„KRKA“ v Novem mestu

PRISRČNO

čestita za minuli dan žena vsem tovarišicam v podjetju

HKRATI SE JIM ZAHVALJUJE ZA TRUD, KI GA VLAGAJO V DELO NA VSEH DELOVNIH MESTIH.

ZA NOVO, LEPŠO VAS

Pred nekaj dnevi sem se mudil v vaseh pod Gorjanci.

Zanimalo me je, ali kmetje kaj vedo o bližnjem plenumu glavnega odbora SZDL Slovenije, na katerem bo tekla beseda o aktualnih problemih kmetijstva. Zvedel sem marsikaj. Razkril sem marsikatero napačno pojmovanje in odvečno negotovost. Pomenek s tem ali onim je utrdil moje prepričanje, da še nismo storili dovolj, da bi bila slehernemu kmetu jasna perspektiva in da bi trdno verjel v jutrišnji lepši dan. Precej je tudi ugibanja o gozdovih. Pravijo, da ljudje sekajo tudi brez dovoljenja, ker mislijo, da bodo slej ko prej ob svojo gozdno posest.

Z vsemi tistimi, s katerimi sem se pomenkoval o prihodnosti naše vasi, bi rad nadaljeval pogovor. Obljubil sem jim, da jim bom čim bolj poljudno opisal, o čem je bilo govora na plenumu glavnega odbora SZDL Slovenije. Rad bi jim dokazal, da posveča naša družba nadaljnemu uspešnemu razvoju kmetijstva in vasi vso dolžno skrb. O tem se je bilo mogoče spet ponovno prepričati tudi pred dnevi, ko smo prisluhnili razpravi na plenumu. Tako tehtnih misli in tolikšne zavzetosti za napredek kmetijstva nisem že dolgo slišal.

Ko sem zapisal prejšnjo misel o uspešnem delu plenuma, sem se spomnil na besede tovariša iz Sentjerneja, ki je bil zelo skeptičen, ko sem mu pravil o modernizaciji kmetijske proizvodnje in preobrazbi naše vasi. Rekel je:

»Samo besede. Tako lepo pripovedujete o kmetijstvu, pri tem pa pozabljate na človeka, ki se kar šibi pod tegobami. Davki, takse, arondacija... Ko bi le hoteli kdaj spregovoriti tudi o kmetu, o njegovih težavah in o njegovih potrebah...«

Da, na plenumu je bilo govora tudi o tem. Kdor ni bral poročil o delu plenuma, za tega naj povzamemo nekaj misli, izrečenih na tribuni plenuma.

Jože Cerjak: Kmet je razumel proces socializacije in niti ne postavlja toliko vprašanje o upravičenosti ali neopravičenosti socializacije, pač pa vprašanje svojega obstojnega obstoja. Socialni problemi ostarelih kmetov, katerega so poznali že v stari Jugoslaviji, katerega pa je delno povzročila tudi zaposlitev mladih v industriji, smo v glavnem kos rešiti. Občinska skupščina je sprejela odlok o preživitvenem varstvu ostarelih kmetov s tem, da je odvisna višina preživitvene od vrednosti zemljišča, oddana kmetijski organizaciji, in od starosti uživalca preživitvene.

Franc Skok: Obstaja nemalo takih krajev in vasi, v katerih se v naslednjem obdobju ne bo razvijala kmetijska proizvodnja družbenega sektorja (po načrtih občine), so pa dane vse možnosti, da individualni kmetje v sodelovanju s kmetijskimi zadrugami lahko uspešno razvijajo rastlinsko, živinorejsko in drugo kmetijsko proizvodnjo, si ustvarijo primeren dohodek in določene pogoje za življenje. Zato bo potrebno, da vsaka zadruga napravi konkreten načrt proizvodnega sodelovanja za vsako vas posebej.

Inž. Zvone Pelikan: Ustrezni standard si bo mogoče ustvariti le tako, da se kmetie odločijo za specializirano proizvodnjo ob tesnem sodelovanju kmetijskih kombinatov. Zaradi nizkega delovnega potenciala kmečkih družin bo prišla v poštev predvsem živinoreja, in to vzreja in pitanje telet, prašičerija in perutninarstvo.

Inž. Slavko Nemanič: Zasebni proizvajalci želijo zemljo prodati, vendar si želijo zagotoviti tudi svojo življenjsko existenco. Strinjamo se z diskutanti, ki so poudarjali, da je rešitev tega problema v ustanovi-

Udeleženec plenuma Ivan Lapajne se ni strinjal s tistimi, ki mislijo, da bo sama davčna politika rešila položaj zasebnega proizvajalca, da bo dalj časa ostal na tistih zemljiščih, kjer niso najugodnejši pogoji za proizvodnjo. Zato se moramo v prihodnje zavzemati, da omogočimo tudi zasebnemu kmetu večjo proizvodnjo, večjo tržnost, da se usmeri na specializirano proizvodnjo v sodelovanju z zadrugo in da si ustvari boljše materialno bazo tam, kjer zdaj živi.

Na plenumu je bilo govora tudi o poskusih, da bi delali s kmeti le po administrativni poti — torej brez prepričevanja. Jaka Bogataj, glavni urednik »Kmečkoga glasa«, je rekel o tem:

»V naši družbi povsod postavljamo človeka v obdobju računati na proizvodne zmogljivosti pri kmetih, saj bo ob koncu sedemletnega načrta še vedno 70 do 75 odstotkov zemljišč v zasebni proizvodnji. Računati moramo z delovnim kmetom kot proizvajalcem dobrin za našo potrošnjo in za izvoz in upoštevati njegove materialne interese in prizadevanja za večjo proizvodnjo. Zato kmet ne more biti prepuščen sam sebi, ampak mora biti v organizirani proizvodnji vključen v nove proizvodne odnose.

Tako se je vrstil diskutant za diskutantom. Med njimi so bili tudi razločki v mnenjih, toda glede enega so si bili enotni — da je namreč treba naprej. Modernizirati kmetijstvo in ustvarjati nove odnose med ljudmi tudi na vasi — to je klic časa. To ni le potreba zaradi naraščajočega mestnega in industrijskega prebivalstva. Ne, to je nujno tudi zato, ker si brez tega ni mogoče zamisliti boljšega in lepšega življenja kmečkoga človeka. Ne moremo in ne smemo dopustiti, da bi mesta napredovala, vas pa bi ostajala zadaj taka, kakršna je sedaj. Treba je prirediti Ervinu Kržičniku, ki je rekel na plenumu, da vas ni in ne more biti sinonim kmetijskega oziroma kmečkoga stališča in nosilec kmetijske proizvodnje. Vas v oblikovno in gradbenotehničnem pogledu postaja nekaj novega in za naše pojme o vasi presenetljivega. Naše vasi postajajo stalni sateliti industrijskih centrov.

Kmet ne sme biti prepuščen sam sebi

To je rekel Andrej Petelin, ko je govoril o tem, da je kooperacija v poljedelstvu razmeroma še majhna. Ob večanju podružljanja proizvodnje je treba tudi v prihodnjem

obdobju računati na proizvodne zmogljivosti pri kmetih, saj bo ob koncu sedemletnega načrta še vedno 70 do 75 odstotkov zemljišč v zasebni proizvodnji. Računati moramo z delovnim kmetom kot proizvajalcem dobrin za našo potrošnjo in za izvoz in upoštevati njegove materialne interese in prizadevanja za večjo proizvodnjo. Zato kmet ne more biti prepuščen sam sebi, ampak mora biti v organizirani proizvodnji vključen v nove proizvodne odnose.

Udeleženec plenuma Ivan Lapajne se ni strinjal s tistimi, ki mislijo, da bo sama davčna politika rešila položaj zasebnega proizvajalca, da bo dalj časa ostal na tistih zemljiščih, kjer niso najugodnejši pogoji za proizvodnjo. Zato se moramo v prihodnje zavzemati, da omogočimo tudi zasebnemu kmetu večjo proizvodnjo, večjo tržnost, da se usmeri na specializirano proizvodnjo v sodelovanju z zadrugo in da si ustvari boljše materialno bazo tam, kjer zdaj živi.

Na plenumu je bilo govora tudi o poskusih, da bi delali s kmeti le po administrativni poti — torej brez prepričevanja. Jaka Bogataj, glavni urednik »Kmečkoga glasa«, je rekel o tem:

»V naši družbi povsod postavljamo človeka v

ospredje, in kadarkoli smo razpravljali o kmetijstvu, smo vedno govorili tudi o ljudeh, ki bodo kmetijsko politiko izpolnjevali. So pa nekateri, ki trdijo, da so take razprave demagoške, navrne, da se s kmeti ne izplača politično delati, da to delo ni rentabilno, ker je dosti lažja administrativna pot. Za birokrate je res lažja administrativna pot, znano pa je, kakšne politične probleme rodi taka praksa. Nujno je, da s tako prakso prenehamo. Ni prav na primer, če združni uslužbenec kmeta takoj proglasi za reakcionarja ali za sovražnika socializma, če ni takoj stopil v kooperacijo. S kmetom se moramo pogovarjati kot z delovnim človekom.

Inž. Janez Perovšek: Agrokombinati sedaj razpolagajo z ogromnimi materialnimi sredstvi, imajo selekcionirano robo pri perutnini, prašičih, goveji živini, imajo tovarne močnih krmil. Njihova kooperacija pa se sedaj šele nekako lušči iz lupin. Na vsak način moramo dobiti od agrokombinatov kooperacijo take vrste, ki bo omogočala tudi podružljanje zemlje in ki bo reševala v veliki meri socialne probleme, ki bi se lahko pojavljali.

Za napake ni kriv socializem!

Ob neki drugi temi, o kateri so razpravljali na plenumu, sem se spomnil tehle besede podgorskega kmeta:

»Kar naprej govorite samo o uspehih, napake pa zamolčite...«

To ni res. Tudi plenum dokazuje, da to ni res. Udeleženci so namreč govorili tudi o raznih nepravilnostih. Pri tem so naglasili neko dejstvo, ki bi si ga morali vcepiti v zavest vsi tisti posamezniki, ki tako radi posplošujejo posamezne napake. Vidijo osat na združni njivi in pravijo: »Poglejte, socializem!« Namesto da bi pokazali s prstom na tistega posameznika v zadrugi, ki je kriv za tako nemarščino.

Rudolf Turk: Ni socializem kriv za to, če se koncentracija proizvodnje vrši na določenem prostoru v preveliki meri. Če ima

mo 1200 krav na enem mestu, je jasno, da se tu kopičijo take količine hlevskega gnoja, da se jih ne izplača razvažati. Raje kupujejo umetna gnojila. Je to v skladu z osnovnimi načeli ekonomike? Tem tovarišem se lahko enkrat oprostijo, da niso znali, treba jih je opozoriti, naj več ne delajo tako. Če nadaljujejo, se moramo vprašati, ali delajo tako zaradi neznanja ali brezvestnosti ali sabotaže. Včasih gre za majhne stvari, ki pa sprožijo diskusije med ljudmi.

Emil Rojc: Življenjske perspektive mladine na vasi ne moremo obravnavati ločeno od problemov, vezanih na perspektivni razvoj kmetijske dejavnosti. Lahko ugotovimo, da smo v zadnjem obdobju prav položaj mladine na vasi obravnavali zelo posplošno, brez ustreznega proučevanja novo nastajajočih odnosov. Ustavljali smo se pri razpravah okrog množičnega odhajanja mladine iz kmetijskih področij in ugibali, ali je to prav ali ne, nismo pa se dovolj prepričljivo zavzeli za ustvarjanje in izgrajevanje zadovoljivih delovnih, kulturnih in ostalih življenjskih pogojev tistega dela mladine, ki je v izrazito kmetijskih področjih še življenjsko vezan na kmetijstvo.

Kaj pa v bodočih letih?

V prihodnjih letih moramo doseči tako produktivnost v kmetijski proizvodnji, da bi bila enakovredna vrednosti kmetijskih proizvodov, potrebnih Sloveniji za njeno prehrano, pri čemer pa bi bilo seveda napačno razumeti, da bi se Slovenija prehranjevala sama. — To misel je izrazil Miha Marinko. S tem je na kratko povzel bistvo sedemletnega razvoja kmetijstva.

Kako to doseči? Vsekakor bo treba povečati družbeno zemljišča, ker je le na velikih, zaokroženih kompleksih mogoče ustvariti moderno, visoko produktivno kmetijsko proizvodnjo. Zdaj ima Slovenija 69 tisoč hektarov zemljišč v družbeni proizvodnji ali 11 odstotkov. Če bo

mo dosegli dinamiko 19 tisoč hektarov podružbljenih zemljišč letno, je realizacija 7-letnega načrta zagotovljena. — S temi podatki je postregel inženir Janez Perovšek.

Kaj pa tako imenovani polproletarci, ki so s svojimi interesi razpeti med tovarno in kočkom zemlje? V Sloveniji imamo namreč to specifičnost, da je industrializacija sicer reducirala število aktivnega kmečkoga prebivalstva, vendar pa je to prebivalstvo ostalo v glavnem na podeželju. Po 7-letnem perspektivnem programu nameravamo zgraditi okoli 100.000 novih stanovanj. Kolikor bo ta gradnja bolj načrtna kakor v preteklem obdobju, bo prav gotovo pozitivno vplivala tudi dokončno na ločitev od zemlje tistih kmečkih ljudi, ki so se zaposlili v industriji.

Za koliko se mora povečevati kmetijska proizvodnja, da bi zagotovili naraščanje realne potrošnje med 8 in 9 odstotki letno? Na to vprašanje je odgovoril Jože Ingolič, ki je med drugim dejal, da bi morala naraščati kmetijska proizvodnja za najmanj 6 odstotkov letno. Da bi zagotovili hitrejšo rast kmetijske proizvodnje, ne bomo smeli v naslednjih letih intenzivno obdelovati samo zemljišča, ki so sedaj v družbeni proizvodnji in kooperaciji. To je preozko za moderno kmetijsko proizvodnjo. Potrebno proizvodnjo in znatnejši napredek pri razvijanju družbenih odnosov bo mogoče doseči le, če bomo v 7 letih razširili intenzivno obdelovanje na najmanj 50 odstotkov zemljišč.

In ostale naloge? Diskutanti na plenumu so našli tele:

Franc Skok: Potrebni so jasni programi.

Franc Lubej: Več sredstev za znanstveno strokovno delo!

Inž. France Adamič: Vzgojiti je treba dovolj kmetijskih strokovnjakov in delavcev.

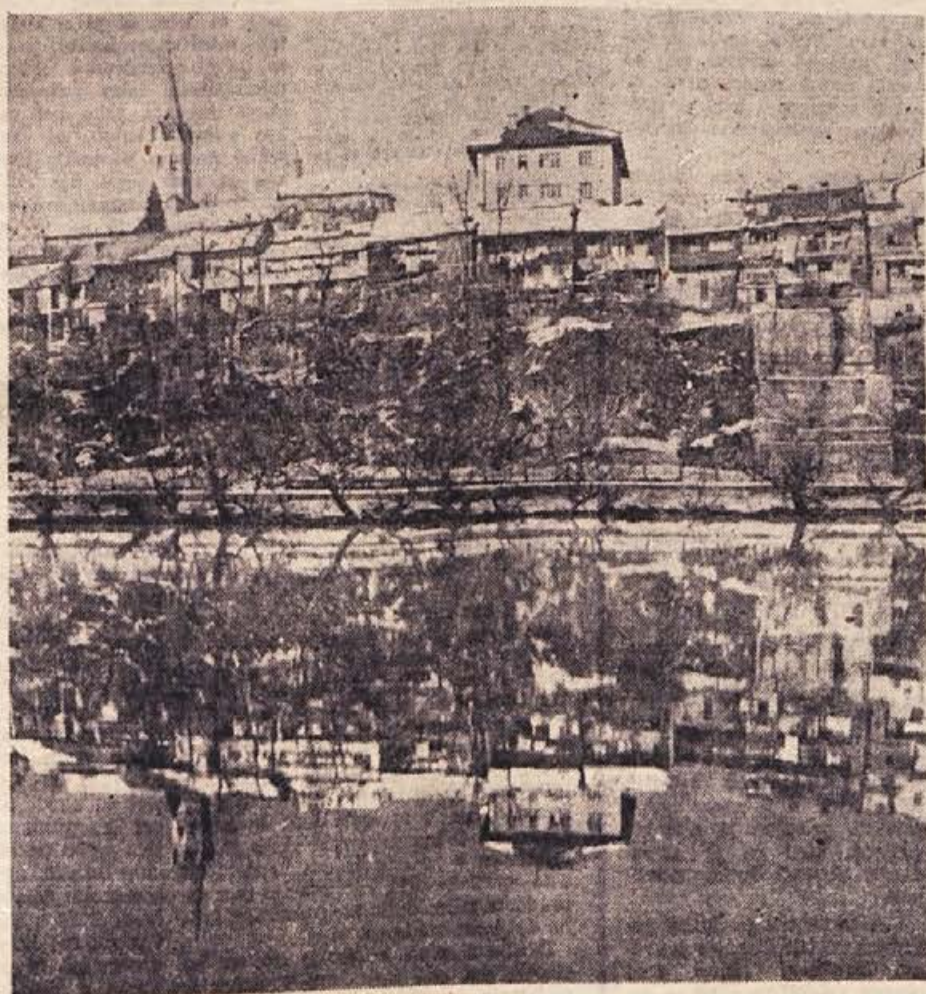
Slavko Stante: Zagotoviti enakopravne pogoje kreditiranja.

In tako dalje.

Zdaj sta najvažnejši proizvodnja in proizvodnost

Razprave na plenumu je na kratko povzela predsednica glavnega odbora SZDL Vida Tomšič, ki je med drugim poudarila, da se nahajamo v izredno važnem razdobju v preobrazbi našega kmetijstva. Lastninski problem v našem kmetijstvu je potisnjen ob stran, osnovni problem sta proizvodnost in proizvodnja. Ob uporabi znanosti in moderne tehnologije moramo ubrati najhitrejšo in najbolj ekonomično pot, po kateri bomo proizvajalcu, pa bodisi kmetijskemu delavcu ali kmetu, ki hoče bolje živeti od svojega lastnega dela, s skupnimi družbenimi naporji omogočili čim produktivnejše delo in ga s tem osvobodili suženjstva, stihije in zaostalosti. Osnovni pogoj za to je v pridobivanju zemlje za družbeno obdelavo in v vključevanju zemlje v zasebni lastnini v kooperacijo v vseh oblikah in z vsemi delovnimi organizacijami, ne samo kmetijskimi, ampak tudi industrijskimi, trgovskimi in drugimi delovnimi organizacijami. V središču pozornosti pa morata biti aktivna vloga človeka in njegov ekonomski in družbeni interes.

F. M.

Takole je videlo »fotografsko oko« reporterja mariborskega Večera naš starodavni novomeški Breg v letošnji zimi...

Trgovci med seboj — in mimo potrošnika...

Kmalu bo minilo leto dni, odkar sta kolektiva trgovskih podjetij »Dolenjka« in »Standard« iz novomeške občine pričela z razpravami o združitvi. Zetev je pičla in žalostna hkrat: dlje kot do razgretih pričankaj, ali naj se oba kolektiva kot enakopravna družita ali naj se »Standard« k »Dolenjki« pripoji, ni prišlo. Videti je, kot da bi trgovci imeli časa na pretek, kot da bi si lahko zatiskali oči pred zahtevami naglega razvoja in kot da bi bil potrošnik za socialistično trgovino docela nepomembna stvar.

Pred javnostjo razgrinjamo spor, ki je v pravem pomenu besede pravdarski in pač ne bi smel imeti prostora v socialističnem blagovnem prometu. V odnosih med kolektivi v socialistični družbeni ureditvi se kaj takega ne bi smelo dogajati. Zlasti ne, če upoštevamo dejstvo, da je družba obema kolektivoma zaupala v upravljanje sredstva in imovino nalogo, da z obojimi umno gospodarijo in v korist delovnih ljudi oboje povečujejo. »Zapiranje vase« — to je ocena, ki jo lahko brez pridržka uporabimo v tem primeru.

Duhovi so, kot je razbrati iz doseganih razprav, močno razgreti, zato bo morda to, kar bomo povedali, videti, kot da prilivamo bencin na ogenj... Kljub temu smo prepričani, da bo resna beseda naša odmev. Upamo, da bodo trgovski delavci, ki so zadnje čase po večletnem mrtvilu pokazali precej smisla in volje za razvoj trgovske mreže, le našli tudi tu skupni jezik in se sporazumeli. Sporazumeli kot delovni tovariši, kot predstavniki dveh trgovskih kolektivov, ki sta v družbi zato, da bi služila potrošniku in mu posredovala blago iz proizvodnje ter hkrati ustvarjala boljše pogoje za dohodek v kolektivni in za njegov razvoj! Oglejmo si zdaj zgodovino zadeve, ki v marsičem spominja na znano višnjaško kolozovo pravdo...

Reorganizacija v l. 1962 in konkurenca

Po zelo obsežnih enoletnih pripravah je bila s 1. januarjem 1962 v novomeški občini usrešničena integracija prejšnjih 7 manjših trgovskih podjetij v dve večji, ki obstajata še danes: to sta »Dolenjka« in »Standard«. Priprave in analize so bile zelo podrobne. Že takrat je bilo težko najti rešitev, ki bi bila sprejemljiva za toliko kolektivov (morda še bolj: vodstev!), navsezadnje pa je do združitve le prišlo. Že v prvem letu so se pokazali uspehi: skladi v »Dolenjki« so se v primerjavi s prejšnjimi povečali za 91,6 odst. ali za 10.944.000 dinarjev, v »Standardu« pa za 41,7 odst. ali za 6.982.000 dinarjev. Porast skladi je bilo pomembno. Že dlje časa pred to združitvijo smo namreč ugotavljali, da trgovina ne dohaja razvoja prav zato, ker ne ustvarja sredstev, ki bi omogočala širiti in modernizirati prodajno mrežo.

Ne očitamo, vendar naj pripomnimo, da so se že razprave pred združitvijo v letu 1962 preveč sušale okoli vprašanja konkurence. Prav težje, da bi prodajalne porazdelili tako, da bi bili obe podjetji enako močni in v konkurenci enakopravni, so povzročile tem, ki so združitve pripravljali, nemalo skrbi. Gotovo je bilo nemogoče ali pa vsaj zelo težko upoštevati vse posledice, ki bodo nastale v blagovnem prometu z združitvijo trgovskih podjetij. Razvoj je pokazal, da delitev kljub najboljšim željam ni bila najboljša. Ustanavljanje dveh podjetij v skrbi za konkurenco je bilo popolnoma odveč, saj konkurenca v novomeški trgovini potrošnik ni občutil niti takrat, ko smo imeli v mestu kar 7 trgovskih podjetij...

DVA TABORA: prizadeti in neprizadeti...

Kolektiv »Standard« je že pred integracijo, pa tudi po njej opozarjal, da združitve, tako kot je izvedena, ne pomeni dolgoročne rešitve. Analize, ki so bile opravljene v obeh podjetjih lani, so stanjšice potrjujejo. Prodaja v trgovini na veliko (ki jo opravlja »Standard«) upada in bo upadala vedno bolj. Proizvodnja namreč išče stikov z močnimi grosisti, takšne, kakršne je novomeški »Standard« pa odriva. »Standardov« prodaja na veliko se je očitno zmanjšala tudi zato, ker je »Dolenjka« dobila pravico trgovine na veliko za svoje poslovnišice. S tem se je »Standardov« promet na veliko zmanjšal za polovico. Predstavniki »Standarda« trdijo, da za njihova opoziranja in predloge pri občinski skupščini

niso imeli toliko razumevanja kot za predloge »Dolenjke«. Videti je, da so se zaradi tega zaprl vase. Ker so ugotovili, da je dolgoročno rešitev novomeške trgovine samo v nadaljnji integraciji obeh podjetij, so pri »Standardu« začeli razpravo o tem.

Odziv pri »Dolenjki« je bil vse prej kot takšen, kakršnega bi bilo pričakovati. Zaradi začetnih uspehov (pri »Dolenjki« poslujejo za zdaj brez težav), se jim je nekoliko zavrtelo v glavi, zagledali so se vase in razpravo s »Standardom« začeli tako: »Če želite razpravljati, vedite, da je hudo vam, zato morate vi k nam! Pridite v našo hišo in tu se bomo pogovarjali!« Takšni so bili prvi »pogovori«. Predstavniki »Standarda« so jih najbrž težko, pa vendar pogoltnili. Že prvi pogovor se je, namesto da bi s njim načeli jedro zadeve, začel sukati okoli tega, kdo je v težavah in kdo ni, in kdo se bo h komu pripojil in kdo se bo združil. Naj omenimo, da bi se zadeva morda lažje reševala, če bi oddelek za gospodarstvo pri občinski skupščini že v začetku sodeloval v razpravi. Prav gotovo je bilo vso stvar s posredovanjem težje začenjati pozneje, ko se je že izrodila v neenakosten preprič.

K izboljšanju odnosov gotovo nista pripomogli dve tožbi, ki sta se začeli med obema podjetjema odvijati lani. Po reorganizaciji je trgovskemu podjetju »Standard« pripadla poslovnišica »Oprema« v njegovi stavbi na Glavnem trgu. Pri »Dolenjki«, ki je to poslovniško prevzela skupaj s podjetjem »Izbira«, so vsa »Standardova« pismena opozorila, naj lokal izprazni, nalletela na gluha ušesa. Kolektiv »Standard«, ki so mu v Novem mestu dodeljene le 4 poslovnišice, med katere šteje tudi ta sporna, je bil, kar zadeva prodajo, že tako v neenakopravnem položaju v primeri z »Dolenjko«. Ker na dopise ni bilo odgovora, so pri »Standardu« smatrali, da je treba vložiti tožbo... Vložili so jo in dobili, pravdni stroški pa so znesli 22.040 dinarjev. V začetku septembra lani je »Dolenjka« poslovnišico izpraznila.

Ta tožba je bila najbrž spodbuda za tožbo, ki jo je takoj nato vložila »Dolenjka« proti »Standardu«. V njej mu izpodbija lastnino nad stavbo, v kateri sta tovarna perila Labod in poslovnišica Moda. Tožbo opirajo na trditve, da je leta 1954 delavski svet trgovskega podjetja »Roga« (»Standard« je njegov pravni naslednik) ob reorganizaciji sklenil, da prepusti sporno stavbo v lastnino trgovskemu podjetju »Zarja«, ki se je takrat od »Roga« odcepilo. Ker je »Dolenjka« pravni naslednik »Zarje«, ima torej pravico do te stavbe. Tako so sklepali pri »Dolenjki«.

Kot je razvidno iz zapisnika seje DS trgovskega podjetja »Roga«, tak sklep ni bil sprejet. »Dolenjka« je kljub temu uspelo zadevo pri Višjem gospodarskem sodišču SRS v Ljubljani iztožiti. »Standard« se je zoper sodbo pritožil, pritožba je bila zavrnjena, zdaj pa je »Standard« obnovil sodni postopek.

Ves ta »špase« je doslej povzročil 982.093 dinarjev pravnih stroškov. Odnosi med obema kolektivoma pa se za prav gotovo niso nič izboljšali.

Je trgovska mreža v novomeški občini kos kupni moči občanov?

Vsak povprečen občan lahko brez pomišljanja odgovori, da ni trgovina v občini razvita, da je zastarela in da ne zadošča. Približno ena tretjina kupne moči se še vedno odlije v trgovino izven občine. Potrošnik vsega, kar bi želel, ne dobi v domači trgovini. Hočes nočes se mora odpraviti po nakupih v Ljubljano, v Zagreb in drugam.

Za podkrepitev podatkov: promet, ki ga ustvarja trgovina v novomeški občini na 1 kvadratni meter prodajnega prostora, je za 14 odst. večji, kot je republiško povprečje. To kaže, da je naša trgovina zastarela. V letu 1962 je imela »Dolenjka« na enega člana kolektiva za 112.000 din opreme, »Standard« pa za 115.000 dinarjev. V povprečju SRS pride na enega trgovskega delavca za 499.000 dinarjev opreme ali 4-krat več!

Tudi to dokazuje, da je naša trgovina zelo zastarela, čeprav ne gre zanikati, da je zlasti »Dolenjka« vložila in še vlaga (ne pozabimo: z znatno pomočjo družbe!) precejšnjo sredstva v modernizacijo. Če seštejemo vsa dejstva, se naravnost vsiljuje vprašanje: MAR IMAJO VODSTVA IN ČLANI OBEH KOLEKTIVOV RES TOLIKO CASA, DA SE PRICKAJO ZARADI DLAKE V JAJCU IN NE VIDIO KOLA? MAR SO RES POZABILI NA POTROŠNIKA?

Integracija ni proces preteklosti, temveč bodočnosti!

Praksa je pokazala, da je bila integracija v letu 1962 upravičena. Mar smo s tem opravili vse in lahko počivamo na lovorikah, dragi trgovci? Ne in še enkrat ne! Že to, kar smo našli doslej, je zadosten dokaz, da to ne more biti tako! No, pa dodajmo še nekaj dejstev!

Pri »Standardu« ugotavljajo, da njihov promet v trgovini na veliko upada in da bo še bolj upadal. Lani so se vsa trgovska podjetja v občini Trebnje združila v eno, ki se je 1. januarja 1964 pri-

pojilo k »Mercatorju«. Trgovina iz občine Metlika se je letos prav tako pripojila k »Mercatorju«. Kolektivi kot samostojne enote v obeh sosednjih občinah niso mogli živeti in drugo jim ni preostalo! V občini Črnomelj imata podjetji »Prehrana« in »Veletekstil« močne kot trgovina na veliko izgubil kot trgovina na debelo izgubil tržišče v občinah Trebnje in Metlika, v občini Črnomelj pa je zanj še zelo malo prostora.

Ce se združi z »Dolenjko«, bi v občini Novo mesto nastalo tolikšno trgovsko podjetje, da bi bilo v prometu na malo sposobno zadoščati bodočim potrebam. Toda pri »Dolenjki« menijo, da gre njim dobro tudi brez tega in da imajo zato pravico izsiljevati prednost za sebe na račun sorodnega delovnega kolektiva, konkretno »Standarda«. Takšne pojave je tov. Albert Jakopič na VI. razširjeni seji CK ZK Slovenije označil kot parazitstvo. Vprašujemo: ali so pri »Dolenjki« pomislili, kaj bo z njimi na primer čez 3 leta, če bo šel razvoj tako naglo naprej? Ali bodo s skindri, ki jih ustvarjajo, res kos investicijam in ali jim bo družba tudi vnaprej lahko nudila tolikšno pomoč kot doslej?

VROČI POGOVORI: — Pripojili se boste! — Ne, združili se bomo!

Vsak zastoj je hkrati nazadovanje

Tega ne bi smeli pozabljati pri »Dolenjki«, ker so prepolni samozadovoljstva od trenutnih uspehov in od tega, da jim »gre« danes dobro. Prisluhnimo, kaj je o takšnih pojavih menil tov. Albert Jakopič na omenjeni seji CK ZKS:

«...Še vedno imamo opraviti s pogledi in silami, ki se zadovoljujejo na ravni dosežene, in ki smatrajo, da bo razvoj sam in izključno daljal impulze gospodarskemu in družbenemu razvoju in ga tako potiskal naprej... Avtorji te teze, ki je v bistvu teza mirovanja, pozabljajo na to, da se nahajamo v izredno dinamičnem toku gospodarskega razvoja, tako pri nas kot v svetu sploh, ki tako rekoč dnevno« postavlja pred nas in tudi pred nje nova vprašanja in odpira nove probleme. Pozabljajo na to, da vsaka stagnacija pomeni istočasno tudi že nazadovanje!»

Razgretje pričkanje okoli »pripojitve« in okoli »združitve« kot dveh jabolok spora vleče na dan dokaj čudne argumente. Prisluhnimo: »Oni imajo manjše plače kot mi, in če se združimo, bo njihov dnevni zaslužek za 50 dinarjev večji, naš pa za 50 dinarjev manjši. Če se pripojijo k nam, ostanejo vsaki pri svojem... In še: »Kaj pa bo s konkurenco, če bo eno samo trgovsko podjetje? Saj bo potrošnik ostal brez zaščite!« Takšnih in podobnih »prepričljivih dokazov« so pri »Dolenjki« privlekli na dan celo kopico. Hvaljivo se s uspehi, ki so jih dosegli pri modernizaciji svojih prodajalnic, pozabljajo pa, da tega brez zelo znatne pomoči družbe ne bi mogli. Glede konkurence naj ponovimo že izrečeno trditve, da je ni bilo niti takrat, ko smo imeli v Novem mestu 7 trgovskih podjetij... Konkurenco v socialističnem blagovnem prometu lahko zagotovi le decentralizirana prodajalnica, ki ima pooblastila za samostojno nabavo in samostojno kalkulacijo ter obračunava osebne dohodke po ustvarjenem prometu ter doseženem koeficientu obračuna. O tem pa najbrž naši trgovci še niso razmišljali, kaj?

Na zapirajmo oči pred resnico!

Potrošnik, kateremu je trgovina namenjena, ima pač

pravico vprašati: od kod novomeškemu trgovcem toliko časa za prerekanje v nebitnem vprašanju, ali naj se oba se drug k drugemu pripojijo? Potrošnik ugotavlja, da trgovina še zdaleč ne izpolnjuje svojih nalog. Upravičen je torej vprašati tudi to: mar so trgovci v svojem nenačelnem prepircu pozabili:

- da je družba obe podjetji ustanovila predvsem z namenom, da bosta potrošniku posredovali blago iz proizvodnje;
- da bodo z združitvijo, ki jo narekuje širša družbena potreba, boljše izrabljene zmogljivosti prodajaln, sredstva in skladiščni prostori;
- da v primeru združitve »Dolenjki« ne bo treba graditi novih upravnih prostorov, ki so v načrtu, s čimer bo prihranjenih precej sredstev;
- da se bo z združitvijo obeh podjetij sprostil »Dolenjkin« skladiščni prostor v javnih skladiščih v Bršlinu.

SKRITRE REZERVE: minute, ure, dnevi...

Nedvomno so prizadevanja gospodarskih organizacij za uvedbo skrajšanega delovnega tedna prav tako pomembna kot izdelava statuta, saj s tem zasledujemo enega pomembnih ustavnih določil. 37. člen tretjega poglavja ustave namreč pravi: »Zajamčeno je, da traja delovni čas največ 42 ur v tednu. Z zakonom se lahko določijo pogoji za skrajševanje delovnega časa, izjemoma pa se lahko predpiše, da traja delovni čas v določenih dejavnostih ali v drugih z zakonom določenih primerih za omejeno dobo več kot 42 ur v tednu, če to terja posebna narava dela.«

Delovne organizacije bodo morale poleg drugega v zvezi s skrajševanjem delovnega tedna napraviti vrsto analiz, predvsem v zvezi s trgov in delitvijo dela, specializacijo, kooperacijo in z napredkom tehnologije ter optimalne izrabe delovnih sredstev.

Družbeni plan kočevske občine postavlja kot eno najvažnejših nalog še nadaljnje povečanje storilnosti ob postopnem skrajševanju delovnega časa, vendar se delovne organizacije premalo

prilavljajo na to. Ponekod celo odklanjajo vsako misel na skrajšani teden, češ da za to pri njih ni pogojev in bi morali delovni čas še povečati. Na posveto delovnih organizacij oktobra lani so ugotovili, da imajo pogoje za prehod na 42-urni delovni teden SGP Židar (ki je dejansko imel 7-urni delovni čas do tedaj). Inkop, Kovinar, obrat Inles, Tekstilana, Trgopromet, Rudnik in še nekateri drugi.

Na nedavni seji zborna delovnih skupnosti občinske spuščine so ugotovili, da gospodarske organizacije vse preveč oklevajo, da le čakajo druga druga. Doslej so uvedli skrajšani delovni čas le pri Trgoprometu (od oktobra lani), pri tem pa so pričeli razmišljati o več non-stop lokalih, kjer bi lažje priokrojili organizacijo dela skrajšanemu delovnemu času. Tudi v Tekstilani imajo skrajšani delovni čas že dve leti (46 ur), na 42-urnega pa bi prišli postopoma, potem ko bi v naslednjih mesecih uvedli 44-urnega. To jim bodo omogočili nekateri novi stroji, ki jih v kratkem pričakujejo. Z dokončno rekonstrukcijo

predilnice in tkalnice bodo verjetno v začetku prihodnjega leta prešli na 42 ur.

V kmetijstvu in gozdarstvu (KGP) so zaposleni pretežno sezonski delavci, pomnenju nekaterih pa je zaradi posebnosti dela prehod na skrajšan delovni čas v teh panogah še prezgoden. Upravičeno je treba majhne zasluge kmetijskih delavcev, značaj kmetijske proizvodnje (kontinuiranost hranjenja živali), odvisnost od vremenskih razmer, stanovanjske pogoje gozdnih delavcev itd. Vseeno bodo letos na KGP uvedli skrajšani delovni čas na enem manjših obratov, in sicer tako, da bodo tri sote v mesecu proste.

Tudi gradbeništvo se upira iz podobnih razlogov. Odpraviti morajo predvsem sezonsko zaposlitev, koledarsko leto pa razbiti na več obdobj, v katerih bi delovni čas trajal različno dolgo, povprečno pa ne več kot 42 ur na teden. Seveda bi se morali delavci odrediti delu zaslužkov, ustvarjenih v daljšem delovnem času, na račun mesecev krajšim delovnim časom.

Mladina in izbira poklica

Letos je bila uvedena enotna anketa o poklicnih željah za vse učence osnovnih šol v Sloveniji, ki končujejo obvezno šolanje. Zavod za zaposlovanje delavcev Novem mestu je izvedel anketo na območju novomeške in trebanjske občine. Navajamo nekaj podatkov iz anket:

Anketiranih je bilo 1158 učencev (618 žensk in 540 moških), ki končujejo letos obvezno šolanje. Z prvega podatka, da 44,7 odst. končujejo šolanje v nižjih razredih, ni razvešljivo. Vendar pa opažamo, da se učenci in starši zavedajo, da je uspešno končana osnovna šola prvi pogoj za širšo izbiro poklica. To sklepamo iz podatka, da se je 43 odst. učencev odločilo nadaljevati šolanje na osnovni šoli.

Kam so se odločili učenci osmih razredov? Od 642 jih 44,61 odst. želi nadaljevati šolanje na gimnaziji in srednjih šolah. V vajenske šole se je odločilo 29,28 odst., 8,09 odst. v zaposlitev, 1,24 odst. v uslužnostne dejavnosti, 1,09 odst. jih bo ostalo doma, 14,01 odst. pa je še neodločenih.

V srednjih šolah nadaljujejo šolanje največ otrok iz večjih krajev, če so sposobni ali ne, medtem ko grede sposobni učenci iz manjših šol v zaposlitev ali v vajenske šole. Tu je precej vpliva staršev, ki hočejo, da bi njihov otrok postal čim več. To je lepo in prav, če je otrok sposoben, toda žal je veliko takih, ki niso, potem pa izstopajo, ker ne zmorejo študija, ali pa postanejo slabi strokovnjaki. Otroci iz manjših krajev nimajo sredstev za nadaljevanje študija ali pa zelo težko dobijo stipendijo. Zato bi bilo nujno sodelovanje štipenditorjev, šole in Zavoda za zaposlovanje delavcev pri razdeljevanju štipendij. Mislimo, da bi na ta način prišli do sredstev sposobni učenci, ki bi skoraj

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki. Med tistimi, ki so se odločili za vajenske šole, je največ zanimanja za kovinsko stroko (avtomehaniki), trgovino in uslužnostne dejavnosti (frizerke). Zelo malo pa je zanimanja za gradbeno stroko. Vzrok je najbrž v tem, ker poznajo učenci le primitivni način gradnje. Zato bo potrebno seznaniti učence in starše z novim načinom gradnje, kjer je iz dneva v dan manj težakega dela. Poleg tega je skrb za vajuence in delavce pri PIONIRJU zelo velika, saj imajo stanovanja, menzo in skrbijo za izobraževanje. Mesec marec je mesec po-

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

gotovo postali tudi dobri strokovnjaki.

klicnega usmerjanja. V tem mesecu bodo šole in zavod poživili delo s področja poklicnega usmerjanja. Poudarek naj bi bil na spoznavanju gradbene stroke in možnostih izbire poklicev za ženske. Za zaključek bo konec aprila javno tekmovanje med osnovnimi šolami, z naslovom Delo in poklici.

Potrebno bi bilo tudi sodelovanje družbenih služb, gospodarskih organizacij in zavodov, da bi napravili plan kadrov za več let. Srednje in višje šole namreč sprejemajo učence le glede na kapacitete in se utegne zgoditi, da bo čez nekaj let enih kadrov preveč, drugih pa premalo.

A. K.

»LISCA«: rade bi prosto soboto

Zakaj se je v »LISCI« zavlekla priprava statuta? — Komisija še urejuje in usklajuje osnutek statuta delovne organizacije

Konfekcija Lisca je podjetje v razvoju, ki je lani prebralo okvire obrtne dejavnosti in se vključilo v industrijo. Pred dobrim letom in pol je imelo podjetje svoj obrat samo v Sevnici, zdaj ima že štiri: v Sevnici, Krmelju, Zagorju in Brestanici. Letos oktobra bodo odprli popolnoma nov obrat v Senovem. Konfekcija Lisca zaposluje trenutno malone 500 ljudi v štirih občinah. Prehod od prvotno 170 zaposlenih na 500 je bil izredno nagel.

Takšna hitra rast pa prinaša s seboj težave glede vodenja, upravljanja, organizacije in še vrsto raznih stvari, ki za majhno podjetje niso bile pereče. Vse to je zavrlo tudi napredovanje statuta, saj ni mogoče dobro napraviti prej, dokler niso urejeni nekateri interni predpisi. Komisija je prišla do sklepa, da je treba sprejeti najprej pravilnik o delitvi sredstev za

osebne dohodke, kajti načel ni mogoče vnesti v statut, če prej ni rešena celotna problematika delitve. Za kolektiv pomeni predhodna razprava o pravilniku delno že posredno srečanje s statutom. Vse to delo bi sicer prišlo na vrsto po razpravi o statutu, torej po obratni poti. Sedanja je najbrže krajša in manj zavita.

Osebnih dohodkov v konfekciji Lisca so bili lani v okviru tekstilne panoge visoki (23.000 dinarjev mesečno), po splošni oceni pa nizki. Nizki osebni dohodki so delno izvirali iz njihove produktivnosti zaradi velikega vključevanja novih delavcev. Zato sodi letos povečevanje osebnih dohodkov med pomembne naloge podjetja. Delavkam, ki izpolnjujejo vse pogoje glede kakovosti in količine izdelkov, bodo omogočili minimum osebnih dohodkov v višini 25.000 dinarjev. Prehod k temu bo postopen.

Podjetje že pripravlja tudi analize za uvedbo 42-urnega delovnega tedna. Za skrajšan delovni teden se ženske v podjetju zelo navdušujejo. Vse po vrsti bi rade prosto soboto, češ da jim bo šele to zagotovilo en prost dan v tednu. V soboto bi lahko opravile vsa težja gospodinj-ska dela (pranje, čiščenje stanovanja), nedeljo pa bi potem res izkoristile za počitek. Umestnost podaljšanega delavnika na račun proste sobote bodo še proučili, saj to pomeni v ostalih dneh večjo obremenitev kot sedaj.

Vzporedno s sestavljanjem statuta se pojavljajo problemi v zvezi s kadrovsko službo, vodenjem in samouprav-

Povsod prirčne proslave dneva žena

Te dni smo dobili v uredništvo kopico pisem starih in novih dopisnikov, ki poročajo o poteku številnih proslav na katerih so delovni ljudje, organizacije in društva počastili 8. marec — mednarodni dan žena. Iz mnogih krajev nam pišejo, da tako množično obiskanih prireditev že dolgo časa ni bilo; skoraj povsod so žene pogostili in jim pripravili tudi kulturne sporede z zabavo. V partizanskih vaseh, trgih in mestih, na odrih in v skromnih prostorih, povsod je bilo čutiti to-

pio, prirčno razpoloženje. O tem nam pišejo iz Boštanca in Dolenjskih Toplic, iz Sentruperta in Potočne vasi, Cerkez in Adlešičev, iz vseh občinskih središč in mnogih vasi. Ker vseh teh poročil ne moremo objaviti, naj izrazimo v imenu vseh veliko željo: omogočimo delovnim ženam v naših občinah, da bi se lahko poleg povsod še bolj uveljavile kot enakopravne ustvarjalke naše blaginje in kot samoupravljavke v delovnih in družbenih organizacijah!

veda so tudi objektivne težave, od katerih ni najmanjša organski sestav proizvodnih sredstev, saj bodo podjetja z nizkimi, slabimi sestavom proizvodnih kapacitet imela pri tem večje težave. Eno izmed najpomembnejših izhodišč je rekonstrukcija delovnih sredstev, kar pa ni stvar samo posamezne delovne organizacije, ampak širše skupnosti.

Tudi ITAS ima pri uvajanju 7-urnega delavnika precej težav, saj delavci delajo v nenormalnih delovnih razmerah in morajo marsikaj opraviti v nadurah. Delovni pogoji se bodo izboljšali z gradnjo novih objektov in izpopolnitvijo mehanizacije. Ugotovili so, da so kapacitete izkoriščene samo 88 odst. Z izboljšanjem delovnih pogojev bodo povečali proizvodnjo, odpravili ozka grla itd. Veliko delovnega časa izgube pri notranjih transportih, nesrečah pri delu, bolniških itd. V Itasu računajo, da bodo prešli na poskusno skrajšanje delovnega časa v začetku julija letos, dokončen prehod pa bo možen šele prihodnje leto.

Vsako šablonско, nepremišljeno in ne z računom utemeljeno uvajanje skrajšane delovnega časa je tvegano in škodljivo. Od 48 na 42 ur na teden povsod tudi ne bo moč preiti v enem skoku,

ampak postopoma, kot npr. že dela kočvska Tekstilana. Ekonomičnost poslovanja lahko povečajo nove delovne imene, druga in tretja ali celo četrt, kot v Melaminu, tako da bodo strojne kapacitete res do kraja izkoriščene. Uspeli bomo torej šele takrat, ko bodo odpravljene razne gospodarske malomarnosti in ko bo človek delal manj časa, stroji pa več kot doslej.

Hkrati, ko skrajšujemo delovni čas, je treba misliti tudi na zvišanje osebnih prejemkov delavcev, ki zaslužijo pod 25.000 din. Tudi za tem se skriva povečanje produktivnosti, saj moramo sredstva za povečanje osebnih prejemkov najprej ustvariti.

- 42-urni delovni teden si je treba pripraviti, ne pa ga kratko malo uvesti. To pomeni, da so priprave za uvedbo skrajšanega delovnega časa po svoji ekonomski naravi neolročljive sestavni del naporov za povečanje produktivnosti dela in zboljšanje poslovnosti delovnih organizacij.

F. G.

Pletilje v Dobovi: »Vsak dan nas je več...«

Obrat Belokranjske tekstilne industrije v Dobovi tvori pretežno ženski kolektiv. V centralnem delavskem svetu podjetja BETI ga zastopa predsednica obratnega delavskega sveta IVKA CETIN, šivilja in pregledovalka končnih izdelkov. V bivši Pletilnici se je zaposlila pred 17 leti in je zrasla s podjetjem. Zastavila sem ji nekaj vprašanj:

»Kako se počutite po združitvi z metliško BETI?«

»Za enkrat dobro kaže, čeprav uspeh našega obrata še niso takšni, kot bi želeli. Sicer pa mineva od tedaj komaj drugi mesec in bo za boljšo oceno potreben daljši čas.«

»Kaj pa načrti za povečanje proizvodnje in razširitev obrata?«

»Jih že uredničujemo. V podjetju nas je vsak mesec več. Pred združitvijo nas je bilo 45, zdaj nas je 60 in do 15. marca nas bo 70. Število zaposlenih se bo že v maju povečalo na 90. Takrat bomo pričeli preurejati prostore. V zgradbi, kjer smo zdaj, bo prostora za 140 do 150 zaposlenih. Računamo, da nas bo celo 220, seveda v nekoliko daljšem obdobju, ko bo zgrajena nova hala.«

»Prej ste omenili, da proizvodnja še ni stekla, kot bi bilo treba. Kje so vzroki za to?«

»Najbolj prav bo, če začnem pri strokovni usposobljenosti. V našem obratu so

Ivka Cetin je predsednica obratnega delavskega sveta pletilstva

zaposlene pletilje in šivilje, ki so po večini priučene. Ni še dolgo, kar smo na novo zaposlili 15 nekvalificiranih žensk v šivalnici. Enomesečno poskusno dobo so vse dokaj dobro prestale in so zdaj v stalnem delovnem razmerju. Razumljivo je, da delovni učinek še nekaj časa ne bo tolikšen, kot ga lahko dosega delavke z daljšo prakso. Da bi stroje čim bolj izkoristili in zaposlili več žena, se pripravljamo na uvedbo druge izmene v šivalnici. Pletilje pa tako že delajo dopoldne in popoldne.«

J. T.

»Upam, da so gostje zadovoljni...«

Tovarišica OLGA BOJANIČ vodi obrat družbene prehrane v Brežicah. Vestna in požrtvovalna uslužbenka je in ne pozna omejenega delavnika. Abonenti jo srečajo tam pri zajtrku, pri kosilu in še v poznih večernih urah. Kjerkoli delo ne gre naprej, kot bi bilo treba, tam je ona; zdaj pomaga v kuhinji, zdaj spet nadomešča bolno strežajko v bifeju ali restavraciji.

Obrat je stanovanjska skupnost odprla v maju 1963. Razvil se je iz nekdanje mlečne restavracije. Tovarišica Bojaničeva je tam delala že več let, sedanjo dolžnost je prevzela v lanskem juliju.

Včeraj je za kratek čas prisleda k mizi in za sprejembo postala gost, ki so mu postregli s turško kavo. »Bila sem v Zagrebu,« je pripovedovala. »Skrbeti moram za nabavo živil. Na Hrvaško se običajno odpeljem po ribe, suho meso, salamo in kranjske klobase, ker so te stvari tam cenejše. V Brežicah nakupimo vso špecerijo in sveže meso. Tudi z zelenjavo se oskrbimo tukaj.«

»Ste zadovoljni z delom, ki ga opravljate?« sem jo vprašala.

»Ze od nekdanj imam veselje do kuhinje, zato mi je težko, kadar moram ostati tu pretežni del dneva.«

»Se hrani pri vas veliko starih gostov?«

»Kar precej smo jih pridobili, in v mestu, kot so Brežice, je obrat družbene prehrane potreben. Za začetek smo imeli 65 abonentov, zdaj

jih prihaja h kosilu 180, k večerji pa 70. Dopoldne pripravljamo malice, ki jih naročajo podjetja za svoje delavce. Z marcem se priporoča tudi SGP Pionir za 250 toplih obrokov. Poskušali jim bomo ustreči, čeprav bo treba začeti z delom bolj zgodaj in poiskati dodatno pomoč.«

»Kako so abonenti zadovoljni z vašo hrano?«

»Posebnih prigovorov nimajo, vsaj jaz ne vem zanje. Nekaj časa smo res slišali pritožbe, da so obroki premajhni. To pomanjkljivost smo odpravili, upam, da je zdaj vse v redu. Tudi cene smo morali nekoliko zvišati, ker so živila vsak dan dražja. Abonentsko kosilo je 130 in zajtrk 40 dinarjev. Mislim, da to ni pretirano.«

»S kakšnimi težavami se srečujete?«

»Radi bi si izboljšali delovne pogoje. Najbolj pogrešamo skladišče in prostor za pripravljane hrane. Tudi strojkov bo treba nekaj nabaviti, da bo šlo delo hitreje od rok.«

»Je bife dobro obiskan?«

»Gostov je kar precej. Največ zahajajo tja na turško kavo, pecivo in jogurt. Celoten promet bi lahko povečali samo v primeru, če bi gostom nudili tudi kake specialitete in tako bolj napolnili oba lokala v večernih urah.«

»Je kolektiv zadovoljen z osebnimi dohodki?«

»Za silo. Zaslužimo res ne najbolj, zato pa se tem bolj trudimo, da bi povečali promet in kolikor mogoče ustregli željam gostov.«

Tovarišica Olga Bojanič vodi brežiški obrat družbene prehrane

F. G.

Pomenek o družbenem planu in proračunu

Občanom novomeške komune posredujemo podrobnejši pregled družbenega plana in proračuna za 1964. — Informacije o tem, kako ustvarjamo sredstva ter kako jih delimo, in podrobnejši pregled o nastanku in porabi proračunskih sredstev bodo pomagali odpraviti marsikatero opazko o tem, kako občina »zapravlja« ... Marsikaj bo bolj jasno in bo pomagalo k spoznanju, da so vsa sredstva, ki jih občan ustvari, spet v tej ali oni obliki porabljena zanj in v njegovo dobro.

Pred seboj imamo družbeni plan občine Novo mesto za leto 1964, obsežen načrt, ki naštevava kopico nalog v nadaljnjem gospodarskem razvoju. Vrednost celotne proizvodnje v občini bo letos dosegla 42 milijard 916 milijonov dinarjev (za 17 odstotkov bo večja kot v 1963), narodni dohodek pa 19 milijard 189 milijonov dinarjev (za 16 odstotkov bo večji kot 1963). Porast obojega je nekoliko nižji kot lani (1963). Leto je porasel družbeni bruto proizvod za 22 odstotkov, narodni dohodek pa za 24 odstotkov zato, ker je bila v minulnem letu v gozdarstvu proizvodnja rekordno velika zaradi povečanega izvoza, kar je gradbeništvo zelo povečalo svoje storitve zaradi obsežnih investicij, ker je Cestno podjetje močno razvilo svojo dejavnost (modernizacija gorjanske ceste) in ker je trgovina opravila obsežne rekonstrukcije v prodajni mreži.

Vsaka organizacija in panoga ima v družbenem planu odrejen prostor

Navedene številke povedo samo nekaj o tem, kakšni so nameni družbenega plana. Vprašamo se torej določneje, kaj želimo z družbenim planom doseči, zakaj to želimo in kako bomo zaslujive načrte uresničili. Glavni namen je brez dvoma povečanje proizvodnih zmogljivosti, ki je lastno vsakemu dobremu gospodarstvu. To bomo dosegli z investicijami in tudi tako, da bomo izboljševali organizacijo dela, da bomo združevali proizvodne zmogljivosti in sredstva in razvijali sodelovanje v proizvodnji. Te oblike razvijanja proizvodnje bomo uporabljali v celotnem gospodarstvu, zlasti pa v industriji, ki ima v družbenem planu občine letos močan poudarek.

V kmetijstvu na primer bomo povečevali družbeno proizvodnjo in razvijali takšne oblike pogodbene sodelovanja, ki so ekonomsko zanimive za kmeta in za družbo. Vse, kar proizvodimo, je namenjeno občanu-potrošniku, zato so hkrati s proizvodnjo pomembne tudi tiste panoge, ki izdelke posredujejo potrošniku. To so trgovina, go-

stinstvo in obrt in še nekatere druge. Tudi izvoz, ki vključuje gospodarstvo v mednarodno delitev dela in ga sili k sodobnejšim oblikam proizvodnje, se bo letos močno povečal.

Proizvodnja je temelj osebnih dohodkov in življenjske ravni

Vse naloge družbenega plana bodo uresničevali občani, uspehi pa so spet namenjeni njim. Ker bomo v proizvodnji naredili več, se bodo hkrati s tem povečevali tudi osebni dohodki. Le-ti nikakor ne smejo biti večji zgolj zato, ker je morda na tržišču blago iz proizvodnje iskano. Boljša organizacija dela, večja storilnost in sodobnejša proizvodnja morajo prispevati k temu, da bomo zaslužili več kot doslej!

V sodobnejši proizvodnji bomo potrebovali več strokovnjakov in sposobnejše proizvajalce. Zato naj bosta izobraževanje in štipendiranje naša posebna skrb, hkrati s tem pa ne smemo pozabljati na osnovno, srednje in strokovno šolstvo v komunah. Občan, ki uresničuje družbeni plan, bo svoje naloge lažje zmagoval, če bo imel lepo stanovanje, če bo živel v urejenih komunalnih razmerah in če bo šolstvo, ki naj nudi izobrazbo njemu in njegovim otrokom, dovolj razvito. Tudi zdravstvo, otroško varstvo in vse drugo, kar potrebujemo v vsakodnevnom življenju, se mora razvijati hkrati s proizvodnjo, saj vse to zagotavlja boljše počutje občana.

Od občanove ustvarjalnosti in od pogojev, v katerih živi, je torej odvisen družbeni plan, hkrati s tem pa tudi od njegove samoupravne zavesti. Občan se mora zavedati, da sta od tega, kako dela in ustvarja v proizvodnji, in od tega, kako to, kar je ustvaril, tudi deli, odvisna njegova osebna sreča in blaginja, pa tudi razvoj občine in podjetja. Samo v teh mejah bo lahko občan novomeške komune letos razpravljal o 42-urnem delovnem tednu in o odpravi osebnih dohodkov, nižjih od 25.000 dinarjev. Kot vidimo, je družbeni plan poln nalog in problemov.

Sredstva, ki jih ustvarjamo v proizvodnji, so pogoj za bodoči razvoj

Z družbenim planom želimo doseči večjo proizvodnjo zato, da bi občani bolje živeli. To je odgovor na prvo vprašanje. Kako bomo oboje dosegli, smo bolj skopozhe povedali, podrobnejši odgovor pa bomo našli v nadaljevanju.

Za razvoj in povečanje gospodarstva bomo potrebovali sredstva. Pretežni del (86 odstotkov) jih bodo prispevale gospodarske organizacije, za ostalo pa bomo najeli posojila. Od tega, kar v komunah ustvarimo, bo v njej ostalo 19 milijard in 386 milijonov dinarjev. Delovnim kolektivom bo od tega ostalo na voljo za njihov razvoj 4 milijarde 267 milijonov, 6 milijard 81 milijonov dinarjev pa za osebne dohodke in socialno zavarovanje. Če upoštevamo nabavne cene, bodo sredstva za proizvodnjo konec letošnjega leta vredna 72 milijard 150 milijonov dinarjev ali za 5,3 odstotka več kot konec lanskega leta. Zaradi obrabe pa bodo sredstva za proizvodnjo dejansko vredna le 54 milijard 794 milijonov dinarjev. Obrabila se bodo torej za četrtno, zato moramo v gospodarstvu resno razmišljati o obnovi. Investicije naj bodo potemtakem namenjene predvsem obnovi in popravilu strojne opreme. Kot dobri gospodarji tega pač ne smemo pozabljati.

Za naložbe v gospodarstvu: 47 % več kot lani

Letos bomo v ta namen porabili 5 milijard 926 milijonov dinarjev. Največ investicij — kar 2 milijardi 860 milijonov dinarjev — je namenjenih industriji, sledijo ji: promet s 661 milijoni, obrt in komunalna dejavnost s 644 milijoni, gostinstvo s 595 milijoni, kmetijstvo s 389 milijoni, trgovina s 380 milijoni dinarjev investicij in še ostale panoge z manjšimi zneski.

5 milijard 962 milijonov dinarjev za investicije je vendarle prevelik grižljaj, ki ga sami ne bomo zmogli. Podjetja bodo iz svojih skladov prispevala 1 milijardo 484 milijonov, preostanek, in

sicer 420 milijonov dinarjev, bomo dobili iz zveznih, 1 milijardo 982 milijonov iz republiških, 224 milijonov iz okrajnih, 380 milijonov iz občinskih skladov, za 1 milijardo 434 milijonov dinarjev pa bomo najeli posojila pri bankah. To pomoč moramo imeti pred očmi, pa ne bomo začuden, ko bomo govorili o proračunu in bomo tam videli, koliko sredstev se odteče iz komune v ostale teritorialne enote. Prav ta in še druga sredstva dobimo namreč vrnjena v obliki posojil pri investicijah.

Sredstva, namenjena razvoju, morajo biti gospodarno naložena, dosežati morajo kar najhitrejše in največje uspehe in hkrati s tem omogočati povečevanje izvoza.

Za 4,2 % več zaposlenih in za 72 % večji izvoz

Število zaposlenih se ne bo posebno povečalo, saj se bo na novo zaposlilo le 474 delavcev, tako da bo letos v

Vlado Lamut: VINJETA

občini 10.995 zaposlenih. Proizvodnja se bo povečevala predvsem z večjo storilnostjo, ki bo temeljila na boljši organizaciji dela, na sodobnejših proizvodnih postopkih, na sodobnejši strojni opremljenosti, pa tudi na večji skrbi za pogoje, v katerih delavci delajo. Delovno disciplino bo treba v proizvodnji učvrstiti, zmanjšati število izostankov ter selitev delavcev iz podjetja v podjetje.

Ti ukrepi bodo hkrati omogočili, da bomo lahko prodali na tujih tržiščih več izdelkov kot smo jih lani. Leta 1963 smo izvozili za 2 milijona in 27.000 dolarjev izdelkov, letos pa družbeni plan nalaga izvoz v vrednosti 3 milijone 483.000 dolarjev ali za 72 odstotkov več. Največ izdelkov bodo izvozili Novoles, IMV, Novoteks in GG

Novo mesto, sledijo jim kmetijske organizacije, tovarne Iskre v Sentsjerneju in Žužemberku, Kremen, Labod, Opremales in Krka. V turizmu si obetamo letos 130.000 dolarjev deviznega priliva.

Proizvodnja se bo najbolj povečala v industriji in kmetijstvu

Družbeni plan predvideva v industriji 19 milijard 800 milijonov dinarjev proizvodnje (29,5 odstotka več kot lani), 2 milijardi 860 milijonov dinarjev investicij v industrijo pa bo porazdeljenih v domača vsa industrijska podjetja, predvsem pa v IMV, v tovarno stekla v Bršlino, v tovarne Iskre v Sentsjerneju in Žužemberku ter v Novoteks.

V družbenem kmetijstvu bo proizvodnja dosegla 2 milijardi 305 milijonov dinarjev vrednosti (za 23,7 odstotka bo večja kot lani), v zasebnem pa 6 milijard 420 milijonov dinarjev (za 4 odstotke večja). V kmetijstvu bo vloženih 389 milijonov dinarjev, predvsem za graditev lani začeti investicij in za odkup zemljišč. Pridelali bomo 14 tisoč ton žitaric, 6 ton hmelja, 37.500 ton krompirja in 47.000 ton detelje in sena ter spitali 3000 glav govedi in 11.000 prašičev. Gozdarstvo bo povečalo vrednost proizvodnje za 4,8 odstotka, gradbeništvo bo ostalo na lanski ravni, promet pa bo naredil za 7,3 odstotka več. Nekoliko večji porast je predviden v trgovini (za 10,4 odstotka), kjer bo investiranih v modernizacijo 380 milijonov dinarjev, v gostinstvu za 9,4 odstotka, kjer bo investiranih v gostinske in turistične objekte 595 milijonov dinarjev, ter v obrti, ki bo povečala vrednost proizvodnje za 17 odstotkov. Domala vsa obrtna podjetja v občini bodo letos deležna 864 milijonov investicij, ki so namenjene razvoju obrti.

Zdravstvo se mora prilagoditi potrebam občanov

425.500.000 dinarjev investicij v zdravstvo in socialno varstvo bo uporabljenih predvsem za graditev kirurškega in otroškega oddelka nove bolnišnice in za ureditev prostorov v zdravstvenem domu v Novem mestu. S tem bo hkrati rešeno vprašanje zobozdravstvene in dispanzerske službe za matere in otroke. S temi sredstvi bomo začeli graditi zdravstveno in lekarniško postajo v Sentsjerneju in ustanovili lekarniško postajo v Dol. Toplicah.

Zdravstveni dom v Novem mestu se bo moral bolj kot doslej posvetiti preventivnemu delu pri varstvu žena in otrok ter šolske mladine. V delovnih organizacijah se bo treba resneje ukvarjati s higiensko in tehnično zaščito pri delu ter odpirati obratne ambulante. Še naprej bo treba štipendirati zdravstvene strokovnjake. Probleme v zdravstvu bomo reševali s sodelovanjem družbenih organizacij, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, zdravstvenih zavodov in delovnih organizacij ter tako, da bomo z združevanjem sredstev gospodarno uporabljali razpoložljivi denar.

1 milijarda 369 milijonov negospodarskih investicij

Sodobna proizvodnja potrebuje strokovnjake in usposobljene delavce. Oboje mora zagotoviti šolstvo. Samo zdrav proizvajalec se bo lahko posvečal proizvodnji tako, kot želimo. Napak bi bilo, ko bi samo gradili in razvijali le proizvodnjo, pozabljali pa na šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo, na gradnje stanovanj in kulturno razvedrilo občanov. V te namene bo letos investiranih 1 milijardo 369 milijonov dinarjev.

750 milijonov dinarjev bo porabljenih za graditev in gradnjo 150 stanovanj, ki bodo vseljiva še letos. Zdrženje sredstev, tipizacija stanovanj, gradnja za trg, odpiranje večjih gradbišč in dolgoročni programi bodo omogočili boljše stanovanjsko gradnjo.

120 milijonov dinarjev je sorazmerno malo za grad-

nje šol, vendar dovolj za dograditev šol v Smihelu in Vavti vasi ter za začetek gradnje srednje ekonomske in srednje medicinske šole v Novem mestu. Vprašanje zase je oprema ostalih osnovnih šol, zadostno število predmetnih učiteljev, ki jih potrebujemo za odpravo kombiniranega pouka itd. Strokovno šolstvo postaja vse bolj pereče, pa tudi izvenšolskega izobraževanja občanov, strokovnjakov in delavcev ne gre zanemarjati.

Kulturna vzgoja in razvedrilo občanov zaostajata zaradi pomanjkanja primernih prostorov. Letos bo dograjena Dolenjska galerija, razširiti bo treba prostore študijske knjižnice v Novem mestu in urediti pionirsko knjižnico. Zavod za kulturno dejavnost se bo ukvarjal predvsem s problematiko kinov v občini in bo organiziral potujoči kino. Za investicije v kulturo bo porabljenih 73.500.000 dinarjev.

Zdravstvo se mora prilagoditi potrebam občanov

425.500.000 dinarjev investicij v zdravstvo in socialno varstvo bo uporabljenih predvsem za graditev kirurškega in otroškega oddelka nove bolnišnice in za ureditev prostorov v zdravstvenem domu v Novem mestu. S tem bo hkrati rešeno vprašanje zobozdravstvene in dispanzerske službe za matere in otroke. S temi sredstvi bomo začeli graditi zdravstveno in lekarniško postajo v Sentsjerneju in ustanovili lekarniško postajo v Dol. Toplicah.

Zdravstveni dom v Novem mestu se bo moral bolj kot doslej posvetiti preventivnemu delu pri varstvu žena in otrok ter šolske mladine. V delovnih organizacijah se bo treba resneje ukvarjati s higiensko in tehnično zaščito pri delu ter odpirati obratne ambulante. Še naprej bo treba štipendirati zdravstvene strokovnjake. Probleme v zdravstvu bomo reševali s sodelovanjem družbenih organizacij, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, zdravstvenih zavodov in delovnih organizacij ter tako, da bomo z združevanjem sredstev gospodarno uporabljali razpoložljivi denar.

Center za socialno delo bo pomagal delovnim organizacijam pri ustanavljanju kadrovske socialnih služb, osnoval bo vzgojno posvetovalnico ter bo skupaj z ostalimi službami in delovnimi organizacijami reševal problem Ciganov.

Na spomladanskem mednarodnem sejmu na Dunaju, ki bo od 15. do 22. marca, Jugoslavija sodeluje s specializirano razstavo o turizmu. Jugoslavanski paviljon meri sto kvadratnih metrov, to pa je tudi prvi primer našega sodelovanja z ekspanzijskega turističnega gospodarstva.

KAKO USTVARJAMO SREDSTVA IN KAKO JIH DELIMO

Kam bosta šli letos občinski 2 milijardi in 616 milijonov dohodkov?

Z gospodarstvom ustvarjamo sredstva za potrošnjo in razvoj. Delovni kolektivi odvedejo del tega, kar so ustvarili, kot dajatve teritorialnim enotam, preostanek pa je njihov. V novomeški občini bo letos ustvarjenih za 19 milijard 386 milijonov takšnih sredstev, ki bodo razdeljena takole: 4 milijarde 610 milijonov dobi zveza, 1 milijardo 474 milijonov republika, 313 milijonov okraj, 2 milijardi 616 milijonov pa občina. Preostanek 10 milijard 348 milijonov ostane kolektivom za sklade, za osebne dohodke in za socialno zavarovanje.

Občina mora od 2 milijard 616 milijonov, ki jih dobi v obliki dajatev od delovnih or-

ganizacij in zasebnikov, spet odvesti en del višjim teritorialnim enotam, en del v sklade za razvoj gospodarstva v občini, en del pa v svoj proračun. Pogledajmo najprej, kako se steče vsota 2 milijard 616 milijonov dinarjev, ki so sredstva občine. Iz proračunskega prispevka od osebnih dohodkov v gospodarstvu in izven gospodarstva se zbere 451.297.000. Iz prometnega davka (od prodaje na drobno, od alkoholnih pijač, od zasebnikov in vrednotnic, od vina in žganja ter od proizvodnje in storitev), se steče 234.195.000, iz dopolnilnega proračunskega prispevka 120 milijonov, iz dohodnine od kmetijstva 30.644.000, iz do-

hodnine od ostalih poklicev 22.423.000, iz občinske doklade (obvezne in neobvezne) od kmetijstva 104.178.000, iz davkov od osebnih dohodkov, od tuje delovne sile, od dohodkov, od avtorskih pravic in od dediščin ter daril 11.400.000, iz prispevka iz dohodka (plačujejo ga podjetja) 58.000.000, preostanek 250.000.000 pa iz taks, obresti, denarnih kazni, dohodkov organov, povračila zapadlih obveznosti ter proračunske rezerve in neporabljenih sredstev iz leta 1963.

Za kaj porabimo sredstva iz proračuna

Od prej omenjenih sredstev občine odvede skupščina zvezi 193.360.000, republiki

609.408.000, okraju 184.154.000, gospodarskim skladom v občini pa pripade 339.000.000, 1 milijarda 291.000.000 dinarjev, pa so sredstva proračuna.

Po posebnih predpisih mora občina iz proračuna najprej izločiti določeni del sredstev v sklad za skupno financiranje strokovnega šolstva (89.400.000), v občinski šolski sklad, s katerim se financira osnovno šolstvo v občini 340.330.000, v prispevek za skupno financiranje investicij za ceste 58.570.000, v sklad za negospodarske investicije 10.850.000 in v kmetijski sklad občinske skupščine 850.000. S tem se je proračun zmanjšal za 510 milijonov, odšteti pa je treba še obvezno 10-odstotno proračunsko rezervo, ki znesi 80.062.000. Za ostale proračunske izdatke preostane še 700.938.000 dinarjev, porabljeni pa bodo takole: za prosveto in kulturo (regresi za prevoze šolskih otrok, štipendije, spomeniško varstvo) bo šlo iz proračuna

18 milijonov, za socialno varstvo (socialne pomoči in oskrbine v zavodih) 38 milijonov, za zdravstveno zaščito občanov (zdravljenje siromašnih, preventivna in prispevek skladov za kmečko zavarovanje) 57.000.000, za plače in potne stroške voljenih organov v skupščini 4.850.000, za skupščinske seje, seje svetov, štipendije, stroške tiska in objav 13.800.000, za veterinarsko službo, garantne pogoje, odkup zemljišč in odškodnine 5.250.000, za vzdrževanje ulic, javno razsvetljavo, komunalne naprave in krajevne skupnosti 30 milijonov, za regres na mleko in odplačilo posojil za gospodarske investicije 75.338.000, za požarno varnost in matično službo 7 milijonov, za predvojaško vzgojo 4 milijone, za občinsko sodišče 28.100.000, za javno pravobravnilstvo 4 milijone, za negospodarske investicije (stanovanja za prosvetne delavce, za borce in za občinske uslužbenke) 26 milijonov. Za dota-

cije kulturnim ustanovam je iz proračuna namenjenih: Dolenjskem muzeju 9.500.000, študijski knjižnici 14.000.000, Zavodu za kulturno dejavnost 2.000.000, Dolenjskemu listu 6.700.000; za dotacije socialnim ustanovam: Centru za socialno delo 12.500.000, dijaški kuhinji 300.000; za dotacije ostalim zavodom: zavodu za upravo pokopališč 1.500.000, zavodu za izmero in kataster zemljišč 11.000.000, veterinarski postaji 2.000.000; za dotacije skladom (sklad za proslavo 600-letnice Novega mesta, sklad za borce NOV, cestni sklad, sklad za varstvo otrok, sklad za telesno vzgojo, gasilski sklad) 26.000.000 in dotacije družbenim organizacijam 36 milijonov. Proračun ima poleg tega za 48.100.000 dinarjev obveznosti iz posojil in garancij za negospodarske investicije (stanovanja in gradnja) tez za 18 milijonov dinarjev proračunskih obveznosti iz prejšnjih let.

Kaj pravijo v Orehovici in v Šent- jerneju

Tov. Jože Zamljen — Drejče je objavil v Dolenjskem listu pred kratkim članek, v katerem predlaga, da bi zgradili na Špilerjevi špici dom Zveze borcev. O njegovem predlogu smo razpravljali na občnem zboru ZB v Orehovici in na občnem zboru ZB v Šentjerneju. Člani obeh organizacij so Drejčev predlog z odobravanjem sprejeli, posebno še, ker naj bi stal dom na mestu, kjer je taboril Gorjanski bataljon. To naj bi bil dom oddiha za borce in ostale ljubitelje Gorjancev.

Tovariš Zamljen je med drugim omenil tudi, da takšen dom na Vahti ne bi imel tolikšnega učinka. Tudi mi smo tega mnenja. Vahta je ob glavni cesti Novo mesto — Metlika, kjer bi cestni promet motil mir.

Drugo vprašanje pa je, kje dobiti zdravo pitno vodo, ki je na Vahti ni. medtem ko je dvesto metrov od Špilerjeve špice zdrav izvirek. Okrog Špilerjeve špice so razsežne košenice, ki so v zimskem času odlična smučišča. Te košenice obdajajo prekrasni gorjanski gozdovi, v katerih bi našel naš človek mir, stari partizani pa bodo obujali spomine na pretekle čase. Če Špilerjevo špico je šla namreč marsikatera partizanska enota in bi bil dom hkrati spomenik bratstva in enotnosti slovenskih in hrvaških partizanov. Med drugim je s Špilerjeve špice lep razgled po Krški dolini tja do Brežic, preko Save na Stajersko in ob lepem, čistem vremenu tja do Triglava, na drugi strani pa do Karlovca in Kleka.

Torej smo za predlog tov. Jožeta Zamljena — Drejčeta in ga bomo poskušali uresničiti.

RUDI PUSENJAK

PRED DVAJSETIMI LETI V MAKOŠAH PRI RIBNICI

100 lir za sedemnajst (in več) življenj

Spominjamo se velikih zmag naše osvobodilne vojske na poti k novemu življenju. Postavljamo jim spomenike in obeležja kot skromno zahvalo padlim za njihove žrtve in kot opozorilo prihodnjim rodovom, hoteč za vselej zaključiti mračna poglavja (ne)človeške zgodovine. Zgodovine vojne in morije, ki človeku ni v čast. Veliko je tudi borb, ki niso prinesle zmage (vsaj trenutno ne), v katerih pa je bilo uničenih veliko življenj. Tudi takih dogodkov se spominimo, vsaj iz pietete do mrtvih.

Bilo je pred dvajsetimi leti v Makošah, zaselku nad dolenjskim poljem pri Ribnici. V topleni prvem pomladnem soncu 25. marca 1944 se je razplamtela kratka borba, ki niti ni bila borba, ampak klanje.

»Tretji bataljon 9. brigade,« pripoveduje nekdanji bataljonski bolničar Tone Novak iz Kočevja, »se je po napadu na Ribnico premaknil iz Vinca v Makoše. Pred nami je bil tam drugi bataljon, mi smo se samo ustavili mimogrede, ko je le-ta že odšel naprej. Okrog pol devetih dopoldan so nas iznenada napadli Nemci in belogardisti iz Kočevja in Ribnice. Tri patrole so pustili pri miru, nato pa se priplazili do stražarja in ga zaklali, ko je na topleni soncu zadrževal. Bil smo presenečeni, kakor že dolgo ne, in sovražnik ni imel veliko časa. Borba je trajala komaj pol ure, toda dovolj dolgo, da so ubili 17 naših, 16 je bilo ranjenih, ujeli pa so nas okrog 65. Tudi sam sem bil dvakrat ranjen...«

Ujete (med njimi smo bili tudi ranjeni) so nas odpeljali v Kočevje, od tam v Ljubljano in po več zaporih sem se kmalu

Vlado Lamut: **PODGORJE**

Vahta - ali Špilerjeva špica?

Tovariš urednik!

Tovariš Zamljen je v vašem listu napisal zanimiv članek v zvezi s predvideno gradnjo gostišča na Vahti. Namesto tega kraja je postavil drugo mesto in predlagal Špilerjevo špico.

Članek oziroma misli v njem so zelo zanimive, tehtne in tudi mikavne. Vsekakor je ta kraj — namreč Špilerjeva špica — zelo primeren za postavitev morda za zdaj manjše planinske postojanke, pa naj si bo to partizanski dom, planinska kočja ali kakšen drug turistični objekt manjše zmogljivosti, dokler se ne uveljavi in je ne spoznajo turisti, planinci, stari partizani, o katerih govori tovariš Drejče, in drugi obiskovalci.

Strinjam se, da je kraj imeniten in vabljiv, odmaknjen od današnjega hrupa, ki ga povzroča sodobni utrip življenja.

Stvar pa je po mojem v nečem drugem, zaradi česar bi dal prednost Vahti. Prav nova cesta je namreč tisti faktor, ki za zdaj narekuje graditev doma na Vahti. To namreč zagotavlja, da bo imel dom, bodisi da je partizanski ali splošno turistični objekt, tudi ekonomske pogoje za svoj obstoj in morebitni nadaljnji razvoj. Prav tako kot Špilerjeva špica je tudi Vahta v širšem gozdnatem območju Gorjancev, ki so čudoviti zlasti v pomladnem in poletnem obdobju.

Više ležeči predeli Gorjancev imajo v zimskem času ponavadi obilo snega, čisto tudi celo več kot nekateri kraji na Gorenjskem. To zagotavlja tudi gospodarsko obratovanje doma oziroma objekta v zimskem času in bi se ob primerni poseki našlo obilo zimskega razvedrila na smučeh. Tako bi Ljubljancem lahko izbral med Gorenjsko in drugimi kraji ter Gorjanci, gotovo bi ta kraj postal tudi priljubljena postojanka Zagrebčanov, da ne govorimo o bližnjih Novomeščanih. Sedanja zasebna gostišča so za novo cesto že prenapolnjena, zato bi bilo zelo primerno, da bi prav na Vahti, kjer se čudoviti svet severnega pobočja Gorjancev preljuje v topli sončni in blagi belokranjska pobočja, postavili lično gostišče ali planinski dom.

Veliko vprašanje je, kako bi bilo pozimi s cesto na več kot 800 m visoko Špilerjevo špico, namreč glede čiščenja snega. Skratka: predvsem ekonomski in nekateri drugi razlogi govore jasno v prid Vahti.

Drugo vprašanje pa je, če je primerno, da se takemu objektu da naziv partizanski dom. Moje mnenje je, da ob taki prometni žili, kot je zdaj in bo še bolj v prihodnje cesta iz Novega mesta v Metliko, ni najbolj primerno, da nosi ime partizanski dom, in je vsekakor bolje, da bi stal

objekt splošnega turističnega pomena.

Ko že govorimo o Vahti, se mi zdi posrečena lokacija tudi zato, ker bo prav tako poleti zelo mikavno prenočevati na 500 m visokem planinskem prelazu, čez dan pa motoriziranemu turistu ne bo daleč bodisi v vinogradno področje Bele krajine, toplo Kolpo ali pa Smarješke oziroma Dolenjske Toplice. Mnenja sem poleg tega, da tuči planinska kočja pri Gosposidični ne bi prav nič zgubila na pomenu, nasprotno, verjetno bi bila še bolj obiskana, saj bi se številni ob-

iskovalci, razen v zimskem času, radi odločali za take izlete.

Razgibanje, o katerem čisto govori tovariš Drejče, je prav tako možno v gozdnem področju Gorjancev kot v območju Špilerjeve špice. Avtomobilisti bi se tod seveda množično zaustavljali; pretežna večina bi se ustavila v samem domu ali ob njem, mnogo pa bi se jih zgubilo v prostranstvu gozdnih Gorjancev. In še perspektiva: kolikor bi se napravil že omenjeni posek, bi to predstavljal signal za razvoj zimskega turizma v teh krajih. V prihodnosti ne bi bilo težko ob večjem obisku razmisliti mogoče tudi o vlečnici. Tokovi moderne turizma so namreč tak!

S tem pa nočem reči, da planinskega ali partizanskega

doma na Špilerjevi špici ne bi bilo primerno v prihodnosti graditi. Gorjanci me vedno spominjajo na Pohorje, kjer je izredno rekreacijsko središče z mnogimi planinskimi domovi, cestami, žičnicami in vlečnicami, kjer pa vendarle lahko najde vsakdo svoj miren kotiček. Seveda predstavlja Maribor zaledje, ki je izredno pomembno in pomeni stalen rezervoar obiskovalcev. Toda tudi Novo mesto se razvija, Zagreb in Ljubljana v modernem cestnem prometu nista daleč, saj se lahko spominimo, kakšen obisk imajo npr. Toplice, bodisi Čateške, Smarješke ali Dolenjske.

Zaradi navedenih razlogov bi se za zdaj navdušil za Vahto, toda v prihodnje pride verjetno v poštev Špilerjeva špica.

CIRO

KAKO DELAJO REZERVNI OFICIRJI IN PODOFICIRJI V TREBNJEM

Pomembne naloge tudi v prihodnje

Pred nedavnim je bila v Trebnjem skupščina ZROP, kjer so podali obračun dela za preteklo leto in razpravljali o bodočih nalogah. Na skupščini so obravnavali pekočo problematiko ter govorili o pomoči krajevnim organizacijam in o strokovnem usposabljanju rezervnih oficirjev in podoficirjev.

V preteklem spomladanskem obdobju je bilo po osnovnih organizacijah 33 predavanj, ki so bila zelo dobro pripravljena, a žal slabo obiskana. Boljši uspeh pa se je pokazal pri testiranju članstva, ki se ga je udeležilo 264 članov. Odličen uspeh je doseglo 39 članov, prav dober 78, dober 69 in zadosten 58 članov. 20 članov pri testiranju ni pokazalo zadovoljivega uspeha. V času testiranja je

bil delo na terenu zelo živahno.

Skupščina je ugotovila, da so posamezne osnovne organizacije na terenu skozi vse leto 1963 uspešno delale, seveda nekatere bolj, druge manj. Pohvaliti pa je treba organizacijo v Sentrupertu, ki je bila najaktivnejša. Ugotovili so, da delo v Trebnjem ni tako, kot bi moralo biti, ker je med člani premalo interesa. Dokaz: občni zbor je uspel šele po tretjem sklicu.

Precej razprave je bilo posvečene delu z mladino, zlasti pa pokretnemu logorovanju. Pri tem delu ZROP, kakor tudi ostale organizacije ne smejo stati ob strani. Predlagali so, naj bi novoizvoljeno predsedstvo imenovalo posebno komisijo za delo z mladino, ki bi organizirala

predavanja po šolah in prenašala na mladi rod tradicije NOB.

Pomembna naloga novega predsedstva bo tudi izvedba orientacijskega tehničnega pohoda in vaj na terenu. Vse terenske vaje in testiranja, ki bodo uspela, se bodo poslej štela kot orožne vaje; zadevni predlog je dan Sekretariatu za narodno obrambo v razpravo in potrditev. Vse to kaže, da bodo morali v bodoče člani te organizacije več študirati in se izpopolnjevati v znanju vojaške tehnike.

O raznih oblikah dela v tej organizaciji je govoril tudi zastopnik ZRB Ljubljana tovariš Podlogar. Skupščina je sprejela še več pomembnih sklepov za nadaljnje delo, novoizvoljeni odbor pa jih bo moral uresničiti. P. M.

Ob jubileju Denarnega zavoda Slovenije

V času nešteti in trdovratnih bojev proti okupatorju so se že v prvih letih naše narodnoosvobodilne vojne pojavili tudi gospodarski problemi, med katerimi je bil eden glavnih ureditev denarnega gospodarstva v okviru načrta ne finančne politike. Ta bi morala upoštevati izredne okoliščine in posebnosti, hkrati pa bodoči razvoj vse do zaključka osvobodilne vojne.

Bela krajina je predstavljala takrat že ustaljeno osvojenjo ozemlja, na katerem je bilo vojaško in politično vodstvo, kjer se je ostvarila tudi osrednja gospodarska baza za vojaško in splošno preskrbo, kakor tudi finančno poslovanje ljudske oblasti. Delovanje vsega tega mehanizma pa je močno motilo dejavnost, da so bila v obdobju najrazličnejša plačilna sredstva: lire, marke, pengi, kune, boni, obveznice ljudskega posojila itd.

Položaj je postal še bolj kočljiv, ker razširjanju osvojenega ozemlja ni v enaki meri sledilo povečanje plačilnih sredstev. Zaveljo tega je nastalo poleg valutarne zmeđe še obširna pomanjkanje denarja nasploh. Na 1. zasedanju SNOS, ki je bilo 19. in 20. februarja v Crnomlju, so razpravljali tudi o načrtih ureditvi pravih gospodarskih, finančnih in valutnih vprašanj. Na podlagi sprejetih sklepov je izšlo predsedstvo SNOS 12. marca 1944 odlok o ustanovitvi Denarnega zavoda Slovenije, katerega naloga naj bi bila osredotočenje in ponovno vzpostavitev denarnega prometa. Hkrati je predsedstvo SNOS izdalo odlok, s katerim je pooblastilo novi zavod za izdajo plačil-

nih bonov po 1 liru, 5 in 10 lir.

Začetno poslovanje DZS je bilo dokaj težavno in res partizansko. Tedaj je zavod posloval še povsem prikrito v gozdovih Roga, odmaknjen od prometa, junija 1944 pa se je preselil v Crnomelj v svoje lastne poslovne prostore. Od takrat dalje je zavezlo njegovo poslovanje reden in vse večji obseg. Ker je bilo tudi v teh okoliščinah treba računati z možnostjo nenadnega vdora okupatorskih sil, so vsi važnejši spisi, dokumenti in denar ostali v glavnem trezorju v gozdnih bunkerjih, denar za tekoči promet in poslovni spisi pa so bili shranjeni v nahrbtnikih, da bi jih v primeru napada lahko takoj prenesli.

Kljub vsem težavam pa je zavod zdel praktičnim poslovanjem. Izdajal je lirske plačilne bone in vodil o njih evidenco; odobral je posojila ustanovam, denarnim zavodom, industriji, obrti, trgovini, kmetijstvu, zadrugam itd., vodil reguliranje denarnega in plačilnega prometa; zbiral je hranilne vloge na tekočih računih, nakupoval in prodajal tuje valute in devize; zbiral gospodarske statistične podatke; proučeval gospodarske in denarne razmere; ustanovljati podružnice in hkrati pripravljajo gradivo za monetarno in valutno reformo po končani vojni.

Med tem je partizanska tiskarna v zelo kratkem času našla plačilne bone, ki jih je zavod dal v promet kot novo zakonito plačilno sredstvo že konec junija 1944. Prav tako je partizanska tiskarna v rekordnem času izdelala še druge tiskovine, med temi litne hranilne knjižice.

Denarni zavod je usmerjal delo in poslovanje v okviru načel in navodil predsedstva SNOS, deloma pa s praktičnim upoštevanjem gospodarskega položaja in smotrov. Omejeval je njegovo dejavnost je obsegalo vse Slovenijo od Trsta do njenih severnih meja.

Pri blagovni izmenjavi in plačilu nabav je bilo sila veliko težav, ker je vojska nabavljala tudi v sosednji Hrvaški in drugih pokrajinah ter plačevala z najrazličnejšimi priznanci. Isto je veljalo za nabavo blaga in hrane za potrebe prebivalstva.

Ker se je poslovanje zavoda razvezalo tudi izven osvojenega ozemlja, je zavod na osvojenem ozemlju izvečal svoje zastopnike, ki so kasneje ilegalno delovali na okupiranem ozemlju. Tuje valute pa je zavod odvajal ljudski oblasti, ki je zanje nakupovala zunaj meja osvojenega ozemlja in celo meja takratne Jugoslavije. V času od 2. aprila 1944 do 9. maja 1945 je imel denarni zavod okoli 900 milijonov lir prometa.

Sila pomembne naloge je Denarni zavod Slovenije opravljal tudi po osvojitvi, ko je izvedel reorganizacijo slovenskega denarstva in zamenjavo denarja, ter se z njimi ukvarjal vse do leta 1946, ko se je priključil Narodni banki FLRJ.

V počastitev 23-letnice ustanovitve Denarnega zavoda Slovenije je pri Predsedstvu SNOS bo od 12. do 16. marca odprta v Crnomlju razstava zgodovinskih dokumentov tega zavoda in razstava o denarnem varčevanju. Obe razstavi bosta v prostori knjižnice in čitalnice, kjer je Denarni zavod posloval med NOB.

Tako je vsa domobrantska akcija tistega dne propadla. Kljub precej ostri celodnevni borbi 15. brigada ni imela nobenih izgub, sovražnikove pa niso bile znane. Cenili pa so jih na kakih 20 mrtvih in ranjenih.

Po tej borbi se je vsa brigada premaknila na območje Primskovo—Catež—Mirna. Štab brigade je bil v vasi Okrog. Tu v bližini je 4. oktobra padla ameriškanska letala trdnjava. Brigada je rešila 2 letalca, ostale pa Dolenjski odred. Večjih bojev ni bilo, razen patrolnih spopadov.

12. oktobra je brigada odšla na sektor Ajdovec-Lipovec. 14. oktobra je vodila večje borbe z močnimi kolonami domobrancev iz Novega mesta in Stične. Zato se je umaknila v Stavčovo vas in Mačkovec. 18. oktobra je znova odšla bližje k cesti Novo mesto—Ljubljana in zasedla položaje pri Vrhrebnjem. Tu se je spopadla z močnimi nemškimi kolonami, ki so se umikale iz Novega mesta proti Ljubljani. To so bile nemške sile, ki so se umikale iz Grčije. Pobočnice so držali domobranci, ki so na ta način zadrževali naše sile in omogočali Nemcem nemoteno kretanje. Borba je bila zaradi številne nemške premoči precej huda, posebno zaradi močne nemške motorizacije in topništva. Pozno ponoči se je brigada, razdeljena v več kolon brez medsebojne zveze, umaknila proti Dvoru na Krki. 19. oktobra pozno ponoči je ena izmed kolon, v kateri je bil štab brigade, padla v Ajdovcu v domobrantsko zasedlo, vendar ni imela izgub. V svitu je prekorajila Krko na Dvoru in se umaknila na pobočja Sv. Petra. Tu je 20. oktobra imela večje boje z domobranci.

25. oktobra je brigada napadala Stično. Vendar se ji ni mogla približati, ker ji je padel v hrbet domobrantski jurišni bataljon, ki je že ponoči odšel v akcijo proti Primskovemu. Ta bataljon se je nemudoma vrnil, ko je zaslišal boj okoli postojanke. Vendar je štabu brigade z odločnostjo uspelo brigado z manjšimi izgubami izveliči iz sovražnih klesč.

Okoli 1. novembra se je brigada zopet zadrževala na območju Ajdovec — Lipovec — Babna gora — Sela — Šumberk. Skupno z enotami 18. divizije se je borila proti domobrantskemu bataljonu, ki je bil obkoljen in se je šele pozno ponoči s prevaro izveličil iz obroča naših enot. Tako je sovražnik ukani stražarja iz 15. brigade, ki je vprašal, kdo gre, na ta način, da je eden domobrancev zaklical: »Deveta urnobežica«. Res je bila takrat v bližini 9. brigada in res so se naši borci takrat šaljili z 9. brigado na ta način. Nihče ni mislil, da so sovražniku te podrobnosti tako znane, zato je tudi ves bataljon 15. brigade nasedel. V teh bojih je 15. brigada prizadejala sovraž-

PROF. JANKO JARC:

Pred sto leti v Novem mestu

10

In rojstni dan Novega mesta — 7. april — bi bil precej široki javnosti povsem nepoznan, da mu ni Peter pl. Radics posvetil cele prve strani »Triglava«, Luiza Pesjakova pa mu prav tam napisala priložnostno pesmico.

Na seji 6. maja je občinski odbor pregledal računsko zaključke zadnjih let in ugotovil občinsko imetje, obenem pa odobrilo končno besedilo prošnje na cesarja, ki je vsebovala tudi željo po spremembi mestnega imena, in potrdil prošnji Kranjski hranilnici in deželnemu odboru za podporo. S sklepom, da prošnje za loterijo odpošlje naravnost dvorni pisarni, je odbor sedaj črtal z dnevnega

in velik strah: na okrožnem sodišču so sodili in obsodili na vešala okoličana Antona Lokarja in njegovi prijatelji Marijo Grahut in Uršulo Stare zaradi očetomora ter 12. julija vse tri vpričo večti-sočiglave množice obesili »na Gaugah« na Marofu, medtem ko sta odhod 7. lovskega bataljona in bojaznjo pred izgubo garnizije sploh rodila ali vsaj povečala strah pred borsanskimi razbojniki, ki naj bi ravno one dni napadli in izropali Novo mesto, o čemer je jedikoval dopisnik Lajbacherice 13. julija 1865.

Medtem se je prošnja za loterijo le bližala svoji ugodni rešitvi in novomeški občinski odbor je v začetku avgu-

madostjo pokopali tudi program svojih mladih let »Zednjeno Slovanijo« in se v usodni uri našega naroda in Slovanov v Avstriji sploh ob vprašanju dualistične ustave leta 1867 dali kupiti in zavestni s plehkimi obljubami o enakopravnosti slovensčine v šoli in uradu, razširjenju avtonomije kranjskega deželnege zbora itd. Zasluga te dobe pa je, da je z organizacijo narodnih čitalnic v precejšnji meri narodu povrnila že skoraj oduženo meščanstvo.

V Novem mestu je ta čas živelo še nekaj moč, ki so v svoji mladosti stali v prvih vrstah »Narodne garde« in »Slovenskega društva«, si takrat s ponosom pripenjali kokardo in razvijali trobojnico v gostilni »Pri kroni« (danes »Trdinov hram«), ki je bila leta 1848 zbirališče novomeških narodnjakov. Dr. J. Rozina, T. Fichtenau, C. Tandler, K. Jenkner in drugi so že takrat stali v sredini dogodkov, kot so v šestdesetih letih zavzemali vidna mesta v novomeški javnosti. F. V. Langerja je novomeški dopisnik »Novica« leta 1861 imenoval »iskrenega našega domoljuba«, ali vsem tem in mnogim ostalim našim domoljubom je leto 1848, po besedah dr. Ivana Prijatelja, le bolj »akademsko predramilo glave in manifestiralo so za ravnopravnost le tako v obče iz navdušenja za idealno svobodo«. Tako tudi pri tem rodu novomeških osemindesetletnikov ni iskati pobudnikov narodne čitalnice, čemur je treba vsaj delno pripisati nje kasno ustanovitev.

Prave organizatorje čitalnice je zato treba iskati v mlajšem, narodno zavednejšem izobraženstvu in uradništvu, kateremu ni preveč ugajala ona kazinska družba, v kateri je predvsem nekaj veljal višji položaj in vojaška uniforma, ter v onem delu meščanstva, ki v kazini ni bil dobrodošel, če mu vstop vanjo sploh ni bil prepovedan. Tem ob strani se je vrnemala za našo narodno in družabno vzgojno organizacijo še novomeška srednješolska mladina, ki je dobivala opore svoji narodni zavesti pri svojih učiteljih, zlasti p. Ladislavu Hrovatu in p. Bernardu Vovku, kar spričujejo tudi dopisi dijakov v »Novicah« tega časa. Ves narodni preporek Novega mesta pa se je vršil počasi, v neprestanem strahu in oklevanju, dokler niso ravno v jubilejnih dneh pečicji rodoljubov dali trdnjše hrb-

tenice in meščanstvu vili več narodnega zanosa na jubilejno slavnost povabljeni ljubljanski Sokoli in znana narodna buditelja Fran Erjavec in Valentin Zarnik, ki sta na slavnost prišla po svoji lastni pobudi.

Ko so bile leta 1861 osnovane prve slovenske čitalnice v Trstu, Mariboru, Ljubljani in Celju ter se jim je januarja 1862 pridružila čitalnica v Tolminu, so ob Krki tudi že mislili nanjo. Noviški dopisnik je v začetku 1862 poročilo, da je Krka čez in čez zamrznila, dostavil: »To nam je nenavaden dogodek. Morda bi bila tudi kaj takošnega tukaj narodna čitalnica. A to bi bilo še večje čudo kot zamrzjevanje Krke. Neka gospoda sta sicer unidan o njenem osnutju besedico zinjila; al sedaj je sopes vse tiho; se ve da domači jezik s pomočjo čitalnice omikovati in nevednim poptužencom njega lepoto z besedo in pesmami svetu kazati, bi bilo greh!«

V prihodnjem zimskem, s kazinskimi plesi in gostilniškimi veseljami pozivljenem življenju malega mesta so ponovno razmišljali o čitalnici. Ko sta že delovali čitalnici v Gorici in Škofji Loki ter se je pripravljala njena ustanovitev v Celovcu, so pisale »Novice« iz Novega mesta: »Ze lanske zimo so »Novice« nekaj omenile o čitalnici, a le prekmalo je vse potihnilo. Letos se je ta misel zopet zbudila; pravijo, da se hoče eden višjih gospodarjev potegniti za to reč, katera nobenega posestnega domačina ne žali, sicer pa nekako veselo in novo življenje zbuditi v vsod, ker oživlja lepo narodno petje in dušno hrano daje s časniki slovanškimi, pa tudi družimi, ki ne zatirajoje narodnosti slovenske; čas je, da ne ostanemo na veke »Bedientenvolk« (narod hlapcev).«

Ali sreča čitalnici tudi v tej zimi ni bila mila in tako so sedaj dijaki novomeške gimnazije sami mislili na njeno ustanovitev. Ob vsej podpori svojih učiteljev, ki so ravno v tem letu odklonili od deželne vlade naročeno Schillerjevo proslavo, so 9. marca 1863 priredili »Besedo« v čast tisočletnice Cirila in Metoda in jo vso preželi z resničnim domoljubjem, hoteč kasneje prirediti še več podobnih prireditev, njih čisti dobitek pa so namenili ustanovitvi čitalnice.

Mestni podi s pogledom na nekdanje sejmišče (danes park za novo pošto) in na podnožje Marofa, kjer stoji danes občinsko (prej okrajno) poslopje. V sredini stara pokopališka kapela, ki jo je pred 100 leti zidal kanonik Jelovšek

da deputacijo, zaradi katere je bilo svoj čas toliko razburjenja. Vendar so 20. maja prošnje le odposlali poslancu dr. Karlu pl. Wurzbachu, da jo cesarju osebno izroči, 29. maja pa naprosili za pripravljenost poslancu A. A. grofa Auersperga ter bivšega kranjskega in takratnega dolnenje-avstrijskega dež. namestnika G. grofa Chorisnekega. Wurzbach je novomeško prošnje 22. junija 1865 izročil cesarju v zasebni avdicenci in o tem 26. junija obvestil novomeškega župana. V drugi polovici maja so tako vse prošnje, ki jih je občinski odbor imel za potrebne, srečno odšlo, 19. maja pa je bilo tudi v listih objavljeno, da bo Novo mesto praznovalo petstoletni jubilej v dnevi od 19. do 21. avgusta 1865. Sredi junija je prispelo iz Ljubljane vprašanje, kako mislijo uporabiti pri deželnem odboru in Kranjski hranilnici zaprošeno podporo, nakar je odbor poplaštil pročta Jerneja Arka, pl. Lehmann in dr. J. Rozina, da odgovore v imenu občine: fond naj služi za zgradbo bolnišnice in hiralnice, primerno naj bi se uredila dekliska šola in izpopolnil vodovod.

To je bila zadnja oblika načrtov, sproženih z vlogi v novembri 1862. O uspehu prošnji Kranjski hranilnici in deželnemu odboru pa ni nikjer najti sledu. Odsek za prireditve slavnosti se je medtem bavil menda samo z vprašanjem veselice in v juliju so se npr. celo pripravili, ali naj posekajo divji kostanj pred rotovžem na Glavnem trgu ali ne, za kar je bilo potrebno izvesti kar nekaj plebiscit meščanov.

Senzacija »na gaugah«

Slavnostni odsek je izdelal medtem podoben program in sklenil, da občinski odbor na proslavo nikogar, od oseb ne društev, uradno ne vabi in naj v ta namen zadošča le objava programa v časopisu. Meščani pa so prav v tem juliju imeli veliko senzacijo

Snovanje Narodne čitalnice

Vzporedno z vsemi načrti in prepriji okoli proslave petstoletnice se je že vsa šestdeseta leta vsaj v delu prebivalstva Novega mesta vršil komaj zaznaven, a vendar od leta do leta jasnejši preokret v narodno zavednejše meščanstvo, kar je dobivalo izraza v vedno glasnejših zahtevah po narodni čitalnici.

Naš narodni preporek prve polovice šestdesetih let se je v glavnem vršil pod skrbnim in čuječim varstvom prvakov z Bleiweisom na čelu, kateremu ni bilo nič na svetu bolj neprijetno kot pogumna misel in drzna gesta. Ti patriarhi našega naroda so s svojo

RUDI PUŠENJAK - URAGAN: "Belokranjska brigada"

10

niku neugotovljene izgube, ki pa so morale biti precejšnje.

2. novembra je brigada brez težkega orožja (minometalska baterija, 2 minometa 81 mm pri štabu brigade) odšla čez nemško mejo k Litiji. Imela je nalogo napasti postojanko v Višji gori, toda do napada ni prišlo, ker je bilo očitno, da ne bo nikakega uspeha.

5. novembra sta se 1. in 2. bataljon s štabom brigade v vasi Mačkovec preoblekla v angleške uniforme.

8. novembra je bila brigada še vedno v Mačkovecu in Vinkovem vrhu. Zgodaj zjutraj je domobrantski udarni bataljon, ki je že nekaj dni deloval v Suhi krajini, napadel štab 15. divizije na Dvoru. Zasedel je most čez Krko in prisilil naše enote k umiku. Na samem mostu je vodnik Kralj iz Gabrja pod Gorjanci s puškomitraljezem tipa »Bren« sicer za hip ustavil prodirajoče domobrante in jim prizadejal večje izgube, toda kljub temu je domobranci uspelo, da so zaplenili dva voza obleke, ki so jo intendanti pripeljali za 3. bataljon 15. brigade in jo ob sovražnem napadu skrili pod neki kozolec. 15. brigada se je sicer umaknila s položajev, toda brez izgub. Sovražnik je imel nekaj ranjenih in mrtvih, točno ni bilo ugotovljeno. Vse, kar je ostalo, so bili krvavi sledovi na cesti in pripovedovanje domačinov. Toda 3. bataljon je izgubil svojo količino obleke in še dolgo je hodil pisano oblečen.

10. novembra je vsa brigada krenila v pospešenem maršu do vasi Stari Log na Kočevskem. Ko je prišla tja, je bilo dano povelje za povratek. Nihče ni vedel pojasniti, zakaj je morala vsa brigada celo noč hoditi tja in nazaj na Mačkovec. Šele kasneje se je zvedelo, da se je začel domobrantski vpad v Belo krajino. Po isti poti se je kretala čez nekaj dni 18. divizija v sovražnikovo zaledje.

12. novembra je 15. brigada odšla v eni noči iz Mačkoveca v Jugorje ob cesti Metlika — Novo mesto. Pohod je bil zaradi mraza in snega zelo naporen, saj znaša razdalja okoli 50 km.

13. novembra popoldne je brigada odšla iz Jugorja v napad na Sentjernej in ga še isti večer z enim bataljonom demonstrativno napadla. Ostala dva bataljona sta medtem blokiralasosednje postojanke in zbirala hrano. 15. brigada ni imela žrtev, sovražnik pa je imel v Sentjerneju 3 mrtve. Mina iz minometalca je namreč padla slučajno v neki bunker in posadko pobila. Srečanje s starimi znanci iz aprila—maja 1944 je bilo za brigado veliko priznanje. Vrnila se je k njim po 6 mesecih, oblečena in oborožena do zob. Medtem so namreč začeli v brigado prihajati angleški puškomitraljezi tipa »Bren« in je bilo vse italijansko orožje zamenjano z njimi. Tudi borci so se spremenili. Kdor je ostal, je bil vojaško izvežban in politično prekaljen. Nič več se ni bežalo pri prvih streljih.

Novomeška razglednica okoli 1890 — slikal Matej Terpin

Človek ne živi samo od kruha

Pravzaprav to ni bil prvi razgovor za okroglo mizo, bolj anketa med petimi kulturnimi delavci v Kočevju. Vprašanja z najrazličnejših področij kulturnega udejstvovanja smo zastavili Jožetu Smoleju, dolgoletnemu predsedniku Sveta Svobod in PD Kočevje, Matiji Cetinskemu, upravniku DU, Andreju Arku, upravniku Doma telesne kulture, prof. Milošu Humeku, ravnatelju glasbene šole, ter Janku Zupanu, režiserju in igralcu. Anketo je narekovala potreba, še bolj pa nič kaj rožnato »kulturno« stanje v mestu. O problemih kulturnega delovanja je prejšnji teden razpravljali tudi razširjeni Svet Svobod in PD občine Kočevje in opozoril na kritično stanje. Z anketo smo skušali prikazati sedanje stanje in morda poiskati primerno smer za rešitev. Brez dvoma pa je nujno takojšnje ukrepanje in združitev vseh sil.

— Kulturno življenje v Kočevju še zdaleč ni tako razvito in pestro, kakor bi si želeli. Kje so vzroki za tako stanje in kaj bi bilo treba narediti, da bi se spremenilo?

Jože Smolej, dolgoletni predsednik občinskega Sveta Svobod in prosvetnih društev: Težko je govoriti o vzrokih, kajti le-tih je več, objektivnih in subjektivnih. Po mojem je vzrok za tako pličo kulturno dejavnost v zadnjih letih tudi v tem, ker so se hitro menjavali ljudje, ki so na kulturnem področju delali, novih pa je bilo vedno manj kot tistih, ki so zapuščali kulturne vrste. Veliko ljudi smo poslali na različne specializirane seminarje, toda po seminarju navadno niso bili dolgo pri nas. Morda smo kulturni delavci tudi dobivali premajhno moralno priznanje; pri tem smo večkrat čutili (morda neupravičeno), da naše delo ni cenjeno, da sploh ni važno. Kulturno delo pa ni le konjiček nekaterih! Doslej so bili neugodni tudi drugi delovni pogoji, čestokrat tehničnega značaja (neurejena dvorana).

Zaradi kampanjskega dela je kulturna dejavnost vedno nihala; včasih je bila pestra, potem pa je za nekaj časa zamrla, se spet pojavila itd. Medtem pa se je številno kulturnih aktivistov stalno krčilo, pri čemer sta opravila svoje tudi televizija in nagja tehničarja življenja. Veliko ljudi se je pričelo izobraževati na delovnih mestih, tako da nimajo več časa za delo v Svobodi; taki zame niso zgubljeni, saj se še hitreje izobražujejo in dvigajo.

Kaj storiti? Predvsem je potreben soliden program dela, ki naj zajame vse možnosti kulturnega življenja. Pri tem veliko pričakujemo od glasbene šole, kateri pa je treba dati večjo moralno, predvsem pa materialno pomoč. Vsi tudi čutimo, kako nam je potreben pevski zbor Jakob Gallus, gledati pa ga moramo z drugačnimi očmi kot doslej. V programu, pri katerem naj sodeluje čim širši krog ljudi, je treba vključiti tudi kvalitetna gostovanja in morda uvesti redne abonmajske predstave poklicnih gledališč. Zanesariti tudi ne bi smeli lutkovnega gledališča, ki ima za uspešno delo največ možnosti. Za lutkovni oder imamo lep prostor, združiti bi morali le razdrobljene sile. Prepričan sem, da bomo naše kulturno življenje

spravili z mrtve točke le s pametnim, načrtnim programiranjem in z združitvijo vseh sil. Za tako delo pa bi bil pri Svetu Svobod (ali kje drugje) potreben še profesionalca ...

Gledanje TV oddaj naj spremlja komentar

— V kočevski občini je menda kakih 30 klubskih televizorjev, ob katerih se zbirajo občani. Je televizija res zavrla kulturno udejstvovanje, in če ga je, kako naj bi bilo delo v klubih (družbenih centrih) organizirano, da se ne bi omejevali le na gledanje? Kakšno vlogo naj bi pri tem odigrala delavska univerza?

MATIJA CETINSKI, UPRAVNIK DELAVSKE UNIVERZE KOČEVJE: Menim, da televizija ni uspravala

Lado Lamut: VINJETA

kulturne dejavnosti, posebno tam, kjer se ljudje zbirajo v klubu in z zanimanjem sledijo TV program. Vprašanje pa je, KAKO DOJEMAJO npr. TV film ali odrsko delo. Po statističnih podatkih je v Sloveniji še vedno 35 odst. ljudi z manj kot štirimi razredi osnovne šole, starih od 15–45 let. To je podatek, ki naj nas vodi v prizadevanjih nuditi občanom čim bogatejše in pestrejšo kulturno življenje; se pravi — izobraževati jih. V klubih bi morali najprej doseči, da televizor ne bi bil odprt na dan toliko in toliko ur, ampak naj bi se gledanje odvijalo po določenem programu. Ljudje naj bi se npr. zbrali ob televizorju tedaj, ko je na sporedu kak film ali

drama; pred pričetkom naj bi kdo o delu kaj povedal, potem pa se na koraj, tako da ljudje ne bi sledili le zgodbi, ampak se v delo poglabili in ga pravilno razumeli. Pri tem kulturo ljudje sicer ne bi aktivno širili; pač pa bi jo DOJEMALI IN DOZIVLJALI, in tudi to je veliko. Če v kraju ni nikogar, ki bi komentiral posamezne oddaje, bi lahko pomagala DU iz Kočevja. V krajih, kjer prosvetnih društev ni, bi se moralo odvijati vse kulturno življenje v klubih. Delavska univerza bi vsak teden posredovala po eno komentirano filmsko predstavo, poljudno predavanje itd. S filmi delamo tako že sedaj v sedemnajstih krajih in v filmskem gledališču v Kočevju. Gledalci dobijo vedno brezplačne filmski list s kratko vsebino filma in s seznamom o filmski umetnosti, komentarja pa pred pričetkom predstave, v odmoru in na koncu spregovori o filmu. Prepričan sem, da je potujoči kino s takim delom napravilo zelo veliko. Zeleni bi tudi dobili v Kočevje kinolečne filme, se pravi prostor v kinematografu, kjer bi bili taki filmi stalno na sporedu. Tudi predvajanje dobrih filmov je širjenje kulture, pri tem pa brez kipečke ne bomo mogli več dolgo.

Kočevje je brez tradicije — kako dolgo še?

— Kaj menite o sedanjem kulturnem stanju v Kočevju in kako bi po vašem prišli na »zeleno vejo«? Kaj narediti?

Andrej Arko, upravnik doma telesne kulture: Tudi jaz se ne bi strinjal s tistimi, ki pravijo, da je televizija zavrla kulturno življenje. Nasprotno, prav TV je opravila pomembno poslanstvo in skoznjo so pričeli ljudje še bolj ceniti kulturne vrednote. In kar je najpomembnejše, odprlo se jim je okno v svet, izrgala jih je iz njihovega ozkega, lokalnega ambianta. Drži pa, da je nekatere morda odtegnila od aktivnega udejstvovanja v domačih kulturnih skupinah, druge pa od gledanja, ker jim je pač nudila več in kvalitetneje. Prizadevati bi si morali, da bi šli v kulturnih prizadevanjih z njo v korak.

Precej krivde je tudi na dosežanih svetih za kulturo pri ObS, saj so vse premalo delali. Marsikaj bi lahko že bilo urejeno, pa ni, in s tem je škoda le še večja. Pohvaliti

pa moram potujoči kino DU, ki je napravil na »podeželju« morda več kot naša amaterska gledališča.

Vsa leta smo se izgovarjali, da nimamo prostora. Sedaj je, v šeškovem domu je ena najlepših dvoran v Sloveniji, prostor je tudi v Domu telesne kulture. Toda kultura ni le gledališče in godba na pihala, kultura je še vse kaj drugega. Imamo kiparja Jarma, ki bi nam na razstavi lahko marsikaj pomagal. Ne le, da bi videli njegova dela in ga поблиže poznali, spoznali bi se tudi z umetnostjo in jo znali bolj ceniti. Tudi muzej ne opravlja svojega kulturnega poslanstva. Zgodovinske dokumente vse predložijo in urejujejo; zakaj jih ne bi razstavili? Tudi to je kultura, namreč spoznavanje naše zgodovine. V Domu telesne kulture je dovolj prostora za občane muzejske razstave. Vsak dan bi si jih lahko ogledalo na desetine otrok, ki v domu telovadijo! Ali ne bi s tem veliko napravili morda več, kot si zamisljamo?

V Kočevju žive ljudje z vseh koncev države. Kraj je brez tradicij. Poskrbeti bi morali za nove tradicije, kakršneoli in prevzgojiti ljudi. Prepričan sem, da vsaj 50 odst. ljudi v mestu živi le za svoje delo in zaslužek in jim je kultura drugotnega pomena. Tu bi bilo treba začeti z delom, tu in s TRADICIJAMI NOVEGA KOČEVJA ...

Kljub tehničnemu napredu nam nekaj manjka

— Kaj je kultura in kje naj začnemo urejati, kar je doslej zamujeno?

Prof. Miloš Humek, ravnatelj glasbene šole v Kočevju: Danes toliko govorimo o kulturi, kakor nismo vseh 20 let nazaj. Po mojem je prišlo do takega zanimanja za kulturo zato, ker vsi čutimo, da nam kljub velikemu tehničnemu napredu in dvigu civilizacije, materialnim dobrinam, ki so nam na razpolago itd. vendarle nekaj manjka. Notranje bogatenje človeka, srčna kultura in sploh človečnost morata iti v korak s splošnim napredkom družbe. Če bomo prenehali biti ljudje v najboljšem pomenu besede, nam grozi tudi v družbenem pogledu razkorj in propad. Eden od osnovnih smotrov socialistične družbe je prav humanizacija odnosov in vsega dogajanja. Srce me boli, ko že dolga leta opažam ravno v Kočevju, kako upada zanimanje povprečnih občanov za umetnost. Umetnost je bila in bo vedno nosilka najbolj naprednih idej v vsakokratni družbi. S pomočjo umetnosti lahko neposredno vplivamo na čustvovanje in miselnost najširših plasti. Umetnost ni neka odmaknjena, za pre-

prostega človeka nerazumljivega. Prav glasba deluje najbolj neposredno na našo notranjost, nas lahko razgiblje in dviga.

Mladi ljudje so zelo dovzetni za vplive, tudi glasbene. Vprašanje je samo, kakšen okus imajo in kaj jim v tem lahko nudimo. V naši mladini je namreč še mnogo zdravega čuta za to, kaj je kaj vredno in kaj je nič. Poudarek na glasbeni vzgoji na srednjih šolah in tudi na osnovni šoli bi mnogo doprinesel k izboljšanju okusa naših otrok. Če v zgodnji mladosti, v najnežnejši otroški dobi, bi morali ostriči estetski čut pri otroku. Prav pomanjkanje splošne estetske vzgoje se mi zdi v Kočevju najbolj kočljivo in tu je treba kmalu kaj temeljito spreminiti.

Kulturno udejstvovanje občana mora biti POSLEDICA njegovih POTREB po takem udejstvovanju, in ne obratno. Kulturna prireditelja torej ne more in ne sme biti VZROK za kulturno življenje v nekem kraju. POTREBO po kakršnihkoli kulturni ali celo umetniški dejavnosti pa lahko vzgojimo le pri MLADEM ČLOVEKU, pri čemer imajo najbolj ODGOVORNO nalogo šole in vse institucije, ki se ukvarjajo z mladino.

Ustvariti je treba kulturno vzdušje

— Kakšno vlogo ima gledališče v sklopu naših prizadevanj za pozitivitev in širjenje kulture?

Janko Zupan, sekretar na Rudniku in režiser pri Svobodi: Kultura naj bi bila eden najpomembnejših elementov vseh naših prizadevanj za dosego humanističnih socialističnih vrednot. Pri tem ne gre, posebno pri nas, le za vprašanje rekreacije delovnih ljudi po opravljenem delu, ampak za ustvarjanje kulturnega vzdušja. Kultura torej ni le gledališče, godba, petje niti televizija, ampak vse tisto, kar sicer imenujemo srčna kultura ...

V našem delu ne smemo zanemariti tudi klasičnih oblik kulturnega ustvarjanja. Nedvomno imajo klubi pomembno vlogo, v klasičnih oblikah pa je še vedno veliko možnosti za ustvarjanje kulturnega življenja. V Kočevju bi morali imeti dobro organizirano stalno gledališče, potrebna je le materialna podpora, predvsem pa moralno priznanje za opravljeno delo in vložen trud. Amatersko gledališče pomeni veliko veliko dela in žrtvovanja. Po daljšem molku smo gledališki spet pričeli delati. Deloma z novimi, deloma s starimi igralci bomo našli tudi Nušičev Sum-ljivo osebo, s čimer bomo počastili 100-letnico rojstva velikega jugoslovskega komediografa.

Kako je z igralci? Brez dvoma je v Kočevju veliko ljudi, sposobnih za gledališko delo. Ti ljudje so včasih že igrali, zdaj pa kaže, kot da jih je sram. Zakaj? Težko je reči, brez dvoma je kar nekaj resnice tudi v tem, ker doslej delo na odskrih deskah ni bilo dovolj družbeno priznано.

»Človek ne živi samo od kruha!« je zapisal sovjetski pisatelj Dudincev. Veliko resnico je povedal, resnico, ki jo morda vsi čutimo, ne zna-

Lado Lamut: VINJETA

mo si pa včasih pomagati. Tehnizacija je življenje tako razgibala in pognala z neverjetno hitrostjo v tek po novih kolesnicah, da ga komaj še dohajamo. Kultura obstaja nekje zadaj, skoraj bi dejal — betežna v svojih starih, ustaljenih in skozi stoletja preizkušenih formah. Komaj utegnemo opaziti to. Toda mar res primanjkuje časa za spreminjanje teh oblik? Prilagajanje novemu načinu življenja?

Kultura ni le gledališče in ostale klasične oblike ustvarjanja in posredovanja umetnosti, kultura je tudi tisto, kar naj bi čutili in nosili v sebi — človečnost, notranje bogastvo človekovo. Kultura je tudi lepo urejen park v mestu, čista ulica, urejene in z drobnim peskom posute steze med zelenjarni. Kultura je tudi lepo vedenje, prijazen pozdrav. Vse to je kultura, na kar morda danes v hrumotu avtomobilov in sredi gozda televizijskih anten pozabljamo. To pa ni samo naš problem, splošen je.

Kultura je tudi lepa knjiga na polici, le prebrana biti mora. Vse preveč namreč pozabljamo na poslanstvo tiskane besede, na poslanstvo naših knjižnic ...

Poskrbeti moramo za kvalitativne spremembe. Kmalu, da ne bo prepozno. Začnimo pri mladem človeku, še v rosnih mladosti. Ze otrok naj začne ceniti umetniške dosežke sedanje in prejšnjih časov. Obogatilo ga bo, dvignilo nad vsakdanje življenje. In na koncu svoje poti bo dejal: Glej, bogat sem, vem, zakaj sem živel! Nisem samo živel, ampak ZIVEL!

• Ne pozabimo: Človek ne živi samo od kruha, kulturno je celo večji kos našega vsakdanjega kruha!
F. Grivec

Novi vidiki upravljanja v šolstvu

(Nadaljevanje s 1. str.)

nizacije dela, delitve dohodka, razpolaganja z delovnimi sredstvi ter delovnih razmerij.

Eno posebnost pa je ustava tu vendarle upoštevala: sodelovanje javnosti v upravljanju. 79. člen republiške ustave pravi, da v delovni organizaciji, ki opravlja dejavnost ali zadeve posebnega družbenega pomena, sodeluje v skladu z zakonom pri upravljanju določenih zadev zainteresirani občani in predstavniki zainteresiranih organizacij ter družbene skupnosti kot člani organov upravljanja delovne organizacije ali na drug način, ki ga določata zakon in statut.

Toda tudi vloga javnosti doživlja v teh delovnih organizacijah pomembne spremembe. Vedno bolj se bo omejevala na sodelovanje pri določanju nalog in programa dela.

Najbolj podrobna določila o upravljanju v družbenih službah

Dejansko je zakon o organih upravljanja v šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih prvi zakon v Sloveniji, ki konkretizira ustavno določila glede upravljanja v družbenih službah. Drugi zakon, ki ga je istočasno sprejela republiška skupščina v organih upravljanja v zavodih, je veliko bolj splošen.

Kot predstavniki javnosti so v zakonu omenjeni zainteresirani občani, predstavniki zainteresiranih organizacij, družbenopolitične skupnosti in skupnosti učencev. Organi upravljanja pa so svet šole, upravni odbor in direktor. Posebno pomembna so določila o svetu šole. Za razliko od zakona o upravljanju v zavodih, ki predvideva tri variante sodelovanja javnosti pri upravljanju: skupni organ upravljanja, posebni delavski svet in posebni družbeni or-

gan upravljanja ter končno dve možnosti pri sestavi članov tega družbenega organa — izključno iz predstavnikov javnosti ali deloma iz njih in deloma iz članov kolektiva, pa je v zakonu o upravljanju v šolah možna predvsem prva varianta. Pač pa v 14. člen tega zakona dopušča, da statut šole lahko določi tudi drug način sodelovanja javnosti pri upravljanju šole.

Dve vrsti nalog sveta šole

Da bi se zagotovile ustavne pravice članov šolskega kolektiva pri samoupravljanju v takem mešanem delavskem svetu (v njem mora biti po 10. členu zakona več kot polovica članov iz kolektiva), sta v zakonu določeni dve vrsti zadev, ki jih svet opravlja. Eno opravlja kot celota in pri njih predstavnik javnosti enakopravno sodelujejo. To so: skrb za celotno življenje in delo šole, obravnavanje delovnih uspe-

hov in stanja v šoli ter dajanje smernic za izboljšanje vzgojno-izobraževalnega dela, oblikovanje in dopolnjevanje predmetnikov in učnih načrtov, določanje vpisnih pogojev ter postopka in vsebine zaključnega izpita, skrb za povezovalno šole z okoljem, dopolnilne vzgojno-izobraževalne dejavnosti, spremljanje letnih in dolgoročnih delovnih programov na osnovi pogojev z ustanoviteljem ter skrb za njihovo izvrševanje, sprejemanje statuta in poslovnika o delu šole ter imenovanje direktorja šole.

O nekaterih vprašanjih iz pristojnosti sveta šole pa določajo samo tisti njegovi člani, ki jih je izvolil šolski kolektiv. To so: finančni načrt, zaključni račun, pravilnik o oblikovanju in delitvi dohodka, pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, splošni samoupravni akti, določanje sistematizacije delovnih mest in spremljanje učnih ter drugih strokovnih delavcev šole na podlagi razpisa ter odlo-

čanje o rabi družbenih sredstev in o uporabi sredstev skladov.

Ponekod so zastavljali vprašanje, kaj bo v teh primerih s predstavnikmi javnosti, ali naj jih vabijo na takšne seje sveta šole, ali imajo pravico sodelovati v razpravi itd. Svet šole lahko sklene, da jih ne vabi, še bolje pa je, če so vselej vabljeni, le da nimajo pravice glasovati, kadar gre za odločanje o tuj vprašanjih. Seveda pa lahko sodelujejo v razpravi.

Vloga direktorja šole

Zakon dalje pravi, da opravljajo v šolah, ki imajo manj kot 20 članov delovne skupnosti, ti neposredno delo sveta šole, lahko pa statut določi isto tudi v primerih, ko ima šola od 20 do 30 zaposlenih. V teh primerih sodelujejo in sodeločajo predstavniki javnosti na zboru delovne skupnosti.

Novost je tudi to, da mora biti predsednik sveta šole izvoljen izmed tistih članov sveta, ki jih je izvolila delovna skupnost šole.

Upravni odbor skrbi po tem zakonu za izvrševanje

sklepov sveta šole, spremlja delo šole in predlaga ustrezne sklepe za izboljšanje njegovega dela, pripravlja gradivo in predloge o vprašanjih, ki jih rešuje svet šole, in opravlja druge naloge, ki jih določata zanj zakon in statut šole.

Sedem členov zakona se nanaša na direktorja. Njegovo vlogo je zakon še posebej podčrtal, njegov položaj pa je izenačen načelno s položajem direktorja v drugih delovnih organizacijah. Imenuje ga svet šole na predlog razpisne komisije po zakoni-tem postopku.

Direktor šole je lahko le tisti, kdor izpolnjuje pogoje glede strokovne in pedagoške usposobljenosti in prakse ter druge pogoje, ki so določeni s posebnimi predpisi in statutom šole. 19. člen zakona določa pristojnost direktorja šole. Pravi, da vodi direktor postovanje šole v skladu s splošnimi predpisi, statutom in sklepi sveta šole in drugih njegovih organov. Direktor je pedagoški in upravni vodja šole, v njegovih organizacijah in vodi delo ter šolo zastopa nazven. (PO VECERU)

Robert Merle SMRT JE MOJ POKLIC

13

»Aha je vzdihnila gospa Müller, »božič brez snega...«
Sredi besede pa se je zaustavila in pogledala okrog sebe, ko da bi se bala, da je rekla več, kot bi ji šlo.
»Pa je sploh kje kakšen božič brez snega?« se je oglašila Herta.
»Seveda je,« je rekel Karl. »V Afriki sploh nikoli ni snega.«

Frau Müller je zakašljala.
»Razen v gorah, seveda.«
Karl je s prepričanjem ponovil:
»Seveda!
»Jaz pa nimam rada snega.« je rekla Katarina. Mali Franz je dvignil žlico, obrnil glavico proti mni in začudeno rekel:

»Da Katarina nima rada snega?...«
Brž ko je Franz pojedel, me je prijel za roko in odpeljal v salon: pokazal mi je lepo božično drevesce. Elsie je ugasnila lestenice, vključila električni vod in na smrčelici so zagorele drobne zvezde. Otroci so dolgo strmeli v smrčico.

Potem se je Franz spomnil snega in mi rekel, da bi ga rad videl. Pogledal sem Elsie, ona pa je z g njenim glasom rekla:

»Njegov prvi sneg, Rudolf...«
Prizgal sem žarnico na terasi in odsunil lesene lopute ob steklenih vratih. Okrog žarnice so plešale bele, bleščече se snežinke.

Nato je Franz hotel videti, kaj smo pripravili za sprejem. In za hip sem vse odpeljal v kuhinjo. Velika kuhinjska miza je bila vsa prekrita s kupi sendvičev, slaščic in krem.

Vsak izmed otrok je dobil kos torte in potem so jih spatil. Objubili smo jim, da jih pokličemo opolnoči k zakuski, razen tega pa bodo lahko z odraslimi prepevali »O Tannenbaum« (O smrčica).

Tudi jaz sem odšel v gornje prostore in zamenjal uniformo. Nato sem se vrnil, stopil v svojo pisarno, se zaklenil in začel predstavitati knjigo o dresuri konj, ki mi jo je bil posodil Hageman. Malo nato sem se spomnil svojega bivšega posestva in obšla me je otožnost. Zapri sem knjigo ter se začel sprehajati po soški gor in dol.

Malo pozneje je prišla pome Elsie in v jedilnici smo sedli k lahki večerji. Elsie je bila v večerni obleki, rame je imela gole. Ko smo pojedli, smo odšli v salon. Elsie je tu in tam prizgala nekaj več, ugasnila lestenice in sedla za pianino. Elsie si je bila najela glashenega učitelja v Dachau, ko sem postal oficir.

Deset minut pred deseto sem svoj avto poslal k Hagemanovim in natanko ob desetih so se pripeljali Hageman z ženo in Pick z ženo. Nato se je odpeljal sofer še po Bethmanovo, Schmidtovo in po gospo Setzler. Ko so se vsi zbrali, sem služkinji rekel, naj gre po soferja Dietza, da se bo pogrel v kuhinji.

»Edini« sovražnik: obsežnost

Elsie je dame odpeljala v svojo sobo, gospodje pa so plašče odložili v moji pisarni. Potem sem jih povabil v salon na kozarec pijače. Tam smo počakali na dame. Govorili smo o dogodkih v Rusiji in Hageman je rekel:

»Ali ni čudno?... V Rusiji se je pričela zima tako zgodaj... tukaj pa je pravzaprav še ni...«

Pogovor se je razvelj na ruski zimi in o naših operacijah, naposled smo vsi prišli do zaključka, da se bo vojna končala prihodnjo pomlad.

»Če dovolite,« se je spet oglašil Hageman, »vam povem, kako jaz gledam na te stvari... Za Poljsko je bilo treba eno pomlad... za Francijo eno... za Rusijo pa bo treba dve pomladi, ker je velika.«

Nato so pričeli govoriti vsi vprek.
»Richtig!« je rekel Schmidt s svojim koničastim glasom. »Obsežnost! Edini sovražnik je obsežnost!«
Pick je rekel:

»Je Rusinja tudi zelo primitivna.«
Bethman je na svoj koščeni nos posadil škčipalnik: »Zato ni nobenega dvoma, kako se bo vojna končala. Cisto racionalno povedano, ena Nemčija je vredna deset Rusij. Da o kulturi sploh ne govorim!«

»S-seveda,« je zasopel Hageman, »vendar... če mi dovolite... bi imel še nekaj pripomniti...«
Smehljal se je, dvignil roke in počakal, da je služkinja odšla.

»Pravijo, da imajo naši vojaki na okupiranem ozemlju... silne težave... glede seksualnih odnosov z ruskimi ženskami... Absolutno nič nečestje slišati... Lahko razumete?... Ali pa je potrebno dolgo prijateljstvo... Tada...«

»Zares nenavadno,« je rekel Bethman s kratkim nasmehom, ki mu je prišel naravnost iz grla, »namesto, da bi bile počasene...«

Prišlo so dame, moški smo vstali in nato smo vsi skupaj posedli. Hageman je sedel zraven gospe Setzler.

»Če dovolite... Nocoj ste slammata vdova... in izkoristil bom priložnost... ter vam malce podvoril, kakor se pravi...«

In prijazno mi je požugala s prstom. Rekel sem: »Nikakor ne, gnädige Frau, niti najmanj nisem kriv. Takšen je naš njegov turnus.«

»Pred polnočjo bo prav gotovo že tukaj,« se je oglašil Hageman.

Elsie in gospa Müller sta ponujali sendviče in osvežujočo pijačo, ko pa so se pogovori začeli zati-kati, je gospa Hageman sedla za pianino, gospodje so odšli po svoje instrumente, ki so jih pustili v moji pisarni, in pričeli so igrati.

Tako je bilo v starih časih...

Muhavi marec nam je prejšnji teden čez noč nasul snega, da ga je bilo v soboto že čez kolena, in še je padal. V takem vremenu sem dopoldan krenil proti Prečni. Toda ko sem bil na križišču, kjer se odcepi pot v Češko vas — NA TRATAH pravijo menda stari ljudje tistem kraju — je sneg pojenjal in posijalo je sonce, da je bil naenkrat čudovito lep zimski dan.

Ko sem prevalil še zadnji klanec, se mi je odvril ves svet pod Suhorjem, Novo goro in Ljubenskimi hribom. Ni mi bilo žal, da sem krenil na pot. V mislih pa sem že zbiral vprašanja, ki jih bom zastavil Kukmanovi teti, prepričan, da me njen izvrstni spomin tudi tokrat ne bo pustil na cedilu. Najstarejša je v Prečni in daleč naokoli. V aprilu si bo naložila na od dela sključen hrbet 93. leto. Pa še dobro, da je tako, kajti nedavna bolezen jo je pošteno dajala. Dr. Pavličič je ugotovil srčno vodenico in zapisal renjije. »Če té ne bodo pomagale, ne vem, kako bo,« je zaskrbljeno rekel. Pa so le pomagale, in dobre sosede tudi.

Preden sem vstopil, sem si ogledal zunanost hiše, kjer stanuje Marija Kukman. Lastnik je — tako so mi povedali vsačani — v Ameriki, oskrbnik posestva pa se za hišo ne briga. Ostršeje je menda že vse izhijeno, da ga je bilo nujno podpreti, in zahodna stena hiše se nevarno nagiba, da so jo morali znanj podpreti z dvema močnima tramoma. Doklej bo to držalo, je pa seveda vprašanje... Človeku se stori grenko pri srcu, ko stopi v hišo. V veži nevarno vešt strop, za silo podprt s tramovi; prav tako je v sobi, samo da je tu še precejšnja luknja v stropu, skozi katero vidiš prav do strešnikov. In v takem prostoru je ženska prebolevala hudo bolezen, ko je toplota iz strednika uhajala skozi luknjo in stropu in skozi veliko režo, ki jo je napravila že omenjena nevarna nagrana stena.

S kraljevnega odbora so ji že lani svetovali, naj gre v dom počitka, kjer bo na toplem, v lepi oskrbi in brez skrbi. Pa je odklonila: »Tu sem živela tako rekoč vse življenje, tu imam znanca, s katerimi se lahko vsaj večkrat kaj pomenim, tu so pokopani moji starši in bratje, tu želim biti pokopana tudi jaz.« In tako se s skromno podporo prebija skozi življenje, od mladih let navajena na skromnost, delo in trpljenje.

x x x
»No, lepo reč nam je napravil marec!« sem dejal po prvem pozdravu, da bi čimprej stekla beseda. »Ali pomnite, da bi bil že kdaj v tem času tako velik sneg?«

»Nekoč smo na veliko nedeljo gazili sneg, čeprav je bil tisto leto precej kasna,« je odgovorila. »Pravijo, da je sušev (marčev) sneg kmetov gnoj. Pa ne vsak, in tudi letošnji najbrž ne bo! Sušev mora b'it, jalc na plankah znest, prah povajlat pa vodo skal't, potlej je dobra letina.« — Tako je bilo v starem svetu, tako so pravili stari ljudje pri nas v Lastovčah (stare ime za Cegelnico), ki so veliko skušili v življenju in so bili tudi nekaj po svetu. Tak je bil na primer čevljar Kopic. Ko je bil on vojak, je moral puško še s kremenom vzgajati. Kaj je pa tačas, ko je on čakal, da se ukreše, sovražnik storil, pa ne vem, kaj nisem bila zraven. Iz tistih častov je tudi pesem:

Radečki kralj, Radečki kralj vojsko pelá,
Lahko vojsko pelá,
ko same kranjske fanté ma.

Veste, ti je povedano kar tako, po domače. Včasih so ljudje govorili bolj surov jezik. Seveda, kdo jih je pa mi- kal in likal! Potlej šele se je povzdignil slovenski jezik, po- prej je bil kmečki, priprost. Rečimo: tam okoli Mirne péti so ljudje pri govorjenju sé dosti bolj zahtevali, kakor delajo to danes. Pa je nekdo za šalo posnel njihovo govorico in zložil pesem:

Kaj s pa tako žalostna?
Al bomo š'l na Golobiljek,
pa bodo prnesi mat šiljek,
pa bo pršu moj preljub
pa bomo pll pa jejl
pa svetju peecij!«

»Moja mati so še tlačanili na Gumberku!«

»Nekoč ste mi pravili, da je vaš rod od nekod z Gorenjskega, če se ne motim.«

»Ja, očetov. Mati so bili pa doma s Sel pri Ratežu. Oni

so kot dekle še tlačanili na Gumberku. Graščaki so drli naše ljudi. Eni manj, drugi bolj. Ljudje so jim morali delati tlako in dajati še desetino. Od vsakega pridelka deset del. Vsako deseto leto pa še po enega prašica ali kravo, kakor je bilo pač zgovorjeno. O svetnici so pa grajski pobirali vsako desetino. Vsak deseti estrajh je šel od hiše.«

»Kaj pa, če so ljudje po- prej že popili?«

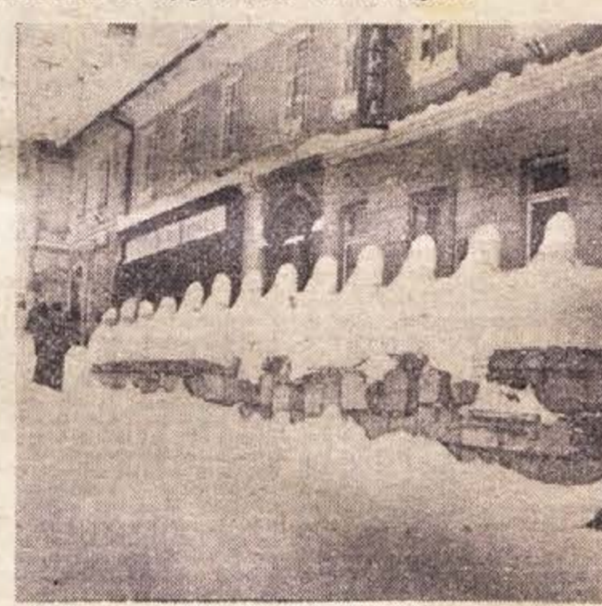
»Ni smeli, ker je bilo vse že poprej zadacano. Po piščanca pa je lahko graščak poslal, kadar se mu je hotelo jesti. Tako so pravili naša mati. Ko je bila tlaka odpravljena, je bilo veliko veselje in velika slovesnost. Opolnoči so napravili v cerkvi mašo, kakor na sveto noč. Ta spomin na odpravo tlake so obhajali v cerkvi še veliko let pozneje. Še jaz pomnim, kako je pre- čenski župnik Šmidovnik stopil pred zakristijski prag in zaklical po cerkvi:

Tlaka je preč!
Ne boš je delal, kmet, več!
»Ker sva segla še tako da- leč nazaj, tetka, pa še tole: komu so pa svoje čase ljudje rekli Dolenjski Napoleon?«

»Seveda ne, saj je letos mi- nilo že natanko sto let, kar so njo pokopali. Neverjetno, kako daleč seže vaš spomin!«

»O, še več bi si bila za- pomnila, ko bi bila vedeja, da se bo kdo kdaj zanimal za te stvari. Ja, kaj pa ves čas nekaj ččkata na papir? Men- da ne boste dali vseh teh bi- bar v časopis!«

Kdo je bil dolenjski Napoleon?
»Čakajte, da se domislim. Ne vem, kako se je pisal, bil pa je pri sodnjih v službi, žleht človek. Za vsako reč je ljudi hudo kaznoval. Imel pa je dobro žensko. Tudi njene- ga imena se ne spominjam (pripovedovalca misli pred- sednika okr. sodišča Scheu- chenstuela in njegovo ženo

V rokah sopek za 8. marec, snega pa do kolen — sobota — predpomladanska razglednica iz Novega mesta. Takole je zametlo verando kavarne na Glavnem trgu...

se, to seveda je moški, prav dobro vna, katero jim je glave omotilo in jih zopet razvedrilo. Nekateri so se bili božjega daru tako nalezli, da so morali družico popustiti in postele iskati, kjer so trdno pospali, ne vedoč za nevarni oblak, ki se je nad njimi vedno bolj razpenjal.

XIII. PRED GRADOM

Nedaleč od obzidja grajskega je za grmovjem znak ležal Kosoman. Več ni bil opravljen kakor stara Ciganica, vrgel je bil te cunje proč in je bil v navadni obleki, z mečem in nožem oborožen.

Noč se je bila storiala, brezštevilne zvezde so bleščale na jasnem, prijaznem nebu. V prsih Iljive- ga sina pa ni bilo jasno. Njegov krvavi namen, kate- rega je že toliko časa nosil s seboj v prsih, namreč maščevati očetovo strašno smrt na poglavitem nje- govem sodniku, ta namen se je imel nocoj izvršiti. Pač se je mlademu možu odnotraj še vest oglašala in beseda božja na misel silila mu, ki pravi: maščevanje je moje, ne išči si sam pravice! Ali vajen je bil teh misli. Kakor je živel v divji naturi, v strmih gorah, med surovimi padajši, tako je bil sam postal čedalje bolj neobčutljiv za vse, razen za maščevanje. Ljubil je nekaj svojega očeta, kakor ga kak sin ljubiti more. Ko ga je izgubil, ko je slišal, kako grozovito smrt je storil, spremenila se je vsa njegova ljubezen do očeta v nelizerno, ognjeno sovraštvo do tistih, ki so mu očeta vzeli.

Tako se iz lepe čednosti rodi pregreha, tako iz dobrih tal zraste slabo seme.

Kosoman je tedaj tu čakal podkupljenega grajske- ga hlapca Vlaha Petra. Dolgo ga ni, kaj je to! Mesec že vzhaja izza gozda. Cas je.

Vendar nikar! Zaslíši tíhe stopinje in spozna Vlaha, ki, skrbno oziraje se, stopa kakor mačka.

»Ali je vse dobro?« vpraša Kosoman.

DECEK DUB V VESOLJU

28. Kitajec je z ljubeznijo gledal svetleče se kroge, ki so počasi izginjali s televizijskih zaslonov. — »Potniki, pozor!« se je oglašilo iz zvočnika. »Čez tri minute bomo prišli v območje težnosti. Namestite se udobno. Pod nami je Kitajska.« — Sedaj je Dub vedel, zakaj je na Zemlji tema. V tri črti ure so obljetili polovico zemeljske krogle. — Sprejanje s težnostjo in ozračenjem na Zemlji so zopet občutili kot ogromno breme, le da se tokrat Dub ni ustrašil. Raketa se je navpično spustila na tla.

29. Čeprav so v celicah vdihavali helij, so na šanghajskem letališču izstopili rahlo omotični. Dub se je počutil skoraj bolnega. Odlično so večerjali, zrezke in kopico drugega, tako da je bil Dub na moč presenečen, ko mu je oče pojasnil, da je bilo vse, kar so jedli, narejeno iz soje. S sojo se hrani polovica prebivalcev na Zemlji, iz nje pa izdelujejo tudi ko- zarce, krožnike, karoserije avtomobilov in celo ladje. — Po uri počitka so se potniki zopet zbrali v »Orionu«.

Bom, bom, v Dolenjski list. Ljudje radi bero take stvari!«
»Tudi jaz dobivam že več let ta časopis. Pa zdaj, ko je nov poštar, mi ga pušča kar na stonopih, da po njem skačejo kure in ga omeajo, predega je jaz dobim v roke. To ni prav. V hišo naj bi ga prinesel, ne? No, pa če boste še kaj pisali, napišite še, prom, da bi se rada od srca zahvalila vsem, ki so mi v bolnišnici pomagali: zdravniku dr. Pavličiču, ki je tako do- ber in prijazen človek; sosedí Ani Osojnik, ki mi je ves čas potrpežljivo stregla; učiteljici Dovjakovi, Mariji Sulčevi,

Časa mu je primanjkovalo

Podeželski poštar Anthony Moro iz Tamberge Welisa v južni Angliji se je nedavno zagovarjal pred sodiščem za- radi nenavadnega prekrška. Nekaterim prebivalcem vasi sploh ni raznašal pošte, dru- ga pa so dobivali veliko števi- lo tujih pisem. Državnemu tožilcu je obtoženec izjavil: »Moje delovni čas ni zadostoval, da bi raznesel vsa pisma, zato sem okoli druge ure po- polidne začel delati pisma, ka- kor se mi je pač zdelo naj- primerneje.« Tožilč tega nje- govega opravičila ni upošte- val, ampak ga je za 170 nedo- stavljenih pošilk kaznoval z denarno globo okoli 50.000 dinarjev.

Najprej plačilo, potlej gašenje

Sedem mestne gasil- ske čete filipinske prestolnice Manila se je moralo te dni zagovarjati pred zupanom, ker so zahtevali za udeležbo pri gašenju pri nekem veli- kem požaru plačilo vnaprej.

Brezposelne pesalke strip-teasa

V nočnih lokalih in kabare- tih avstralskega mesta Mel- bourna ne smejo več nasto- pati nobečena dekleta. Vira- da avstralske zvezne države Victoria namerava storiti stroge ukrepe proti lokalom, ki bi prirejali svojim gostom predstave v slačenu.

Pravosodni minister zvezne države Victoria je izjavil, da so te predstave dosege tako nizko ravnen, da še ogrožajo javno moralo. Melbournske pesalke strip-teasa si bodo morale poiskati drugo zapo- slitev, ker so podobne ukrepe storili tudi v drugih avstral- skih mestih.

Vseh sedem gasilcev so od- pustili iz mestne gasilske čete.

Najlepša ljubezenska zgodba stoletja

Zdi se skoraj kot pravljica. Bili sta dve italijan- ski družini, ki sta se pred leti preselili v Salas, da bi tam našli svojo srečo. Salas je majhno mesto v argentinski provinci Buenos Aires. V mestecu so člani omenjenih družin čitali Italijani. Zato ni čud- no, da so postali dobri prijatelji.

Vsaka od obeh družin šteje 9 članov: očeta, mater in sedem otrok. Pri Agostenellovih je bilo sedem sinov, pri Mayorjevih pa sedem hčera. In zgodilo se je, kar je hotel Amor: vsak od Agostenellovih si- nov se je poročil z eno od Mayorjevih deklet.

Vsi otroci pa se niso poročili hkrati. Ko je naj- starejši Agostenello peljal pod najstarejšo hčer iz družine Mayor, so bili drugi sinovi še otroci. Zdaj so že vsi poročeni, srečni so in žive vzorno zakonsko življenje. Zato ni čudno, da imenujejo ne- kateri ta primer najlepšo ljubezensko zgodbo sto- letja.

Peter odkima in pravi: »Jaz sem vam objubil, da vam bom pomagal samo starega barona v roke do- biti na svatovski dan. Drugega nič!«

»Le tiho bodi, le tiho,« pravi Kosoman in mu sti- seno možnjico denarjev v roko.

»Bo še kaj?« vpraša Vlah, ki je v tem hipu la- komnosti bil zopet pripravljen za vse.

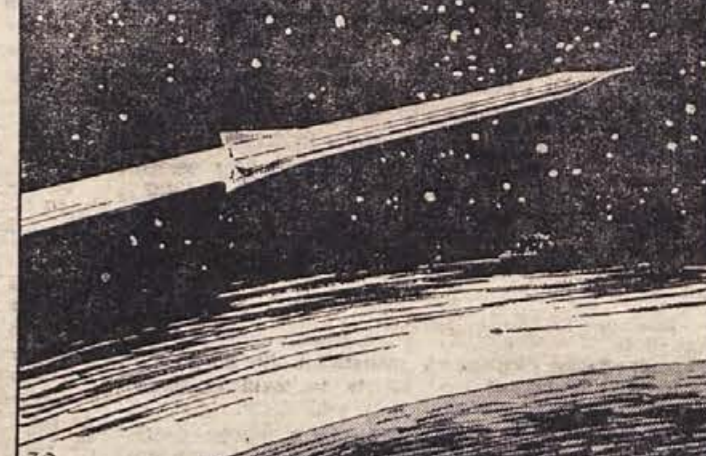
»Se jutri! Le dobro opravj. Tudi za večerjo kaj gled, da bo pripravljena, nekaj veliko jih bom jaz v svate pripeljal, čeravno nas niso hoteli vabiti.«

Razideta se. Peter se tiho splazi nazaj v grad. Nič se ni bil opazil, da ga nekaj časa ni otilo.

Kosoman pa se zavije v plašč in naglo koraci čez polje proti gozdu. Bil je razburjen, kri mu je silila v obraz, žila mu je močno bila.

Kjer je ena strast, ena pregreha udomčila se, onduka najdejo kmalu še druge prebivališče.

Stari gospodar je večkrat od mize vstal in k Kosoman, ki je od kraja namerjal samo starega oknu hodil pogledovat.

30. V eni uri so preleteli Azijo in Evropo. Iz Amsterdama so krenili na tretjo etapo potovanja, ki naj jih, zopet v eni uri, pripelje v Honolulu na Havajih. To je bila prava tekma s časom. »Pred 400 leti je jadrnica »Majski cvet« potrebovala iz Evrope v Ameriko 65 dni. Leta 1938 so potrebovale najhi- trejše ladje štiri dni, reaktivno letalo je preletelo to razdaljo v letu 1953 v štirih urah,« je pripomnil nekdo. »Orion« leti s hitrostjo 20.000 km na uro.

CVETKE Z DOMAČIH LOGOV

Ko je bil Osman paša imenovan za sultanovega od- poslana v Bosni, je na potovanju počival v kristjanskem ha- nu (krčmi). Tam je vprašal osemdesetletnega krčmarja, koliko oblastnikov že pomin v svojem življenju.

»Gospod, toliko jih je bilo, kolikor let imam.«

»In kateri od njih je bil najboljši?« je vprašal paša.

»Bog naj te dolgo ohrani, gospod. Nekoč so nam poslali iz Istantula pašo, ki pa je umrl, še preden je prišel k nam; ta je bil od vseh najboljši.«

Na soški fronti se je italijanska četa, ki so ji bili na- sproti Bosanci, znašla v položaju, da se je morala predati. Lahki so privezali na puško srajco in jo pomolili iz jarka. Toda Bosanci je niso vedeli, kaj bi, ker »nastava« ni bila čisto bela. Šele Jusuf Hallović jih je potolažil:

»Saj je bela, samo na robjih je od strahu nekoliko porumenela.«

Vladika Rade je dobil od Rusije podporo: večjo čredo ovac. Delleve teh živali je zaupal vojvodi Sulu Radovu in mu naročil, naj deli pošteno, »kakor bog zapoveduje«.

Po nekaj tednih se je spomnil zadeve in je vprašal Sulo, kako je razdelil ovce med Črnogorce.

»I, no, kakor bog zapoveduje!«

»Dobro, dobro; vendar me vseeno zanima, kako,« vztra- ja vladika.

»Komur je bog dal pet ovac,« začne razlagati vojvoda, »temu sem jih tudi jaz dal pet; komur jih je bog dal deset, jih je tudi od mene dobil mene; kdor od boga sto, tudi od mene prav toliko; komur pa bog ni dal nobene — kako na bom jaz boljši in pametnejši od boga?«

Ko je Ivan Mažuranič napisal pesnitev »Smrt Small-age Cengića«, je prišel na Cetinje in jo v rokopslu prebral vli- dik Radi. Ko je odhajala, je vladika poklical dvorjana No- vico, po katerem je Mažuranič povzel junaka v svojem delu.

Vladika je Novico povedal, da ga je pesnik opeval, vendar ga je v pesmi napravil za poturico. Novica je ostal miren, vprašal je le, če mu je pesnik prisodil junaštvo. Ko mu je vladika to potrdil, se je Novica potolažil in dejal:

»To ni nič hudega. Da nisem poturica, to vsi vedo. Na- pak bi bilo le, če bi mislili, da sem strahopetec.«

Nikoli I. je predsednik vlade dr. Lazar Tomanović po- vedal v brki:

»Niti vi sami ne smete kršiti ustave!«

Toda vladar ga je prostodušno pomiril:

»Ali je sploh še kak člen ustave, ki bi ga mi ne prek- šil?«

— Če mi ne povečate plače, si bom odrezal kurje oko...«

Tudi oče je dolžan skrbeti za otroka!

Kljub načelu socialistične družbe, ki postavlja v isto vrsto zakonske otroke z otroki, rojenimi izven družinske skupnosti, dokazuje praksa, da so slednji še vedno prikrajšani. Odvisni so predvsem od matere, oče pa se vse skrbi za otroka navadno otrese s simbolično vzdrževalnino, ki v bistvu ni drugega kot miloščina. Kdo lahko otroka preživlja s 300 din na mesec?

Ko je pred dvanajstimi leti v novomeški porodnišnici 19-letna Marija rodila sina, so mu dali ime Ivan, tako, kot je ime njegovega očeta. Z Marijo se ni poročil, pač pa je tako po rojstvu otroka na sodišču očetovstvo priznal in štiri leta skrbel za sina in njegovo mamo. Potem je bil premeščen. Začel je novo življenje in Ivanček za očeta ni več slišal.

Marija je otroka preživljala s pomočjo svojih staršev, hkrati pa je iskala že leta 1956 zaščito na socialnem skrbstvu. Odkar je otrokove oče odšel, ni poslal niti dinarja, čeravno je prostovoljno obljubil plačevati po 300 din na mesec. Šest nadaljnjih let je minilo. Medtem se je Marija poročila, rodila zakonskega otroka, Ivanček pa je ostal pri starem atu, ki je zanj skrbel in mu nudil, kar je mogel iz svojih skromnih dohodkov.

Pojavila pa se je nova težava: Ivančkova mama ni bila več v službi, stari ata pa zanj ni mogel dobiti zdravstvene izkaznice, ker ima Ivanček očeta, ki je edini upravičen zanj dvigniti ta dokument. Ko so morali nekajkrat plačati zdravnika ob fantkovi boleznih, so se obrnili po pomoč na center za socialno delo.

»Če oče že denarja ne pošilja, ga primorajte, da bo poslal vsaj zdravstveno izkaznico!«

Na centru pa so svetovali še, naj zahtevajo za otroka vsaj 3000 din na mesec, saj bi jih oče lahko dal. Je državni uslužbenec in ima lepe dohodke. Napisali so zahtevek in ga poslali v Osijek za očetom. Po več mesecih je prišel odgovor oziroma izjava Ivančkovega očeta:

»Strinjam se s tem, da bom pošiljal otroško doklado, dvignil bom tudi zdravstveno izkaznico, iz svojega pa ne bom nič plačeval...«

Ivanček je še dolgo čakal na zdravstveno izkaznico, ki mu jo je obljubil oče, pa je ni bilo od nikoder. Spet so minili meseci, potem so iz našega centra spet pisali v Osijek. Odgovor je tudi tokrat prišel zelo kasno in se je glasil:

»Oče doslej ni mogel urediti zadeve, ker je bil medtem na letnem dopustu, razen tega je imel smrt v družini. Objubil je, da bo stvar čimprej uredil.«

V letošnji zimi se je Ivanček prehladil, klicali so zdravnika in stari ata je spet moral plačati. Potem mu je bilo tega že dosti, zato je sam močno nejevoljen prišel v urad novomeškega centra za socialno delo:

»Ivančkov oče še vedno ne pošilja nobenega denarja, videti pa je, da mu tudi otrokovega zdravja ni mar. Knjižice še vedno ni poslal, čeravno je že dvakrat pisмено obljubil, da jo bo. Ali ga res ni mogoče prisiliti, da bi se brigal za lastnega otroka? Saj vedno berem, da imajo nezakonski otroci enake pravice kot tisti, ki so rojeni v zakonu.«

Uslužbenec ni vedel kaj odgovoriti. Ivanček je star 12 let, ves ta čas ga je razen prvih štirih let vzdrževala samo mati, medtem pa niti zdravstvene knjižice niso mogli dobiti za otroka...

po zakonu sta dolžna oba roditelja skrbeti za otroka, vendar ta, ne osamljeni, primer dokazuje, da je zakonodajna eno, praksa pa drugo. Postopek za uveljavljanje pravic nezakonskega otroka bremenja samo mater in ji nalaga nešteto nelnjubih potov, zaradi katerih se mnoge matere raje

odrečejo očetovi vzdrževalnini, ki je tako in tako navadno zelo nizka. Pogledamo samo navedeni primer: oče je namenil po 300 din na mesec iz svojih dohodkov! Je to preživnina? Tiste čase, pred 10 leti, ko se je Ivančkov oče odločil za ta znesek, je ena pleničarica veljala 390 din! Je tak prispevek kaj drugega kot miloščina nezakonski materi? In takih očetov, ki malo plačujejo, je še danes precej!

- Enotnega merila za preživnino nezakonskih otrok z ozirom na različne osebne dohodke očetov najbrž ni mogoče določiti, prav pa bi bilo, če bi bili vsi nezakonski otroci deležni enakega odstotka očetovih zaslužkov. Dokler pa je nezakonski otrok predvsem odvisen od matere, od očeta pa dostikrat prejema še simbolično podporo, ne moremo zanikati dejstva, da so otroci, rojeni izven zakona, še vedno v mnogičem prikrajšani.
- Nizke preživnine
- so postale v zadnjem času že tako pereče, da so o njih začeli javno razpravljati, predvsem v mariborskem okraju.
- Ker pa otroci iz nepolnih družin na našem področju nimajo nič boljšega položaja, vzdrževanje otroka pa tu prav toliko velja kot na Štajerskem, bi bilo prav, da bi se tudi pri nas začelo malo več govoriti o teh stvareh.

Opit je vdrl v tuje stanovanje

Albin Grahelj s Tanče gore, zaposlen pri Pionirju v Novem mestu, je bil za dan mrtvih v domačih krajih. Zvečer je šel v zidnico Alojza Pečavarija, od tam se k drugim znanjem in se precej opil. Nazadnje se je ustavljal pri Rožičevih; tu je že postal korajžen in je razbil šipo, nato pa je namesto domov zavlil k hiši Marije Pezdirc. Razbil je kuhinjsko okno, zlezel v kuhinjo, od tam pa še v sobo.

Ko se je Pezdircova zbudila iz spanja in zagledala moškega v sobi, je začela na ves glas kričati, zato je Grahelj pobegnul.

Občinsko sodišče v Črnomlju je Albina Grahelja obsodilo zaradi kršitve nedotakljivosti tujega stanovanja na 10.000 denarne kazni, pogojno za dobo enega leta. Upošteva-

lo je, da je k Pezdircu vdrl v vinjenem stanju. Glede škode, ki jo je naredil, je sodišče prizadete stranke napotilo na civilno pravdo.

V pijanosti je vzel kolo

Te dni je občinsko sodišče v Novem mestu obsodilo Mirka Klobučarja iz Plemberka na 2 meseca zapore, pogojno za 2 leti, ker je lani 18. septembra v Uršnih selih iz kleti Martina Kaplarja vzel moško kolo in ga odpeljal domov. Obtoženec je tatvino skesano priznal, poudarjal pa je, da je to storil iz objestnosti v vinjenem stanju. Z lastnikom kolesa se je že pred obravnavo poravnal, ker je ta nepoškodovano kolo kmalu dobil nazaj, kazna pa je kljub temu potrebna, saj vinjenost ni opravičilo za tako početje.

Ne more dokazati, da ni vzela

Junija 1963 je bila na drugo delovno mesto v upravi »Novolesa« v Novem mestu premeščena Hermina Klibaldi, ki je opravljala posle glavne blagajničarke. Pri predaji blagajne pa je bilo ugotovljeno, da z denarjem nekaj ni v redu, in zadevo so začeli raziskovati.

Okrožno sodišče v Novem mestu je te dni na obravnavi ugotovilo, da je omenjena blagajničarka vzela »iz kase« 100.000 din. Da bi zadevo prikrila, pa je popravila več dokumentov, sestavila lažni izplačilni nalog itd. Vse to pa je naredila precej nespretno, tako da so njenemu nepoštenemu poslovanju kmalu prišli na sled.

Na sodišču je Hermina Klibaldi trdovratno zaničkala, da bi vzela denar, ni pa mogla dokazati, da to ni bilo res, zato ji senat ni mogel verjeti.

Obsojena je bila na 1 leto zapore, pogojno za 3 leta, razen tega ji je sodišče prepovedalo opravljati službo, zvezano s samostojnim razpolaganjem družbenega premoženja. V letu 1964 bo morala podjetju Novoles vrtni manjkajočih 100.000 din. Za razmeroma milo kaznen se je senat odločil predvsem zaradi njenih mladoletnih otrok, upošteval je njeno slabo zdravstveno stanje in dejstvo, da ne živi v preveč dobrih razmerah. Sodišče je prepričano, da bo kazen vzgojno vplivala na obtoženko.

Primerna kazna za nečednosti

27. februarja letos smo poročali v pismu »Nesramen odnos do delavk, mater in nekdanjih aktivnih sodelavk NOV« med drugim tudi o moralnem poniževanju zaposlenih delavk in mater v obrtnem podjetju KNJIGOTISK v Novem mestu. Ker je bilo iz napisanega očitno, da gre v opisani zadevi tudi za prekrške zoper javni red in mir, smo se obrnili na občinskega sodnika za prekrške v Novem mestu s prošnjo, da bi o zadevi zvedel kaj več. Ker pa je bila javnost pri obravnavi upravno kazenske zadeve obd. Laknerja Franca, Novakovič Anice in Košir Eme izključena, od občinskega sodnika za prekrške nismo mogli dobiti odločbe o tem prekršku niti v izvlečku. Zato lahko objavimo o zadevi le informacijo, ki smo jo dobili večeraj:

Odločba še ni pravno-močna in se lahko obdolženci pritožijo zaradi nje na Okrajni senat za prekrške v Ljubljani.

Spor in pretep v Gor. Brezovici

Na 12.000 din denarne kazni, pogojno za 1 leto, je bil pred kratkim v Novem mestu na občinskem sodišču obsojen Jože Starc, delavec iz Gor. Brezovice; Karel Miklavčič, traktorist iz iste vasi, pa na 5000 din denarne kazni, pogojno za 1 leto, ker sta se drug dan po novem letu sprla in stopila v demači vasi.

Miklavčič je skočil iz drvarnice, ko je videl Starca hoditi po njegovi poti, ter ga tepel po glavi s roko in obličem. Starc pa ga je kasneje udaril z roko, v kateri je imel zaprt žepni nož, po nosu, in mu ga precej poškodoval. Pri tem ga je zmerjal z lopovom in tatom. Žalostno je, da do takega obračunavanja pride med dvema mladima človekoma, vaščanom in sodelavcema v isti tovarni. Taki odnosi prav gotovo niso v prid ne vaščanom ne tovarštvu in IMV, kjer sta oba zaposlena.

Ni mu uspelo prehiteti kolone

6. marca je bil ob 5. uri na avtomobilski cesti pri Pluski zastoj v prometu. V koloni je potovalo več vozil, zadnji, Alfonz Flajs, se je peljal v osebnem avtomobilu LJ-131-58, pa se je pri 750. km odločil za prehitovanje. Ko je Flajs že prehitel kolono, je nasproti izenaša pripeljal neki tovornjak. Voznik osebnega avtomobila je zavril, vendar se nesreči ni mogel izogniti. Zadel je ob tovornjak v koloni LJ-200-02, ki ga je vozil Janez Malovrh. Pri tem je nastala gmotna škoda za 150.000 din.

Požar v Dol. Toplicah

V stanovanjski hiši Janeza Barbiča iz Dolenjskih Toplic 61 je 7. marca ob 22.20 prišlo do požara, pri katerem je zgorel velik del podstrešja, skozi katerega je vodil dimnik. Kljub takojšnjemu posegu domačih gasilcev je ogenj povzročil okrog 800.000 din škode.

Vse za hitrejšo in učinkovitejšo uveljavljanje občanovih pravic

Ustava daje občanom možnost, da v največji meri uveljavljajo svoje pravice. To pravzaprav ni nič novega, kakor ni novo to, da občani pri tem ne znajo (ali nočejo) ubrati prave poti. Njihove prošnje in pritožbe zato majhneje mimo občinske komisije, ki je za to pristojna, dobitjo pa jih v roke okrajne in republiške komisije za prošnje in pritožbe ter kabinet predsednika republike. Nemalokrat pišejo posamezniki znanec in prijateljem, ki so na vodilnih mestih pri višjih organih. Mislijo, da bodo svojo pravico prej dosegli. Mimo občine pa gredo posamezniki - in teh je lepo število - zavoljo tega, ker ne zaupajo pristojnim občinskim komisijam. Domneva, da so ti razlogi - poleg vrste drugih - glavna ovira, da se občani vedno bolj izogibajo redni poti, je napotila komisija za prošnje in pritožbe ljubljanskega okraja, da je začela sklicevati sektorske konferenčne s komisijami sosednjih občin določenega območja. Taka konferenca je bila v Novem mestu 22. februarja za novomeško, metliško, črnomaljsko, trebanjsko in grosupeljsko občino.

Kot je poročal član okrajne komisije za prošnje in pritožbe tovariš Ivanuš, so občani tega sektorja v letu 1962 poslali kabinetu predsednika republike in reševanje okrog 50 odstotkov raznih prošelj in pritožb, lani pa so občinske komisije in okrajna komisija obravnavale že 45 odstotkov vseh njihovih vlog. Nečloveško je to posledica prenekaterih izboljšav v posameznih občinah, ki so začele treznejše presojevati pomem-

nost ažurnega dela svojih organov za prošnje in pritožbe.

Vse to pa nas ne more povsem zadovoljiti, ker mnoge pomanjkljivosti in govore ravno v prid občinskim komisijam za prošnje in pritožbe. Te sodelujejo z ustreznimi referenti v občinskih upravah. Že to, da med njimi ni bilo pravega sodelovanja, je precej vplivalo, da občanom ni bilo primerno zadovoljeno. Komisije so se se-

stajale čisto potem, ko je že udarilo plat zvona, in so obiskale rešiti, kar se je šlo skusilo potegniti iz ognja. Kakor ni namen gasilcev, da gasijo samo požare, ampak jih morajo preprečevati, tako tudi ne bi smela biti prva dolžnost komisij in uradov za prošnje in pritožbe, da samo rešujejo. Besedo »intervencija« je treba izbrisati iz njihovih delovodnikov, namesto te pa vpisati besedo preventiva.

O preventivni dejavnosti je bilo na sektorski konferenci precej izrečenega, prav tako so bili dani okvirni napotki, kako jo organizirati.

Ena najpomembnejših oblik preventive je sodelovanje z vsemi množičnimi organizacijami v občini. Zato bi morali tudi v tem primeru najprej poskusi stik s Socialistično zvezo, sindikatoma, ZKS in drugimi organizacijami, ki so doslej večkrat samostojno obravnavale in reševale take in drugače zadeve v primeru uveljavljanja občanovih pravic.

Največ prošelj in pritožb iz dolenjskega bazena se je nanašalo na neurejene stanovanjske razmere, takoj zatem pa finančna vprašanja in socialna varstveno zaščito. V metliški občini so pereče posledice arondacije zemljišč in podružbljanja vinogradniških površin, ker je bilo slabo proučeno vprašanje prekrbljenosti kmetovalcev, ki jim je bila zemlja edini vir dohodkov. V črnomaljski občini znašajo socialne podpore

povprečno 2800 dinarjev na osebo, s čimer prizadeti občani ne morejo biti zadovoljni in se pritožujejo. Vse to in še marsikaj drugega, kar je narekovalo vsebinsko prošelj in pritožb, kliče po izboljšavah in ureditvi. Glede na to, da so take in podobne primere reševali tudi množične organizacije, bo odslej lažje iskati rešitve tudi komisijam za prošnje in pritožbe, s katerimi bodo te organizacije sodelovale.

Predsednik komisije za prošnje in pritožbe pri izvršnem svetu SRS Ludvik Gabrovšek je opozoril konferenco, da bo treba odslej veliko bolj misliti tudi na popularizacijo občinskih komisij. Pri tem je mislil, da se bodo morale komisije pojaviti na vseh tistih področjih, kjer bi lahko pričakovali probleme. »Dolžnost komisij je,« je poudaril tov. Gabrovšek, »da neprestano spremljajo problematiko, ker bodo pri tem lahko odigrale preventivno vlogo. To pa je vsekakor boljše,« je dodal, »kakor trošiti

papir in črniti v poskusu, da bi ublažili problema. Po njegovem mnenju bo ena izmed nalog komisije tudi poročanje o problematiki skupščini občine. Za vse to pa so potrebne točne analize stanja in pojavov. Z vsem tem bodo občinske komisije samo pridobile in opozorile nase tudi občane, da se bodo odslej bolj zatekali po pravico v svojo občino.

Po besedah zastopnikov občinskih komisij (zastopnik grosupeljske občine se konferenčni ne udeležil) so občine že precej delale v tej smeri in tako že pridobile simpatije občanov. Marsikje pa bo treba izboljšati kadrovsko sestavo in uvesti samostojne ustrezne referente v občinskih upravah. Ker je v večini primerov reševanje manjših težav občanov prepričano referentom, bo treba paziti, da ti v prihodnje ne bodo preveč obremenjeni z drugimi deli. Vse občine so odmerile komisijam za prošnje in pritožbe primeren prostor tudi v občinskih statutih, tako da bo uveljavljanje pravic občanov tudi s te strani zagotovljeno in izboljšano.

Obeta se belokranjski folklorni festival

PISANICE, NARODNE VEZENINE IN PLETENINE IZ SLAME, DOMA V BELI KRAJINI, SO ŽE POSTALE ISKAN TURISTIČNI-SPO-MINEK, KI SE S PRIDOM PRODAJA PO VSEH GOSTIŠCIH — V ČRNOMLJU NAMERAVAJO NA VSAKOLETNI PRIREDITVI PRED-VAJATI GOSTOM BELOKRANJSKE FOLKLORNE PLESE IN NAROD-NE OBIČAJE TER HKRATI S TEM OHRANJATI POMEMBNO NARO-DOPISNO DRAGOCENOST.

Asfaltirana cesta, ki bo Be-lo krajino veliko bolj kot doslej povezovala z ostalim svetom, se približuje Črnomlju. Kot vse kaže, bo že pri-hodnje leto stekla vse do Vi-nice ter čez že zgrajeni most čez Kolpo, kjer se bo na hrvaški strani priklučila av-tomobilski cesti Zagreb-Reka. Odveč je vsaka beseda o tem, kolikšnega pomena bo ta na-stajajoča prometna žila za Belo krajino in vso Dolenj-sko. Turizmu v belokranjski kotlini, ki je bila doslej na pol odrezana od sveta, se obetajo skoraj neomejene možnosti. Veseli smo lahko

tega, da se vse belokranjsko področje že nekaj let nazaj na to res skrbno pripravlja.

Novi gostinski objekti

O tem, da se Bela krajina pripravlja, pričajo veliki na-pori za izgradnjo sodobno urejenih gostišč in tabornih prostorov. V metliški občini so uredili Veselico, zgradili novi hotel »Bela krajina«, pripravljajo načrte za preure-ditev Vinomera in začinjajo letos urejati taborni prostor ob Kolpi. V občini Črnomelj čaka na goste, ki jih bo še letos privedla preurejena ce-sta, hotel »Lahinja«, na Vini-

ci bodo nadaljevali z ureja-njem tabornega prostora, ob katerem sta gostom na voljo dve stavbi: v eni je nekaj le-žišč, v drugi restavracija. Še letos bodo v Semiču zgradili novo gostišče z blizu 80 se-deži. Vse bolj v ospredje pri-hajajo tudi razvaline orjaš-kega gradu ob Kolpi pri Ad-lešičih, kamor že zdaj radi zahajajo mnogi turisti.

Turizmu se v Beli krajini, kot vidimo, vrata na široko odpirajo. V pokrajino, ki je bila v času revolucije »ob-ljubljena deželca« partizanov, bodo turisti toliko raje zaha-jali tudi zagadelj, ker je tradicionalna belokranjska gostoljubnost še vedno živa. Belokranjski deželan je do današnjih dni ohranil v sebi prinstnost, sproščenost, dobro-dušnost ter mnoge etnografske posebnosti in običaje, ta-ko značilne za Belo krajino. Sodobni turisti, naveličani razkošja današnjega sveta, iščejo tihe kotičke, v katerih živijo še pristni, preprosti ljudje. Vse pravkar našete lastnosti Bele krajine so ve-lika narodopisna dragocenost in pomemben mik za turistični razvoj.

Potrebno je sodelovanje strokovnjakov

Pobuda občinskega vod-stva Socialistične zveze v Čr-nomlju in občinskega sveta Svoboda, da bi v sodelovanju z Etnografskim inštitutom v Ljubljani in znanim belokranj-skim narodopiscem kumetom Račičem oživili ljudske šege, noše in plese, ki že izumira-jo, je vredna pohvale. Sode-lovanje strokovnjakov je po-trebno zato, ker so mnoge, sicer še ohranjene narodopis-ne posebnosti (to velja zlasti za belokranjske noše in ple-se) že prevzele razne tuje ele-mente in niso več popolnoma pristne. V Beli krajini še de-luje več folklornih skupin, ki z veliko vztrajnostjo in ne-sebičnostjo ter z občudovanja vredno ljubeznijo varujejo pred pozabo folklorne plose. Turistično spominkarstvo, ki se je začelo razvijati na ad-lešičkem območju pred pol-druhim letom, je spet vzbu-dilo zanimanje za pisanice, za vezenje in tkanje domačega platna ter za pletenje sevnice iz slame. Domača obrt, ki je že skoraj izumrla, je spet oživila, v osnovni šoli v Ad-lešičih pa bodo že letos uved-li pouk domače obrti. Stro-kovnjaki bodo izločili vse, kar je tuje, in poskrbeli za prinstnost. Domača obrt, ki je dokaz velike ljubezni Be-lokranjcev do vsega, kar je lepo, bo živelja še naprej.

Folklorni plesi in običaji - mik za turista

Tujcu, ki nas obišče, mo-ramo razen gostinskih uslug nuditi tudi zabavo, razvedri-lo in ga seznaniti z našimi posebnostmi. To bomo v Beli krajini najlaže opravili tako, da bomo oživili narodne obi-čaje in folklorne plose in jih predvajali gostom kot naro-dopisno zanimivost. Posamez-ne skupine (v Adlešičih, v Semiču, na Vinici in v Draga-tušu) so te običaje in plese doslej z nemalem napori ohranjale. Potrebna je po-moč širše družbene skupno-sti, saj zasluži vsi, ki so se s tem ukvarjali, javno pri-znanje že zagadelj, ker so ohranili mnoge noše, kupovali instrumente (nemalokrat za svoj denar!) in žrtvovali prosti čas za takšno dejavnost. V prvi polovici leta, naj-brž za Jurjevo, bodo v Črnom-

lju priredili festival belo-kranjskih folklornih plesov in narodnih običajev. V kro-nološkem redu bi predstavili publiko semiško ohcet, kres-nice iz Dragatuša in Vinice, jurjevanje, adlešička kola, kola iz Poljanske doline, čr-nomaljska kola ter še neka-tere druge običaje. Na festi-val bodo povabili folklorne skupine sosednjih občin in iz obmejnega področja SRH ter skupine, ki delujejo v Slovenskem domu v Karlov-cu. V Črnomlju že hitijo ob-navljati instrumente in na-rodne noše ter zbirajo gradi-vo. Letošnja prireditev mor-da res ne bo festival v pra-vem pomenu besede, bo pa vsekakor začetek, iz katere-ga se bo razvila obetajoča vsakoletna prireditev, ki bo privabljala turiste. Ze umi-rajajoči etnografski elementi bodo živeli še naprej, kultu-rno-prosvetna dejavnost v ob-činskem središču in na po-deželju pa se bo razmahnila. Letošnja prireditev v Črnom-lju bo lahko hkrati neke vr-ste generalna za izseljeniški piknik, ki bo julija na Vino-meru. Takrat se bodo sloven-skim izseljencem predstavili Belokranjci v narodnih no-šah in jim bodo zaplesali svo-ja kola, zapeli narodne pesmi in poskusili pričarati pred oči takšno Belo krajino, kakršno so zapuščali, ko so pred desetletji odhajali v svet za kruhom.

Prireditev v Črnomlju bo veljala veliko sredstev, pa tudi veliko naporov. Priredili jo bodo na prostem. Organi-zatorje lovi čas, ker bo v maju v Črnomlju medobčin-ska revija kulturnih dejav-nosti in jim zato za folklorni festival ostane samo april. Prepričani smo, da bodo na-logi kos, in jim želimo kar največ uspehov!

France Slana: Partizani v globokem snegu

Drobne iz Artič

Pretekli teden so si učenci 7. in 8. razreda osnovne šole ogledali tehnični muzej v Za-grebu, najbolj pa jih je zanimal oddelček s prometnimi sredstvi. Zatem so si iz nebotičnika ogle-dali mestni vrvež, žal pa zara-di megle ni bilo posebnega raz-gleda.

Tudi letos je organizirala šolska mladina paradno mask. Šte-tilne maskare sta skozi vas spremljala harmonikarja, ob koncu pa je posebna komisija 11 najlepših mask nagradila.

Med zimskimi šolskimi po-činicami je komisija za teles-no vzgojo pri Obs Brežice or-ganizirala v Artičah smučarski tečaj za učence višjih razredov iz osnovne šole Globoko in Ar-

tiče. Neugodne vremenske raz-mere so program tečaja zelo o-krnile.

Pod vodstvom tovariša Hal-er-ja je v zimskem času začel va-diti moški pevski zbor. Redno obiskuje vaje okoli 20 pevcev; ki se bodo javnosti predstavili na prireditvi za dan žena in na krajevni reviji. Vaščani z ve-likim zanimanjem pričakujejo nastop.

Artiškim ženskam je za njihov praznik pripravilo krajevno pro-svetno društvo z učenci osnov-ne šole bogat kulturni spored. Po programu je bila zabava; ki jo je organizirala Zveza bor-cev.

V. P.

TREBNJE: hotel je, hotela ni...

Kdor bi stavil, da imajo v Trebnjem hotel, bi stavo izgubil. Izgubil bi jo tudi tisti, ki bi trdil, da hotela nimajo. Zakaj hotel je in ga ni. Hotel zato, ker je tako napisano na pročelju stavbe, vendar ni hotela zato, ker njegovi prostori še za dobro re-stavracijo niso. Je torej redek primer, gostišče brez kategorije — »GRMADA«.

Reklama je učinkovito sredstvo, če je premočna, pa tudi tepe. Ne gostov ampak gostitelja. To so spoznali tudi v »GRMADI«, ki je edini druž-beni gostinski obrat v Trebnjem. Zakaj? Zato, ker lokal nima... ker ima slabo... ker sploh nima prenočišč. So-be so in prostora je v njih za 10 ležišč. Toda tudi tujskih sob ni, ker so se vanje vselile zasebne stranke. Spet zaradi pomanjkanja stanovanj. Sod-obnega gostišča brez prostoro-rov za prenočitve si ne more-mo misliti. Pa vendar »GRMA-DA« kljub temu obstaja. Toda tisti, ki v njej iščejo sobo, morajo h »konkurenci«. Sa-mo čez cesto. V takim pri-meru pride do popolnega iz-raza konkurenčnost zasebnih gostincev.

Lokala in opreme. Obnova je poglavitni smoter v obdobju, ki nastopa. To narekujejo tu-di turistične sezone, ki se v krajih, pomembnih za pre-hodni turizem, navadno priče-njajo prej kot v samih turi-stičnih krajih.

Potrebe po ureditvi »GRMA-DE« so torej zelo velike, venčar ne nelzpolnjljive. Kot iz-javljajo posamezni člani, je kolektiv podjetja zelo enoten in hoče dokazati, da se da tu-di v družbenem gostinskem sektorju gospodariti brez iz-gub.

Razen tega kolektiv »GRMA-DE« razmišlja o morebitni otvoritvi svojih lokalov v Vel-ki Loki in na Catežu. Ta pre-del trebanjske občine ima še premalo gostinske dejavnosti; glede na to, da sta oba kraja manjši občinski središči, pa bodo spodbudo »GRMADE« vsi zainteresirani činitelji ne-dvomno zelo odobraval in podprli.

Seveda pa bo treba najprej postaviti na noge gostišče »GRMADO«, ki ima kljub močni konkurenci zasebnih gostincev lepe možnosti. To že zavoljo tega, da bo lokal dobil svojo kategorijo. Če bo prerasel vsaj v dobro druž-beno restavracijo, bo zanj že dovolj velika reklama. Vse-kakor pa bo ta reklama bolj-ša od sedanje, ko v »Treb-njem je hotel, ko ga hkrati ni...«

Turizem in Osilnica

Dolenjska je za turiste vedno bolj privlačna. Tudi dolino Kolpe zlagoma odkriva-jo in spoznavajo. Niso redki inozemski turisti, ki pridejo v ta predel: Italijani, Francozi, Nemci in drugi. Posebno jih privlača ribolov, ki je precej razširjen in do-nosen. V Kolpi je veliko po-strvi in drugih rib. Od go-stov do zdaj domačini niso imeli kdove kakšne koristi. Največ zaslužka so jim na-vrgla prenočišča in hrana.

eno ali dve deli, po možno-sti pa bo gostovala po sosed-nih vaseh. Največ prireditev bo imela športna sekcija »Kolpa«, ki bo poskušala or-ganizirati gostovanje kočev-skih športnikov in športni-kov iz Čabra, razen tega pa bo pripravila vrsto športnih dvobojev s sosednjimi vas-mi. Skupaj z mladinsko or-ganizacijo bodo prirejali mla-dinske plese in izlete do izvira Kolpe, Loške stene, Taborske stene, Dimovca in na Risnjak.

Zadnje čase je v Osilnici oživelo prosvetno društvo in poskrbelo, da v času turi-stične sezone na kulturnem polju ne bo suša. V poletnih mesecih (v juliju in avgustu), ko doseže ta sezona svoj vrh, bodo v Osilnici predvajali dva filma na treh predsta-vah — ob sredah, sobotah in nedeljah. Dramska sekci-ja bo v tem času uprizorila

Turiste bo potrebno priva-biti tudi z dobro propagan-do, kar Kolpska dolina vse-kakor zasluži. Turizem v teh krajih pa bi pospeševale tudi urejene avtobusne zveze. Če bi vozil avtobus iz Kočevja v Osilnico, s tem ne bi pridobila le Kolpeška dolina, ampak tudi Kostelsko.

ip

N A S O B I S K

Milijon kilometrov za volanom

Relacija Trava — Kočev-je oziroma Trava — Ljubljana in sedaj Trava — Ljubljana — Kočevje — Ljubljana — Trava je njegovo delovno mesto. Vsak dan, razen ne-delje. Od zgodnjega jutra do večera. Ze sedemnajst let... Sedemnajst let in milijon kilometrov. Vedno za avto-busnim volanom, vedno v skrbeh, da bi srečno pripe-ljal nekaj desetih potnikov na cilj. Pozimi in poleti, v julijski pripeki in januarski poledici, skoz dež in snežne zamete. To je Janko CIG-LE, šofer iz Trave nad Ča-brom, ki ga potniki poznajo le kot vedno vjudnega JAN-KA. Voziti se z njim pome-ni prijetno in varno potova-nje, še več, brez zamud!

Gorenjec iz Zirov se je pri-ženil na Travo, vendar kraj še zdaj komajda pozna; ni-ma časa, vedno je na poti. — Kako je kaj s tvojim prostim časom in kako bi skrajšal delovni dan na se-dem ur?

— Od doma odidem vsak dan ob 4,45, vrnem pa se (po voznem redu) ob 17,30. Dejansko »delame« devet ur, uro in pol pa traja priprava. Domov hodim samo spat... Čeprav vozim samo devet ur, je zame »delo« ves čas, kar sem zdoma. Kako bi skrajšal delovni čas? Nemo-goče, saj ne morem pustiti avtobusa kje sredi poti...

— Imaš morda lasten avto ali »fičik«?

— Kaj bom z njim. Sit sem volana, da komaj čakam nedelje, ko lahko malo brskam okrog doma.

— Bi spet postal šofer, če bi bil še enkrat mlad?

— V mladosti sem želel študirati, doma pa so bile take razmere, da nisem mogel. Še mlad sem pobe gnil od doma in se učil za šofer-ja. Če bi bil še enkrat mlad, ne bi šel za volan. Tudi sinu ne priporočam. To je težko in naporno delo, ki zahteva močne živce. Na mesec pre-vozim do 8000 kilometrov, ce-sto proti Travi pa sam do-bro poznaš.

— Se večkrat »srečaš« z milico?

— V 17 letih sem imel tri manjše nesreče, in to pozimi, zakrivili pa so jih drugi. Sodniku za prekrške sem plačal doslej le 600 din za manjši prekršek v Zagrebu. To je vse.

— Kaj meniš o poklicnih kolegih, amaterjih in neama-terjih?

— Večkrat ni razlike med njimi. Spoštujem previdno in varno vožnjo in obsojam brezobzirneža na cesti. Voz-niki bi se morali bolj zave-dati, da na vsakem metru ceste preži smrt. Ceste pri-nas so pa že prekleto polne!

— In še morda enega od težkih doživljanje iz svoje šoferske karriere?

— Mislim, da je bilo 1956. ali 1957. leta pod Vagovko nad Sodražico. Bila je zima. Kmalu pod Vagovko je bila cesta poledenela, in sam ne vem, kako se je moglo kaj takega pripetiti. V drobeu sekunde se je avtobus zasukal za 180 stopinj, spet nazaj, od koder smo prišli. Ce-sta je bila ozka in le za las je manjkalo, da nismo zdrk-nili v dolino. Potniki v začet-ku tega niti niso opazili (av-tobus je bil poln!). Prosil sem jih, naj gredo mirno ven, nato sem odpeljal do Vagovke in obrnil. Šele po-tem so mi šli lasje kar ma-lo pokonci! Sicer sem se pa lanske leto od Vagovke, proti Sodražici večkrat »drsal«.

Kljub težki progji in hu-dim snežnim razmeram pozimi (lani je ostal v zametu celo buldožer, ki je oral ce-sto po Loškem potoku) je lanko zimo samo tri dni ostal doma. Sicer pa je ved-no točen; če je slabo vre-mo, raje prej vstane, da ga potniki ne bi čakali. Za svoje vestno delo je tov. Cigale dobil pred leti tudi medaljo dela 3. stopnje.

Tovariš Janko, v imenu številnih potnikov ti želim še veliko prevoženih kilometrov in srečno vožnjo!

France Grivec

Janko Cigale: »S temle avtobusom sem prevozil že dobrih 300.000 kilo-metrov...«

SOS kovinarskega podjetja v Dobovi

Dobovski kovinarji bodo letos dali skupnosti že izdelkov za skupno vrednost 158 milijonov dinarjev — Za nemoženo proizvodnjo pa je 19 milijonov dinarjev obratnih sredstev seveda veliko premalo — Skokovito razvoj zadnjih 4 let, trdijo pa, da letos še ne bodo dosegli pogojev za skrajšani delavnik — Rešitev je v mehanizaciji proizvodnje — Kolektiv zasluži več pomoči naše skupnosti!

Zamisel o ustanovitvi obrtnega kovinarskega podjetja v Dobovi je nastala in se uresničila pred štirimi leti in pol. Za začetek poslovanja je dobilo podjetje dva in pol milijona posojila za nabavo strojev in milijon dinarjev za obratna sredstva.

Delovni kolektiv ze štel prvi in drugi mesec po ustanovitvi sedem članov. Število zaposlenih se je leta 1960 povečalo na 20, leta 1961 na 37, leta 1962 na 42 in lani na 52. Hitro je naraščala tudi ustvarjena realizacija: od 30 milijonov v letu 1960 na 134 milijonov v preteklem letu.

Glavni kooperant podjetja je bila že od vsega začetka KOVINARSKA v Vidmu-Krškem in do ustanovitve obrata v Krmelju tudi Metalna v Mariboru. Podjetje nastopa na tržišču tudi samostojno.

Kolektiv je lani napravil zase dve veliki montažni hali. Prva je že postavljena in meri 4.500 kvadratnih metrov, površina druge hale, ki jo bodo montirali letos, pa obsega 6.300 kvadratnih metrov. Minulo leto so napravili tudi strugarno, orodjarno in skladišče, uredili pisarne in jedilnico ter nabavili nekaj najpotrebnejših strojev in druge opreme. Podjetje, ki je zrastle brez delavnic, pisarne in opreme, tako rekoč iz nič, si je vsa leta pripravljalo normalne delovne pogoje in je vložilo v osnovna sredstva 18 milijonov — vse, kar je v teh letih prigrisporil. Od ustanovitve do konca poslovnega

BREŽIŠKE VESTI

letos, nekaj pa prihodnje leto. Šele po vrnitvi vseh kreditov bo svobodneje zadihalo.

Brez obratnih sredstev ne bo napredka

Največje preglavice povzročata kolektivu pomanjkanje obratnih sredstev. Zaradi tega pride velikokrat do zastoja pri nabavi materiala. Vse to hromi proizvodnjo. Za sedanji obseg poslovanja bi potrebovali najmanj 35 milijonov obratnih sredstev. Samo tako bi lahko pravočasno nabavili material, ki ga je na tržišču najti le od časa do časa. Delno bi ta sredstva uporabili tudi za kritje nedovršene proizvodnje.

Nihajoče dobave materiala občuti podjetje posebno zadnje čase, in ker ne more ustvarjati zalog, se dela po nepotrebem zavlačujojo. Sredstva, ki jih bo podjetje ustvarilo letos in prihodnje leto, pa namerava uporabiti za gradnjo novih delavnic iz

ven naselja. Občani so namreč na zborih že večkrat zahtevali, naj bi se podjetje umaknilo iz središča Dobove.

Kolektiv je lani začel sprejemati naročila za večje objekte, zato je bilo tudi obračanje vloženih sredstev počasnejše. Delo posameznih konstrukcij je trajalo po tri mesece in več. Za letos so prav tako predvidene težje konstrukcije do 150 ton, za katere je normalni rok izdelave tri do štiri mesece. Ob takšnem načinu dela nujno obteži precejšnji del sredstev v nedokončani proizvodnji, zato išče podjetje možnosti za njihovo nadomestilo v obliki kredita

Plan za 1964. leto predvideva sicer precej povečano realizacijo, od 134 na 158 milijonov, vendar se ob sedanji mehanizaciji že približuje meja, ko v proizvodnji ne bodo več možni tako sunkoviti skoki kot v minulem obdobju.

Lastnih obratnih sredstev ima podjetje na razpolago nekaj manj kot 19 milijonov, potrebovalo bi jih pa še 20 zraven. Na občinsko skupščino in komunalno banko je v februarju naslovilo obsežno obrazložitev in utemeljitev za najetje kredita ali drugačno pomoč, brez katere proizvodnja ne bo stekla gladko.

Še rednih prevozov si ne morejo zagotoviti

Poslovanje podjetja ovirajo tudi neradni prevozi. Podjetje se v glavnem poslužuje prevoznih uslug kmetijske zadruga Brežice. Pri transportnem podjetju Prevoz za lokalne vožnje Dobova-Zagreb in Dobova-Vidmu-Krško avtomobila ne more dobiti. Podjetje potrebuje avtomobil vsak dan, vendar včasih mine teden, preden mu uspe zagotoviti prevoz. Celo konjske vprege se poslužuje, kar tudi ni najbolj ekonomično in za večje razdalje ne pride v poštev. Izdatki za prevoze so lani znašali 4 milijone 700 tisoč. Tudi to je dokaz, da avtomobil nujno potrebuje. Podjetje se je obrnilo na občinsko skupščino za posredovanje oz. pomoč pri nakupu rabljenega avtomobila.

NAJMANJSI DOHODEK — 25.000 DIN — 2E OD 1. JAN.

Za vzgojo kadrov so v kovinarskem podjetju skrbeli sami. Pošiljali so jih v varilno šolo, v tečaj za pridobitev kvalifikacije in visoke kvalifikacije pri delavski univerzi v Brežicah, uslužbenke v knjigovodstvu pa v knjigovodstve tečaje. V sedanjem sestavu zaposlenih je 9,6 odstotka visoko kvalificiranih, 34,4 odstotka kvalificiranih in 56 odstotkov polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev. S

prvim januarjem 1964 so uvedli minimalni osebni dohodek 25.000 dinarjev, kar zahteva povečanje storilnosti za 18 odstotkov. Razmišljali so tudi o 42-urnem delovnem tednu in prišli do sklepa, da je to pri sedanji mehanizaciji nemogoče. V tem primeru bi morali povečati produktivnost še za 14 odstotkov, kar trenutno še ni izvedljivo. Vsi soglašajo s tem, da si takih korakov na račun skladov ne morejo in ne smejo privoščiti. Resničen izhod je v modernizaciji proizvodnje, do katere se bodo prej ali slej le dokopali, saj ima prav kovinska stroka za razvoj zelo ugodne pogoje.

Jt.

Spored prireditev revije kulturne dejavnosti v Artičah

Na krajevni reviji kulturne dejavnosti Prosvetnega društva "Oton Zupančič" v Artičah bodo na sporedu naslednje prireditve:

NEDELJA, 15. marca: ob 15. uri otvoritev revije; ob 15.15 drama "Mimo načrta" v izvedbi Prosvetnega društva Artiče; ob 17. uri otvoritev likovne in foto razstave.

CETRTEK, 19. marca: ob 16. uri mladinska igra "Izlet" v izvedbi dramskega krožka artiške šole.

NEDELJA, 22. marca: ob 9. uri športna tekmovanja za prehodne pokale v streljanju z zračno puško, namiznem tenisu in šahu; ob 15. uri koncert otroškega, mladinskega in moškega zboru ter harmonikarjev.

SOBOTA, 28. marca: ob 20. uri komedija "Kadar se ženski jezik ne suče" v izvedbi aktivna ZMS Artiče.

NEDELJA, 29. marca: ob 9. uri športno tekmovanje v spretnostni vožnji mopeda in motornih koles ter tekmovanje letalskih modelov. Ob 16. uri prireditev "Pokaži, kaj znaš", ki jo organizirata PDD Artiče s sodelovanjem ostalih društev; ob 18. uri objava rezultatov športnih tekmovanj z razdelitvijo pokalov in nagrad; ob 18.20 zaključek revije; ob 18.30 zabava.

V Artičah bo krajevna revija

Kulturno-prosvetno delo občinskega odbora SZDL Brežice tovariš Vlado Deržič. V štirinajstih dneh bodo lahko gledalci videli tri odrske predstave domačih izvajalcev, koncertni večer treh artiških zborov ter likovno in fotografsko razstavo. Program bodo popestrili še nedeljski športni dopoldnevi, za zaključek pa bo javna oddaja »Pokaži, kaj znaš«, na kateri bodo sodelovala tudi

občinskega odbora SZDL Brežice tovariš Vlado Deržič. V štirinajstih dneh bodo lahko gledalci videli tri odrske predstave domačih izvajalcev, koncertni večer treh artiških zborov ter likovno in fotografsko razstavo. Program bodo popestrili še nedeljski športni dopoldnevi, za zaključek pa bo javna oddaja »Pokaži, kaj znaš«, na kateri bodo sodelovala tudi

ostala društva iz brežiške občine. Prireditelji niso pozabili na prehodne pokale, spominke plakete in praktična darila.

Rednim obiskovalcem prireditev so na voljo abonmajske vstopnice po znižani ceni. Priprave za krajevno revijo lepo tečejo, Artičani pa upajo, da bodo kvalitetne prireditve privabile gledalce od blizu in daleč. V.P.

RK v Dobovi zasluži pohvalo

Organizacija Rdečega križa je v Dobovi zelo množična in šteje 290 članov. Številčno močnejša od nje je samo Socialistična zveza. V minulim letu je organizirala več zdravstvenih predavanj, za kar je naprosila zdravnika iz Brežic. Z obiskom se za vsakokrat lahko pohvalijo. Sto so jih naštel ob vsakem predavanju.

Tudi krvodajalske akcije so v Dobovi uspešne. Med najbolj požrtvovalnimi krvodajalci je Vinko Černelč, ki je

že več kot 25-krat oddal kri. Prejel je zlato značko od Glavnega odbora RK Slovenije. V znak zahvale za darovanja kri je prejelo pet darovalcev iz dobovskega okolja srebrne značke. Podeljujejo jih po petkratni oddaji prvi.

Organizacija RK v Dobovi je lani pridno zbirala pšenico, krompir, koruzo in druga živila za prebivalce v Pečicah in Križah, kjer je toča napravila veliko škodo.

—ey

KZ Brežice sklepa pogodbe za vzrejo svinj

Kmetijska zadruga Brežice je vpeljala novo obliko kooperacije za vzrejo svinj. Proizvajalci se s pogodbo vežejo za najmanj petletno sodelovanje. S tem si pridobijo tudi možnost za najem kredita do 300.000 dinarjev. Vzreja odojkov traja približno pol leta. Kmetovalcem jih odda zadruga, če pa jih imajo sami, jim plača za vsakega po 9.000 dinarjev. Kooperanti lahko takoj po sklenitvi pogodbe dobijo 10.000 dinarjev v gotovi-

ni, v vrednosti 15.000 dinarjev pa krmil, gnojil in drugega reprodukcijskega materiala. Prirastek teže svinj plačuje zadruga kooperantom po dnevnih cenah.

S to obliko pogodbenega sodelovanja je začela zadruga Brežice 20. februarja in je v dobrem tednu sklenila že šest pogodb. Tudi za ostale kooperacijske oblike število pogodbenih kmetovalcev narašča. To dokazuje vedno večje zaupanje kmetov do zadruga in njenega poslovanja.

Matični urad Brežice

Rojstev izven bolnišnice v februarju ni bilo.

Poročili so se: Viktor Horžen, kmetovalec iz Gor. Skopje, in Ana Komučar, poljedelka iz Sobenje vasi; Anton Zobarič, delavec iz Mrzlake vasi, in Jožefa Vovk, poljedelka iz Sobenje vasi; Franc Cizl, poljedelec iz Piršenberg, in Stefanija Avguštin, poljedelka iz Krške vasi; Mijomir Davidović, podoficir JLA, in Miroslava Šobak, dijalkinja, oba iz Brežic; Anton Topolovec, tesar, in Stefanija Jagodič, gospodinja, oba iz Velikih Malenc; Vlastimir Cvetanović, podoficir JLA, in Dragana Kecman, gospodinja, oba iz Brežic; Jože Setino, strojni ključavničar, in Marija Kragl, uslužbenka, oba iz Brežice.

Umrli so: Pavel Planinc, kmetovalec iz Pesjega, 65; Barbara Vlahček, upokojenka iz Laduča, 77; Matija Klemenčič, preučitelj iz Kraške vasi, 87; Helena Kežman, gospodinja iz Cudrova, 87; Martin Skofljanec, kmetovalec iz Velikih Malenc, 59; Janez Lorbar, preučitelj iz Mrzlake vasi, 89; Jože Omrzel, kmetovalec iz Zg. Pohanca, 56; Silvester Berkovič, kmetovalec iz Bračne vasi, 53; Jožefa Asič, upokojenka iz Vidma-Krškega, 73; Marija Krenčič, gospodinja iz Trnja, 80; Marija Novak, upokojenka iz Velikih Malenc, 81.

Matični urad Veika Dolina

V februarju ni bilo rojstev izven porodnišnice. Poročila sta se: Anton Vogrin iz Ponike, in Olga Borkovič iz Brezja pri Vel. Dolini. — Umrli je: Ljubica Jagodič iz Obrežja, 43.

Nova knjigarna v Brežicah

Državna založba Slovenije je v Brežicah odprla nov lokal za prodajo knjig. Nova knjigarna je poleg papirnice. Stroški za adaptacijo so znašali približno dva milijona dinarjev. Občina je odstopila lokal, preureditev pa je finansirala Državna založba. Knjige so v novi knjigarni lepo, pregledno razporejene in postrežba je mnogo lažja kot v prenatrpani papirnici. Zaradi pomanjkanja prostora je precej knjig ležalo v skladišču. Nova prodajalna bo še povečala izbor knjig in se založila s strokovno literaturo. Odslej bo prodajala tudi knjige in sliknice v srbohrvaščini ter gramofonske plošče.

Novice iz Tržišča

Društvo prijateljev mladine v Tržišču je nedavno imelo letno konferenco, na kateri so dajali obračun dela v minulim letu. Predsednik društva je v poročilu pohvalil društveno aktivnost, predvsem pa tesno povezavo s šolo in krajevnimi organizacijami, kar je omogočilo, da so bili doseženi razveseljivi uspehi, predvsem na kulturnem področju. Društvo bo skušalo pritegniti v svoje vrste še več staršev, prirejalo bo izlete v bližino in daljno okolico, obiskovalo bo spomenike padlih partizanov in še naprej sodelovalo na vseh kulturnih prireditvah.

V prostorih osemletke je bila preteklo nedeljo proslava

za dan žena. Po uvodnem referatu tovarišice Senčarjeve je sledil spored pesmi, recitacij in dramskih prizorov, pionirke pa so proslavo zaključile z lepim narodnim plesom. Žene in matere so bile s prireditvijo zelo zadovoljne in so hvaležne mladini, ki jim je pripravila tako lep program za njihov praznik.

Železniški sindikat v Tržišču se pripravlja na redno letno delovno konferenco. Na sestanku, ki je bil pred kratkim, so sklenili izbrati res dobro vodstvo sindikata, predvsem pa uvesti boljše disciplino na vseh delovnih mestih, kar je pogoj za uspešno opravljanje odgovorne železniške službe. M.

Merilo za uspeh v dejavnosti Socialistične zveze je stopnja vloge človeka v upravljanju

(Nadaljevanje s 1. strani)

Med vzroki za dosedanje slabosti so navedli tudi dejstvo, da se je delo organizacij SZDL pogosto zožilo samo na odbor te politične organizacije in da so čakali na pobude višjih organov. Teh slabosti je sicer vedno manj, vendar je treba v prihodnje bolj prisluhniti težnjam in hotenju ljudi na terenu. Tak način dela bi omogočil tudi hitrejšo rast števila članov in krepitev organizacij SZDL, odpadel pa bi tudi pogost pojav kampanjskega dela.

Med problemi, ki pogosto povzročajo negotovost na terenu, so omenili nerešene komunalne probleme. Marsikdaj bi bila potrebna le majhna sredstva, saj so občani pripravljeni opraviti marsikatero delo. Vendar se pogosto dogaja, da tudi najnujnejših sredstev ne dobijo, ker občine spričo večjih pro-

blemov pozabljajo na manjša vprašanja, čeprav marsikdaj predstavljajo velik problem za delovnega človeka. Pogosto pa k nerazpoloženju prispevajo tudi birokratski odnos občinskih uslužbencev do občanov.

Glade na dosedanje izkušnje bi občinski odbori SZDL morali tudi v prihodnje zastaviti svoje delo tako, da bi usposabljali krajevne organizacije SZDL za samostojno in kakovostno delo, iskali njihova mnenja in mnenja vseh članov ter tako pripomogli, da bi krajevne organizacije SZDL dejansko postale središče družbenopolitičnega življenja v krajevni skupnosti. Pri tem so omenili tudi prostovoljne delovne akcije kot eno izmed oblik za uspešno pritegnitev občanov k reševanju njihovih problemov.

V zvezi z vsem tem so razpravljali o programiranju dejavnosti v organizacijah SZDL na osnovi potreb, ki jih poraja življenje in jih postavlja pred vodstva organizacij SZDL, ter o kadrovskih vprašanjih.

Precejšen napredek je bil storjen že pri preteklih volitvah v vodstva krajevnih in občinskih organizacij SZDL, saj je v sedanjih odborih kar 60 odst. novih ljudi, največ takšnih, ki niso bili obremenjeni z drugimi funkcijami. Izboljšati se je socialni in starostni sestav, še vedno pa je v občinskih odborih SZDL pre malo žensk, predvsem pa precej manj kot v krajevnih organizacijah.

Ko so govorili o stanju članstva in o činiteljih, ki vplivajo na včlanjevanje v to politično organizacijo, so ugotovili, da se je število članov v vsem okraju

SPODNJE

Zadnja leta je gasilstvo zaživelo

1. marca je bila v Crnomlju skupščina občinske gasilske zveze, ki se je je poleg predstavnikov domačih družbeno-političnih organizacij udeležilo 45 delegatov iz posameznih gasilskih društev na terenu. Pogrešali pa so zastopnike okrajne in republiške gasilske zveze, s katerimi so bili v dogovoru za predavanje, vendar nikogar ni bilo.

Po poročilu o poslovanju zveze v preteklem obdobju se je razvila sila živahna in plodna razprava. Skupščina je ugotovila, da so vsa gasilska društva, razen redkih izjem, zadnje čase zelo delavna. Ukvarjajo se predvsem z urejanjem gasilskih domov, ki jih običajno uporabljajo tudi ostale vaške organizacije za prireditve in sestanke.

Gradnje gasilskih domov so zastavljene v Prelesju, Tribučah, Butoraju, Rožnem dolu in Petrovi vasi, kjer so prebivalci sami največ prispevali s prostovoljnimi deli, razen tega pa so vaščani zbrali dokaj prispevkov. Ti domovi večinoma že stojijo, manjkajo le notranja dela, zato so si tamkajšnja gasilska društva zadala nalogo še letos dokončati gradnjo.

V Vranovičih in Crnomlju pa se na gradnjo gasilskega doma šele pripravljajo. Crnomalci so se že pred vojno zavzemali za lasten gasilski dom, o njem so govorili tudi vsa leta po osvoboditvi, vendar je šele lani prišlo tako daleč, da so izdelali za novi dom načrte in določili lokacijo. V kratkem bo odkupljeno zemljišče, tako da bodo črnomaljski gasilci vendarle lahko začeli še letos graditi. Društvo je zbralo že precej prispevkov, pomoč pa je zagotovljena tudi iz občinskega gasilskega sklada.

Gasilski dom je Crnomlju res potreben, saj doslej ni imeli niti orodjišča in ne pogojev za nadaljnji razvoj društva. V novem gasilskem domu pa bo delovala uspo-

vanju, ki je bilo razpisano lani za občinski praznik, in določilo za občinskega gasilskega prvaka društvo v Vranovičih. Govorili so še o odnosih med posameznimi društvi, ki niso bili najboljše, o vključevanju mladine v gasilske vrste ter o še večji aktivnosti vsega članstva.

Skupščina je zelo uspela, saj je temeljito razčlenila dosežane delo in se pogovorila tudi o bodočih nalogah. Sklenili so napraviti prioriteto listo za dodeljevanje sredstev oziroma pomoči pri gradnji gasilskih domov. Dobilci jih bodo tista društva, ki so najbolj potrebna in ki so doslej največ sama prispevala h gradnji.

Dejavnost pa se bo na terenu občutno povečala, posebno v gasilskih društvih Stranska vas, Adlešiči in Semeč, ki bodo letos praznovale obletnice ustanovitve in in bodo ob tej priložnosti razvila gasilske prapore.

R.

POTRESA NI BILO!

Nekako pred tednom dni me je v Semeču vsa zasopla ustavila neka ženska. Loveč sapo, me je ogovorila:

— Ježeš Marija, ali si kaj slišal za potres?
Bil sem tako presenečen, da sem jo pogledal debelo kot voliček. Nisem si bil na jasnem, kakšen potres ima zlomek v mislih; ali tistega, ki ga v našem koncu precejkrat povzročijo šmarica (po domače pravijo tej pijaci pri nas tudi »808«), ali pravi, zarazen potres. Ženska me je rešila iz dvomov, hiteč s pripovedjo:

— Veš, neka »zanesljiva oseba« je povedala, da se bo 10. marca (mogoče pa celo že devetega!) potreslo in da se bosta pogreznila v zemljo Semeč in Ljubljana!

— Preden sem utegnil reči besedo ali dve, jo je sobesednica že ubrala naprej, da raznese novico... Kot sem zvedel pozneje, je »novica« nasedlo več žensk iz Semeča. Tako zares so vzele iz trte zvito pripoved in bile v takšnem strahu za svojo kožo, da so nekaj noči okoli 9. in 10. marca prespale oblečene... Seveda, saj vendar ne gre, da bi ženske v samih snajcah tekale po cestah, pa čeprav je potres...

Potresa pa ni bilo in vse, ki so vzele »novico« zares, so imele nekaj nepotrebnega dela z likanjem pomečkanih oblek. Strah je bil odveč, vse, ki so nasedle, pa so bogatejše za izkušnjo, da vsaki rael ni nesesti! Tako radi se »držimo za napredne«, prav opisani pojav pa dokazuje, da kljub temu še vse preradi z enim očesom kukamo v srednji vek!

JANEZ KIS

Mariji Čekada v spomin

Pred kratkim je v Semeču odjeknila žalostna novica, da je umrla Marija Čekada, partizanska mati iz Krča pri Semeču.

Rodila se je 1891 v Istri, v Semeču pa je prišla v času gradnje belokranjske železnice. Tam se je tudi poročila. Mož Peter je moral kmalu na vojno, tako da je Marija

ostala sama z otroki do konca prve svetovne vojne.

Marija Čekada je dala življenje 10 otrokom, ob grobu pa so se od nje poslovile le štiri hčere. Sinove je izgubila. Sin Peter je padel v partizanih, Edi pa se je smrtno ponesrečil pri udarniškem delu 1947 v Borovnici.

Marija je kmalu spoznala krivičnost družbenega sistema, zato se je napredno opredelila že v bivši Jugoslaviji. V naprednem duhu je vzgajala tudi svoje otroke. Vsa družina se je že v začetku NOB opredelila za boj proti fašističnim osvajalcem. Sin Peter je odšel v partizane 1942, družino pa so Italijani preselili na Rab. Ob povratku iz internacije se je Čekadova znova vključila v organizacije in jim bila predana vse do smrti. Imela je lep civilni pogreb, ki so se ga udeležili številni Semečani.

Naj ji bo semiška zemlja lahka!

Ljubitelji knjig iz Semeča in okolice!

Vse knjige, ki jih izdaja založba BOREC v Ljubljani, si lahko odlejte bralci nabavijo pri Francu Dergancu, Semeč 3. Semečane in prebivalce okoliških vasi bo zanimala zlasti »Bela krajina« Janeza Vitkoviča in pa knjiga Belokranjska brigada, ki jo je napisal Rudi Pušenjak-Uragan. Slednja še ni izšla. Ljubitelji knjig lahko dobe tudi razne mladinske knjige in vezanega Kurirčka, letnik 61-62 in letnik 62-63.

V Preloki je spet živahno

Kulturna dejavnost je bila na Preloki pred nekaj leti zelo živahna. Posebno je prednjačila folklorna skupina s svojimi domačimi plesmi, katero je ustanovil in obenem izveščal naš sovaščan Stane Štarešinič, član Slovenskega narodnega gledališča v Tr-

stu. Skupina je nastopala, in ne samo po Beli krajini, ampak po celi Dolenjski. Udeležila se je celo državnega tekmovanja folklornih skupin leta 1952 v Celju. Ker se je skoraj dve tretjini članov te skupine razkropilo širom po domovini na nova delovna mesta, je kulturno delo na Preloki čisto zamrlo.

Po večletnem spanju v kulturni dejavnosti je letos spet oživele. Igralska družina je za Silvestrovo uprizorila igrice »Paviha v stiski«. Takoj zatem je nastudirala igrice »Moč uniformes«. Z njo je nastopila doma ter gostovala v Gribljah, Adlešičih in na Vinici. Skupina bi šla igrati tudi v druge kraje, pa zaradi velikih prevoznih stroškov ne pride do tega.

Zaslужeni denar hrani skupina za nabavo televizijskega sprejemnika. Toda na žalost ga pri tako pičlem zaslužku še dolga leta ne bo imela. Zelo lepo bi bilo, če bi k te-

NOVICE ČR NOMALJSKE KOMUNE

sobljena operativna gasilska enota, ki bo nastopala na področju celotne občine.

Delegati so na skupščini razpravljali tudi o tekmo-

mu prispevale kakšen delež še Prosveta in ostale organizacije, za kar bi jim bili vsi Preločani zelo hvaležni. Ker smo zaradi oddaljenosti odrezani od sveta, bi bili s televizorjem vsaj nekoliko povežani s svetom ter bi se lahko seznanjali z vsakdanjimi dogodki doma in v svetu.

S. N.

Zbori občanov v Starem trgu in okolici

V minulih dneh so bili v Starem trgu, Radencih in Zagozdacu zbori občanov, na katerih so razpravljali o osnutku občinskega statuta. Prebivalci so predlagali, naj bi za področje krajevnega urada Stari trg ustanovili krajevno skupnost, ki bi poživila komunalno dejavnost, saj je leta zelo potrebna zlasti zato, ker ima to področje dobre pogoje za turizem. Precej vroča razprava je bila povsod o spremembi vrednostnih razredov gozdov. Gozdni posestniki pravijo, da gozdovi niso nič bližje cestam kot nekodaj in da tudi spravilo lesa ni nič lažje, zato se sprašujejo, kaj je bil povod za zvišanje vrednostnih razredov? Po njihovem mnenju bi moral referat za gozdarstvo te stvari urediti in prilagoditi dejanskemu stanju.

Več občanov je načelo davč- no politiko in prejelo odgo-

vor, da bodo tudi za področje Starega trga znižane za 50 odst. Pojasnjeno je bilo, da bodo po sklepu občinske skupščine odslej predšolski otroci in šolski otroci do 15 let starosti deležni razširjenega kmečkega zdravstvenega zavarovanja. Prebivalci so vprašali, zakaj nihče ne nadaljuje gradnje ceste Brod na Kupi—Vinica, ki so jo začeli

leta 1954? Ta cesta bi bila turistično in gospodarsko pomembna, zato želijo, naj prizadeti o tem razmislijo.

Tudi zobne ambulante v Starem trgu, ki je opremljena že od leta 1962 in ne dela, so se volivci lotili na zboru. Želijo, naj bi Zdravstveni dom iz Crnomlja zadevo le nekako rešil.

Rudolf Kobe

Novice iz Starega trga

● Krajevna organizacija ZB je 1. marca razpravljala o tezah novega pokojninskega zavarovanja ter svoje pripombe poslala občinskemu odboru ZZB v Crnomelj.

● Da prihaja v deželo pomlad, je videti tudi po tem, ker so se prebivalci že lotili del v vinogradih. Travnike posipavajo s Thomasovo žilindro, katere ima poslovnica enota zadruge dovolj na zalogi. Nekoliko težje je z dognojevanjem posevka pšenice, ker ni dušičnih gnojil. Upajmo, da bodo pravočasno prispela.

● Naročila za semenski krompir prebivalci v zadruzi pridno oddajajo. Boljše sorte, kot so cvetnik, igor in drugi, bodo po 70 dinarjev za kilogram, kar je precej.

● V nedeljo, 1. marca, so nas obiskali »Gorenjski fantje« s humorstvom Slavkom Mežkom. S poskočnimi valčki in polkami, lepimi pesmimi in šaljivkami so v nabito pol-

nem prostoru osemletke razveselili številne poslušalce. Takih gostov si še želimo!

● Ljudje iz okolice Starega trga se zelo zanimajo, kako bo z letošnjo turistično sezono. Radi bi videli, če bi tudi v naše kraje, kjer je vedno topla in čista Kolpa in lepa okolica, prišlo kaj več izletnikov in turistov.

R. K. — K. M.

Matični urad Crnomelj

V februarju so bili rojeni izven bolnišnice 4 dečki in 1 deklica. Poročili so se: Bogomir Henigman, delavec iz Breznika, in Stefanija Sušterić, delavka iz Gornje Pake; Jože Malerić, strojniki iz Tuševga dola, in Marija Stopar, gospe, pomočnica iz Ljubljane; Ivan Golubič, traktorist, in Katarina Volf, delavka, oba iz Strančevega vrha; Leopold Mušič, delavec iz Dragovanje vas; in Ivana Medic, delavka z Griča; Ilja Tudorovski, tehnik, in Danica Semeč, uslužbenka, oba iz Crnomlja; Nikola Bradica, kovač iz Prvincev, in Marija Zarkovič, dijakinja iz Blatnika.

Umrli sta: Marija Rožič, učiteljica iz Doblčke gore, 96; Zofija Weiss, kmetovalka iz Crnomlja, 82.

Matični urad Vinica

V februarju sta bila izven porodnišnice rojena dva dečka. Poročili so se: Jurij Brozović, kmetovalec iz Sečjega sela, in Kristina Zalec, kmetovalka s Slinjega vrha; Alojz Mušič, kmetovalec iz Dragatuša, in Stefanija Kobetič, kmetovalka iz Nove Lipe.

Umrli sta: Franc Mravinc, kmetovalec iz Perudine, 74; Nikolaj Mihelič, kmetovalec z Vinice, 79.

Matični urad Stari trg ob Kolpi

V februarju ni bilo izven porodnišnice nobenega rojstva. — Poročnik ni bilo. — Umrli je: Marko Sterbenc iz Močil, 72.

Matični urad Semeč

V februarju je bil rojen izven bolnišnice en deček. Poročili so se: Alojz Mihelič, kmetovalec, in Frančiška Šover, kmetovalka, oba iz Brezove rebr; Jože Ivanetič, kmečki delavec, in Ana Golobič, delavka, oba iz Omote; Anton Zugelj, posestnik iz Talčjega vrha, in Ivana Stiglič, kmetovalka iz Kota pri Semeču.

Umrli so: Anton Krašovec, posestnik iz Brezove rebr; 73; Ana Krašovec, gospodinja iz Brezove rebr; 72; Amalija Šauer, učiteljica iz Gornjih Laz; 89; Ivan Adamič, kmetovalec iz Osojnika; 89; Alojz Kambič, posestnik iz Gradnika; 87; Marija Čekada, gospodinja iz Krloveč, 73.

Na črnomaljskem živilskem trgu v četrtek, 27. februarja. Prodajalec je bilo sicer veliko, kupcev zelo malo, izbira dokaj slaba, cene pa takšne, kot so samo v Crnomlju, ki si bo lahko kaj kmalu priboril sloves najdražjega mesta v SFRJ... Vse, kar je naprodaj, merijo na litre in krožnike: liter fižola je bil 200 din, liter ajdove moke 150 din, krožnik s prgiščem motovilčka 50 din, liter koruzne moke 60 din, liter prosene kaše 150 din; kokoš, resda velika, pa kljub temu močno draga — 1500 din. Razen naštetega je bilo naprodaj precej čebule, nekaj korenja, zelene, peteršilja in nekaj semen. Morda ne bi bilo narobe, ko bi tržna inšpekcija le pogledala tudi na živilski trg!

Dragatuš: pomenki za pečjo

Pozimi, ko kmetje nimajo toliko dela in ko je bilo po vaseh več sestankov, so kmetje stiskali glave in se pogovarjali o tem in onem. Eden izmed njih, Alojz Juršak iz Zapudja, hkrati odbornik občinske skupščine Crnomelj, nam je o pomenkih za pečjo povedal:

— Največ se pogovarjamo o podružljanju zemljišč. Kmetje niso proti, skrb pa jih, ker v kraju ne bodo mogli dobiti zaposlitve, do Crnomlja pa je daleč. Ljudje se ne strinjajo s tem, da bi hodili delat v Crnomelj, če bodo morali sami plačevati prevoz, okoli 5 tisočakov na mesec. Pri majhnih dohodkih se to krepko pozna. Pravijo, naj bi v kraju ustanovili kak industrijski obrat ali pa naj organizirajo prevoz na delovno mesto. Če bi bila naša prihodnost zagotovljena, se nihče ne bi branil prepustiti zemljo družbi. Kmet Tomc jo je že dal — vso!

Druga stvar, ki nam ni všeč, je v zvezi s šolo. Šolsko postopje je novo, res lepo in sodobno, stanovanj za učitelje pa nimamo. Iz leta v leto se nam dogaja, da prihajajo v Dragatuš začetniki brez izkušenj. Kmalu se oženijo in gredo drugam. Zaradi tega trpi pouk, pravzaprav naši otroci.

Večkrat govorimo tudi o prostem davku za les. Predlagali smo, naj bi z občinskim odlokom, ki ga pripravljajo, kmetovalce oprostili družbenih dajatev za dva kubična metra lesa, kolikor ga potrebujemo za domača dela. Ne vemo pa, če bo naš predlog upoštevan.

Če bo še naprej lepo vreme, pa za pogovore ne bo več dosti časa. Delali bomo od svita do mraka in si komaj utrgali čas za hrano in nekaj uric za spanje.

Mali Metličani ne marajo mesa

— Teta, mesa nem jedli
— Ja nečem plučka! — so protestirali najmlajši Metličani v otroškem vrtcu, ko jim je tovarišica Matekovičeva delila kosila, ki jih v vrtec prinašajo iz šolske kuhinje.
— Samo palačinke bi jedli, mesa pa ne marajo! — je povedala tovarišica.
— Vendar je tudi to potrebno za zdravo in pravilno prehrano otroka.

Dežurni, 5-letni Borči, je razdelil žlice, zatem pa so se »uporniki« kljub vsemu lotili hrane. Medtem pa je vzgojiteljica Marija Strmec pripovedovala o njihovem delu:
V vrtcu imamo letos 23 otrok, sprejeli pa bi jih lahko 40. Vrtec je odprt od 7. do 15. ure, mesečna oskrbovalnina stane 3.700 din, s čimer so kriti vsi stroški poslovanja, razen svojih osebnih dohodkov.

kov, ki jih prispeva šola oziroma občina. Jaz sem edina vzgojiteljica v vrtcu, zato v sedanjih razmerah popoldnavar.

METLIŠKI TEDNIK

ska izmena ne pride v poštev. Vsega dela ne bi sama zmogla.

Posebnih težav zaenkrat nimamo, želimo le, da bi se vrtec razširil in sprejel tudi tiste otroke, ki se brez nadzorstva potikajo po cestah v času materine zaposlitve. Skušala sem že na starše vplivati, da bi jih poslali k nam, pa so odgovorili, da so tudi oni zrasli brez vrtca in da so danes otroci preveč razvajeni. Ta odgovor kaže, da ljudje še ne znajo ceniti varstvene ustanove. Po drugi strani pa je med stanovalec blokovi pri postaji precej zanimanja za vrtec, otrok pa ne pošiljajo k nam predvsem zato, ker je predalet.

V Metliki je že dalj časa pereče tudi varstvo šoloobveznih otrok. Lani smo se na tem področju lotili poskusov,

vendar niso uspeli. Deloma zato ne, ker so se starši preveč zanesli na pomoč pri učenju s strani ustanove, pa tudi pomoč morda ni bila najučinkovitejša. Prizadevamo si še nadalje, da bi tudi to nekoliko uredili.

Predvideno je, da bo v blokih, ki jih nameravamo graditi poleg postaje, eno stanovanje namenjeno otroškemu varstvu. Tam bo deloval vrtec za tisti del Metlike, vedar bosta oba pod isto upravo.

Boris, Bibika, Tonček, Irena, Darinka in Milan so prinesli kazet prasičke, ki so jih sami naredili, opozarjali pa so še na lepe maske, igračke in risbe, ki vise po stenah. Zaupali so, da so bili že večkrat fotomodeli, zatem pa jih je nova igra spet popolnoma prevzela.

Malim Metličanom in njihovi tovarišici želimo veselja in uspehov pri delu, zlasti sedaj, ko ni več daleč čas, da se bodo spet lahko igrali na lastnem travnatem igrišču v naravi!

Matični urad Metlika

V februarju sta bila rojena izven bolnišnice 2 dečka in 1 deklica.

Poročili so se: Stanislav Kramarič, posestnik, in Kristina Gornik, delavka, oba iz Rosalnice; Jože Pačič, poljedelec iz Prinošk, in Nežka Fir, poljedelka iz Bereče vasi; Anton Stubljari, mersarski pomočnik, in Marija Halter, delavka, oba iz Ljubljane.

Umrlji so: Jože Šavrn, upokojenec iz Dola, 60; Jože Dragovan, delavec iz Svrzakov, 71; Ana Stojnić, oskrbovalka iz Metlike, 87.

ZADRUŽNIKI IN KMETJE Z OBMOČJA KMETIJSKE ZADRUGE TREBNJE!

KMETIJSKA ZADRUGA TREBNJE vam nudi v pogodbeno spitanje na tezo približno 120 kg

NEOMEJENO ŠTEVILO PUJSKOV težkih od 45 do 50 kg in starih od 15 do 16 tednov. Za 1 kg prirastka plačamo 270 din. Prašiči bodo pod veterinarsko kontrolo in na stroške KZ zavarovani proti poginu.

Tak način pitanja vam omogoča zelo hitro povečanje dohodka iz prašičerije, saj ob gojnih za doseganje največjih dnevnih prirastkov ne zahteva nobenega rizika. Vsi prašiči bodo že pred dobavo cepljeni proti rdečici in drugim kužnim boleznim prašičev.

Prašiči bodo pasme »landrace«. Dopitanje prašičev te pasme v kmečki rejji je bilo že preizkušeno v okolici Ljubljane, kjer ga kmetje že dalj časa uresničujejo in daje tudi ob krmljenju samo s pomijami zelo dobre rezultate. Pri prirastku 65–70 dkg na dan požre tak prašič na dan 8 kg krompirja in 2 litra posnetega mleka. Krompir lahko nadomestimo v razmerju: 3 kg krmne pese ali 2 kg korenja (vse surovo) ali 0,30 kg žita ali koruze za 1 kg krompirja. Posneto mleko pa lahko nadomestimo v razmerju: 0,35 kg dočrega senenega ali deteljnega drobirja oz. 0,35 kg otrobov ali približno 1,5 kg mlade detelje za 1 l posnetega mleka.

ZADRUŽNIKI! Prijavljajte svoje takojšnje in celoletne potrebe pri vodjih proizvodnih okolišev!

KMETIJSKA ZADRUGA TREBNJE

Cicibani v metliškem vrtcu radi pokažejo maske in pujske, ki jih sami naredijo

Zdravstvo naposled v svetli ulici

Gradnji zdravstvenega doma v Trebnjem in zdravstvene ambulante na Mirni sta stekli že v februar. V dobrem mesecu so v Trebnjem opravili glavna zemeljska dela, na Mirni pa so že začeli zidati na temeljih, ki so jih pripravili v jeseni. Dela je prejšnji teden ustavil sneg, ki je iznenada začel padati in povzročil, da se bo gradbena sezona zavlekla za več tednov. Kljub temu pa ne vidijo razloga, da zdravstveni dom ne bi mogel biti zgrajen do novembra, mirenska ambulanta pa še prej — do poletnih mesecev.

Gradnji teh pomembnih zdravstvenih objektov sta vplivali, da je razpoložanje občanov, ki že leta in leta čakajo na ureditev zdravstvenih razmer, zelo optimistično. Tudi uprava zdravstvenega doma v Trebnjem ne čaka neprisadeto in prekršnih rok. Nasprotno: kolektiv že zdaj razmišlja o delovanju zdravstvene službe v novih prostorih. V osnutku

imajo že, kakšna naj bi bila celotna organizacija tega delovanja, vključujoč vse oddelke, ambulante in dispanzerje. Tako organizacijo so si zamislili spričo vedno večjega zanimanja in potreb občanov, ki hočejo imeti v domači občini zdravstveno službo kar najbolj urejeno. Povsem gotovo je na primer, da bo poleg ostalih oddelkov v novem domu delal tudi ženski dispanzer.

Ni manj možnosti ni za osnivanje specialističnih ambulant, ki jih bo moral dom tudi imeti. V ta namen bodo potrebovali še najmanj dva zdravnika, medicinsko sestro, laboranta in druge. Opremo za laboratorij so med drugim že nabavili s pomočjo sredstev, ki jih je prispevala skupščina občine, in s pomočjo lastnih sredstev, ker se je kolektiv doma odločil, da bodo delovali v starejšem dom. Trenutno stipendira zdravstveni dom 6 študentov, med drugim tudi babico. V Treb-

njem, Mokronogu in na Mirni bodo potrebovali skupaj še 15 ljudi. Skrb za kadre narekuje istočasno reševanje stanovanjskega vprašanja. S tem, kar je bilo za zdravstvene delavce narejenega zdaj, se ravno ne bi mogli pohvaliti, napravili pa so vse, kar so narekovali možnosti. Nekaj stanovanj za osebe zdravstvenega doma je med drugim predvideno že letos. Menijo pa, da bi bilo dobro v stanovanjske namene preurediti tudi sedanje prostore zdravstvenega doma, brž ko se bo ta preselil. »Starši zdravstveni dom je sicer predviden za množične organizacije, vendar le pod pogojem, da bodo te kaj koristile.

Da bi bila zdravstvena služba urejena tako, da bi zadovoljevala vsakega občana, je dovolj možnosti. Še bolj se bodo nekatere reči uredile v prihodnjem letu, ko bo zdravstveni dom v novih prostorih. V ta namen bodo v Trebnjem nabavili rešilni avtomobil in organizirali dežurno službo. Da bi bil zdravnik vedno »pri roki«, pa so že napeljali telefone v stanovanjska zdravstvenih delavcev. Vendar bodo morali tudi občani malo popustiti, ker zdaj ob vsaki malenkosti kličejo zdravnika na dom, namesto da bi ustrezno pomoč sami iskali v zdravstvenem domu. S prepogostnim obiskovanjem na domu izgube zdravniki dragocen čas, kar stori prav gotovo podražji.

Matični urad Šentjanž

V februarju sta bila izven bolnišnice rojena 1 deček in deklica. — Porok ni bilo. — Umrlji so: Janez Sinkovec, kmet iz Breškega, 78; Marija Kurent, gospodinja iz Hinje, 73; Franc Bec, upokojenec iz Gab. gore, 88.

Matični urad Trebelno

V februarju je bila izven porodnišnice rojena ena deklica. — Poročili so se: Anton Vodnik, ključavničar, in Marija Starč, bolnišnična strojnica, oba iz Ljubljane; Jožef Zupan, kmetovalec s Kala, in Marija Mrnar, kmetovalka iz Jelševca; Anton Košič, kmetovalec iz Zalovič, in Avgušтина Sedlar, kmetovalec s Cikave; Cvetic Per, kmetovalec, in Matilda Zore, kmetovalka, oba z Vrha pri Pahl. Umrlj je: Janez Krivič, kmetovalec iz Česnjic pri Trebelnem, 58.

Matični urad Gradac

V februarju je bil rojen izven porodnišnice 1 deček. — Poročili so se: Anton Jerman, posestnik iz Crnomlja, in Jožeta Starešinič iz Otoka; Franc Filak, poljedelec z Grma, in Marija Filak, poljedelka iz Gribel. — Smrtil ni bilo.

BO TREBNJE DOBIL GEODETSKO-KATASTRSKI ZAVOD?

Kataster v sporu s tradicijo

Resnica je ta, da kataster še vedno pojmujejo kot ustanovo, kakršna je služila že Mariji Tereziji, da je odmerjala kmetom davke

Od Marije Terezije do današnjega časa se je marsikaj spremenilo, tako tudi kataster. Njegove naloge danes so daleč od klasične dejavnosti, to je, da opravlja samo meritve in izračunava katastrski dohodek kot podlago za obdavčevanje. Daleč od tega, ker ima kataster danes družbeno vlogo in nalogo. Njegova naloga je predvsem ta, da prenaša v naravo urbanistične načrte, če pa tega sam ne opravlja, skrbi, da so »ustrezna dela izvršena v skladu s katastrskimi predpisi. Razen tega mora evidentirati celoten podzemni kataster (vrsta podzemnih komunikacij splošnega pomena), ki tu in tam že obstoji, pa nima popolne doku-

mentacije. Dokumentacijo zanemarjajo tudi pri nekaterih novih gradnjah, čeprav je s posebnim odlokom določeno, da je treba vse spremembe na zemeljski površini in pod njo javiti katastru, še preden je gradnja končana. Težko je iskati spremembe potem, ko je na primer cestni kanal, ki ga mora kataster tudi evidentirati, že zasut.

Veliko neposlušnih posameznikov in delovnih organizacij ima tudi katastrski urad v Trebnjem, ki posluje kot oddelek občinske uprave. Primer take neposlušnosti je bil tudi, ko so brez sodelovanja katastrskega organa v Trebnjem projektirali nove stavbe med Zdravstvenim domom in Starim trgov. Kdor je temu botroval, je namreč grešil zoper nekatera važna načela urbanističnega projektiranja v naravi.

Ko poudarjamo, naj se vsaka dejavnost pospešuje smotno in v skladu z znanimi načeli izgradnje, bi bilo potrebno, da bi o takih stranpotih spregovorili tudi zbori občanov. Spregovoriti pa bi morali tudi o novi vlogi katastra. Ta vloga naj bi bila takšna, da bi kataster odvezala od zastarelega pojmovanja. Spričo tega bi bilo potrebno razmisliti o pobudi, da bi tudi trebanjski kataster postal geodetsko-katastrski zavod, se pravi samostojna družbena služba. Kot tak pa bi zavod živel predvsem od lastnih dohodkov.

Morda je zdaj tisti čas, da se bo kataster le začel drugače pojmovati in ne le kot pomagal davčni upravi. To še posebno zato, ker bo Trebnje dobilo nemara že v prvi polovici tega leta geodetsko-katastrski zavod.

TŠŠ »Mirna« skrbi za ljudi

Tovarna šivalnih strojev na Mirni, ki je tik pred rekonstrukcijo, ima na strojnem oddelku tehniške srednje šole 4 študente, 2 stipendista pa študirata na strojni fakulteti. Razen tega pomaga 7 članom kolektiva, ki so vpisani kot izredni slušatelji tehniške srednje šole. Doptisno srednje ekonomsko šolo bo končalo 6 kandidatov. Podjetje skrbi tudi za pridobitev kvalifikacije 8 polkvalificiranih delavcev.

MOKRONOG: zdravnik do 1. aprila

Vse kaže, da bodo Mokronožani do 1. aprila dobili stalnega zdravnika. Za Mokronog, kjer je zdravstvena služba še najmanj urejena, bo to velik napredek. Skupščina občine pa je že opremila zobotehniko. V doglednem času bo v tem kraju nameščen tudi stalni zobozdravnik.

TREBANJSKE NOVICE

V Trebnjem epidemija ljubljanske gripe

Zdravstveni dom v Trebnjem že lep čas ni bil toliko obiskovan kot te dni. »Zaradi epidemije gripe«, je pojasnila bolničarka **MARIJA DIM**.

Prve znake gripe so v trebanjski občini zaznali kakšnih šest do sedem dni pred prvimi marcem. Gripo so prinesli delavci, ki se vozijo na delo v Ljubljano. Zato so tudi delavske družine najprej obolele.

»Posamezniki in družine so dobro oskrbovane, čeprav imamo na razpolago le enega zdravnika. Dr. Višlanova je obolela, brž ko je prišla v Ljubljano. Tam se je mudila po opravkih. Delati je treba več, pa gre«, je povedala Dimova.

»Kateri kraje v občini je gripa najbolj prizadela? Bolničarka Dimova je rekla: »Zahodne predelce v občini. Na Mirni in v Mokronogu je bilo manj primerov obolelih.«
»Kaj pa šole?«

»Učencev se do zdaj še ni lotila in pouk poteka še kar v redu, pač pa je moralo v posteljo nekaj učiteljev. Gripa se je najbolj lotila predšolskih otrok in dojenčkov.«

»Je zdravil dovolj?«
»Kolikor vemo, je trebanjska lekarna z ustreznimi zdravili še kar založena.«

»Kdaj ste imeli najbolj obiskan dan?«

»Menda je bilo to 4. marca, ko je iskalo zdravniško pomoč v zdravstvenem domu nad 200 bolnikov.«

»Koliko časa bo epidemija še trajala?«

»Teško bi rekla. Menim pa, da je glavni val gripe že naš pravil svoje.«

»Imate tudi v administraciji zdravstvenega doma kaj obolelih?«

»Ne, nas se pa gripa noče lotiti. Pa saj je boljše, da se nas ne! Zdravje je največ, kar človek premore.« I. Z.

11 šol je teknovalo v oddaji o prometu

7. marca se je v Trebnjem pred nabito polno dvorano pomerilo 11 ekip osnovnih šol iz občine Trebnje v oddaji »Pokaži, kaj veš o prometu!«. Oddajo sta priredila Avto-moto društvo in komisija za vzgojo in varnost prometa pri občinski skupščini Trebnje, v kulturnem delu programa pa so sodelovali: glasbena skupina »Slavček« s pevko Radko Bulčevco iz Mokronoga in kvintet »Mladi Trebanjci«.

Vsaka tekmujoča ekipa je imela 3 člane, od katerih sta dva odgovarjala na vprašanja komisije, tretji pa je izpolnjeval testne pole. Odgovore je ocenjevala tričlanska komisija. Prvo mesto je zasedla ekipa osnovne šole Trebnje (Vidmar Valerija, Silva Godrnjavec in Marinka Zupančič), ki je dosegla 86 točk od 90 možnih; 2. mesto je zasedla ekipa podružnične šole Sela-Sumberk z 78 točkami (Stane Zupančič, Albina Kastelic in Pepca Pucelj); 3. mesto osnovna šola z Mirne s 77 točkami (Milan Meserko, Franc Rupret in Jože Pravne); 4. mesto osnovna šola iz Sentrupertu s 76 točkami (Andrej Prah, Andrej Jurca in Bojan Brezovar). Naslednja mesta pa so osvojile šole iz Dol, Nemške vasi in Mokronoga s po 72 točkami, s Trebelnega s 70 točkami, iz Šentlorenca s 66 točkami in iz Velikega Gabra s 63 točkami.

Med posamezniki sta bila najboljša Valerija Vidmar iz Trebnjega in Franc Rupret iz Mirne, ki sta dosegla vse dosegljive točke. Vse ekipe so prejele praktične nagrade, največjo seveda 1. ekipa, ki je dobila filmsko snemalno kamero, plačan izlet z osebnim avtomobilom na Gorenjsko in prehodni pokal. Prve tri ekipe so razen daril prejele še diplome. Prireditev so s prispevki omogočili delovni kolektivi Trgovskega podjetja, Kemo-opreme, Kovinskega podjetja, Kmetijske zadruga in vseh gostinskih podjetij.

Za kadrovske komisije - nezadostno!

Kako, zakaj nezadostno? Zakaj ocenjevati kadrovske komisije s šolskimi ocenami? Res, zakaj! Poglejmo:

Osnutki statutov delovnih organizacij v Ribniški občini obravnavajo kadrovska vprašanja in probleme kadrovske politike pre malo konkretno, tako da še vedno ni jasno, kdaj bo mo splezali na kolikor toliko zeleno vejo — kar zadeva strokovno zasedbo delovnih mest namreč. O vsebinskih pomanjkljivostih v osnutkih statutov je že razpravjal obč. komite ZK in dal podrobna navodila, kako naj bodo ta vprašanja obdelana. O tem sta razpravljala tudi občinski sindikalni svet in občinska komisija za statute delovnih organizacij in? Nič. Kljub vsemu tega lahko ugotovimo, da osnutki statutov (in s tem gospodarske organizacije) zelo površno, mimogrede obravnavajo kadrovske problematiko, ne dajejo jasne perspektive, še vedno ne vemo, kdaj bo prevladala pri zaposlovanju strokovnih delavcev strokovnost.

Kadrovska komisija pri občinski skupščini se je pozanimala pri gospodarskih organizacijah, kako obravnavajo vprašanje zaposlovanja strokovnjakov. Poslala jim je vrsto pismenih vprašanj; hoteli so zvedeti, kakšne kadrovske analize se v posameznih organizacijah skušali napraviti takšne perspektivne plane imajo, kdo vse je obravnaval te stvari v podjetju, kako potekajo (če) priprave na volitve novih

samoupravnih organov in kdo razpravlja o tem, kakšna je strokovna usposobljenost vodilnih strokovnjakov itd.

Posebno kadrovske komisije ima samo eno podjetje, večinoma pa imajo napravljene analize strokovnosti. Analitične ocene delovnih mest imajo skoraj povsod, nimajo pa perspektivnih planov potreb po strokovnih delavcih, ker so ta delovna mesta že zasedena z »nestrokovnjaki«.

Ko smo pregledovali nekatere odgovore na pismena vprašanja občinske kadrovske komisije, se nam je nehote zazdelo, da so to stvar vzel ponekod kot nujno zlo, ki se ga je treba čim prej rešiti, koristilo pa tako in tako ne bo nikomur! Poglejmo:

Opekarna je odgovorila na vprašanja: Ima vaša delovna organizacija kadrovske komisije? »Ne«. Koliko članov ima (kadrovska komisija)? — tri. Kolikokrat je komisija zasedala? — dvakrat. Kakšne probleme je reševala? — kadrovske(!). Kdo obravnava pri vs kadrovske probleme? — kadrovska komisija! Torej — ali imajo pri Opekarji kadrovske komisije ali ne? Iz odgovorov bi človek, tudi če jih samo na hitro preleti, upravičeno sklepal, da sploh ne vedo, kaj je to kadrovska komisija.

Prav v podjetjih, kjer imajo s strokovnjaki najhujše probleme, je doslej najmanj storjenega. Opekarna in Žične tkanine npr. nimata nobenega štipendista. V Opekarji imajo zaradi pomanjkanja

strokovnjakov težke proizvodne probleme, žične tkanine pa so sredi rekonstrukcije in razširitve proizvodnje. Doslej je bilo zaposlenih malo ljudi, v prihodnje pa jih bo več in proizvodnja bo zahtevala več strokovnjakov.

Gospodarske organizacije in občina štipendirajo več dijakov in študentov. Nad 20 je prosvetnih delavcev, Inles ima 25 štipendistov, od ostalih organizacij pa štipendirajo še Kmetijska zadruga, Gradbenik, Kovinski podjetje in Zdravstveni dom. Sicer nič. Seveda tudi pri štipendiranju ni vse urejeno. Povprečna štipendija je 9000 din in ni bistvenih razlik med štipendijami srednješolcev in visokošolcev. Čim prej bo treba ovreči mnenje, da so štipendije socialne podpore študirajočega rodu.

Samo eno podjetje v Ribnici ima svoj izobraževalni center, ostala so vezana na delavsko univerzo in na strokovne centre izven občine. Tečajni in seminarji so že vse preozke oblike za izpopolnjevanje delavcev. Poiskati bo treba nove, sodobnejše oblike izobraževanja, sicer bodo ponekod zaradi fluktuacije ostali brez strokovnih delavcev.

Če pustimo vse ostalo ob strani, ne smemo pozabiti, da brez strokovnih delavcev ni višje in rentabilnejše proizvodnje, brez tega pa ni ne napredka in ne dviga standarda. Prav nič nam ne koristijo še tako moderni avtomati. Še tako lepo opremljeni delovni prostori, če ne bomo imeli k stroju koga postaviti.

Najvažnejši je človek. Ničesar tega pa ne bomo dosegli brez smotrnega planiranja in brez načrtnega investiranja v človeka — strokovnjaka! Tako pa se ponekod še dogaja, da ljudje, ki bi morali skrbeti za kadrovska vprašanja, še vedno ne ločijo med kadrovske in personalno službo.

Zdaj vidimo, zakaj nezadostno za kadrovske komisije? Morda sicer neupravičeno, ker nekoga, ki ga ni, ne moremo ocenjevati. In kakor smo videli, kadrovske komisije niti nimajo povsod. Torej še enkrat — nezadostno...

F. G.

O športu v Ortneku

Ko je prišel v Ortnek kapetan Drofenik, je kmalu ugotovil, da manjka mladini razvedrilo in sport. Okrog sebe je zbral vojak in mladino, ki so zgradili odbojškarsko igrišče. Kmalu je bila sestavljena ekipa, kateri je stal na čelu spet Drofenik kot spreten in uspešen igralec. Precej so tekmovali s sosednjimi klubi. Drofenikova zasluga je tudi, da se je v Ortneku začel uveljavljati namizni tenis.

Ko je odšel, sta ga nadomestovala major Grubišič in vodnik Grgruš, vendar sta, žal, tudi ta dva kmalu odšla. Delo svojih predhodnikov je nadaljeval kapetan Kranjc. Pod njegovim vodstvom je bilo zgrajeno kopalništvo, poveča-

no igrišče, urejen prostor za balinarje in drugo. Trenutno se vse to še izpopolnjuje. Na vprašanje, kje dobijo sredstva, je Kranjc odgovoril, da »lepa beseda vedno pravo mesto najde«, seveda pa je treba pokazati uspehe. O svojih športnikih pravi, da so pridni in marljivi.

Prav gotovo bo ortneško igrišče vzor drugim vasiem. Seveda še marsikaj manjka, tako javna svetilka blizu igrišča, vendar pa upajo na pomoč. Pomagali naj bi vsi, tak kot TVD turistično društvo, strelska družina in društvo »Naša deca« iz Pulja, predvsem pa Ortneci in poljanska mladina. Le s skupnimi močmi bo možno dokončati koristno gradnjo v tem kraju.

-Mi-

Dolenji Lazi: odlikovanja zaslužnih gasilcev

V nedeljo je bil v Dolenskih Lazih pri Ribnici občni zbor gasilskega društva, ki vključuje vasi Dolenji Lazi, Breg in Zapuže. Društvo je bilo v preteklem letu zelo delavno. S prostovoljnimi prispevki občanov so kupili sodobno motorno brizgalno, nov gasilski voz in nekaj opreme. Ob koncu požarnovarnostnega tedna so priredili na Bregu sve-

STARA CERKEV: pohvalo zaslužijo predvsem podmladkarji

Preteklo nedeljo je imela občni zbor krajevna organizacija RK v Stari cerkvi. Udeležba odraslih je bila sicer bolj pičila, a tega smo že vajeni, navzoč pa so bili vsi podmladkarji. Stari počast prepuščamo svoje skrbi in dolžnosti mlajšim, kar je dokaz, da je vzgojna politika našega RK na prvi poti Organizacija RK v Stari cerkvi je med najbolj delavnimi organizacijami, saj opravlja svoje delo zelo vestno in dosledno.

Poročila so bila odlična, zato lahko čestitamo Marici Vidmar in Veri Ficko za vse njuno nesebično delo. O delu podmladka pa je poročala učenka 5. razreda Anica Obrstar.

»Na naši šoli je 228 podmladkarjev. Prav toliko, kolikor je učencev. Z denarjem od članarine smo kupili sanitetni material za skrinjico prve pomoči. V razredih imamo higijenske aktivke, ki skrbe za osebno čistočo ter za red in čistočo razredov in okolice šole. Uredili smo cvetlične gredice in lončnice na oknih. V tednih RK se seznanjamo z zdravo prehrano, govorimo o škodljivem vplivu alkohola in koristni sadnih sokov, seznanjamo se z nalezljivimi boleznimi, s preprečevanjem nesreč in z obznanje. Obdelujemo njebovske zadrage, pomagamo pri šolskih malicah, pri zbiranju članarine za RK, raznašamo vabila za seje in lepimo lepake. Za Debeli Rtič smo zbrali 20.000 din, za ponesrečence v Skopju pa 6022 din. Do konca šolskega leta namerava-

mo prodati star papir, stare železe in steklenice, vse v ta namen. Tekmujemo v lepem vedenju in v tovarištvu do bolnih učencev, spoštovanju do invalidov, starih in bolnih, ter jim pomagamo. Sodelujemo na vseh proslavah, prijateljstvo med člani naše organizacije in člani v drugih krajih pa utrjujemo z dopisovanjem.«

Podmladkarji iz Stare cerkve zares zaslužijo pohvalo, želimo pa jim, da bi tudi v bodoče uspešno delali.

Cvetko Novak.

ni so imeli tudi nad dvajset vaj, kar dokazuje, da društvo redno skrbi za pripravljenost svojih članov.

Iz poročil je bilo videti, da bo treba v prihodnje bolj paziti na izvajanje priporočil in sklepov komisije, ki vsako leto pregleda dimne naprave. Ljudje še pre malo upoštevajo požarnovarnostne predpise in velikokrat pride do požara tudi zaradi malomarnosti in nepazljivosti.

Tone Šobar, poveljnik občinske gasilske zveze Ribnica, je v imenu predsednika republiške gasilske zveze predal visoka odlikovanja trem zaslužnim članom društva — Janezu Lovšinu iz Dolenskih Lazov, Janezu Lovšinu iz Zapuž in Alojzu Lovšinu iz Dolenskih Lazov. Posebno priznanje sta dobila tudi Anton Kranjc in Janez Boh (predsednik in tajnik društva), diplomo častnega predsednika društva pa je prejel dolgoletni predsednik Janez Arko st. iz Dolenskih Lazov.

Velika skrb za borce v ribniški občini

8. marca so v Ribnici na letni konferenci zborovali člani ZZB in NOV, med udeleženci pa je bil tudi predstavnik OO ZB iz Ljubljane tov. Bobnar. Za predsednika občinskega odbora ZZB Ribnica je bila na konferenci izvoljena Ančka Pakiž, za podpredsednika Tone Maležič, za tajnika pa Vinko Kernič.

V poročilih in v razpravi je bilo slišati precej o sodelovanju organizacij ZZB iz ribniške občine v raznih proslavah v minulem letu ter tudi več načrtov za takšno dejavnost v letu 1964. Dobršen del razprave pa so prisotni posvetili skrbi organizacije za zdravje nekdanjih borcev. S pomočjo občinske skupščine in Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje so lani omogočili zdravstveni pregled 130 članom, letos bodo pregledali nadaljnjih 150 članov in s takšnimi sistematičnimi pregledi nadaljevali vse dotlej, dokler ne bodo vsi borci pregledani.

Na konferenci je stekla beseda tudi o zbiranju sredstev v sklad pri občinski

REŠETO

skupščini, ki je namenjen zdravljenju borcev in izplačevanju preživnin. Vanj prispevajo sredstva kolektivni iz ribniške komune. Precejšnje ogorčenje je sprožila vest, da je upravni odbor Inlesa iz Ribnice obvestil pristojne organe, da nima sredstev za prispevek v ta sklad. Delegati

so ugotovili, da vodilni uslužbenci pri Inlesu in člani DS pozabljajo, da so borci s svojimi žrtvami v revoluciji postavili temelje povojne izgradnje. S tem so omogočili, da si mnogi dandanes režejo kruh, ni pa prav, da prav ti ljudje pozabljajo na moralne dolžnosti, ki jih imajo do preživelih borcev.

Precej so razpravljali o osnutku novega pokojninskega zakona in dali več konkretnih predlogov k njegovim tezam. Ugotovili so, da teze niso rešile vprašanja bivših borcev kmetovalcev in da tudi za borce po 9. 9. 1943 ne prinašajo ničesar novega. Slišali smo predloge, naj bi udeležencem NOV pred 9. 9. 1943 skrajšali delovno dobo na 30 let (ženskam na 25), vsem upokojenim udeležencem NOV pa bi določili posebne dodatke. Predlagali so, naj se zviša invalidnina svojcem padlih v NOB. S konferenco so poslali zveznemu odboru ZZB v Beograd resolucijo, v kateri obsojajo klevetniško gonjo v Zvezni republiki Nemčiji, naperjeno proti naši državi in osvobodilnemu boju. V njej so zahtevali, naj vojne zločince v Nemčiji postavi pred sodišče, Zvezna republika pa naj Jugoslaviji plača obveznosti zaradi skoda, ki jo je povzročila v vojnem času.

Ob vsaki spremembi naslova nam sporočite svoj stari in novi naslov!

Veselo brucovanje v Ribnici

V tej puščobni, s snegom prekriti zimski vsakdanjosti je bilo brucovanje v Ribnici prijetna sprememba in osvežitve. Postalo je namreč že tradicija, da Klub študentov Kočevske prveje v Ribnici približno ob tem času brucovanje.

Kakor lansko je tudi letošnje potekalo lepo, vsem v prijetno zadovoljstvo. Novo zapadli sneg jih niti ni veliko motil: v domu Partizana je bilo prijetno toplo, pijača je bila dobra, za ostalo pa so poskrbeli študentje, ansambel, Solisti in pevec Lado Leskovar.

Prijetna osvežitve za Ribnico je brucovanje zato, ker to ni navadna veselica, ampak čisto študentovsko zabava prireditelj. Kdo se ne bi nasmejalo študentu Pepetu Potlačenemu, občinskemu štipendistu, kako učeno modruje

o imenovanju ribniških ulic! Kdo ne bi bil vesel z njim, da bo slavni ribniški trg vendarle postal »majstus! Študent Pepe Potlačen je dal tudi veliko koristnih nasvetov, ki bi jih morda le veljalo upoštevati pri imenovanju ulic, saj je to zgodovinska poteza, ki bi se je srčno razveselili vsi prednamci, da o zamahih sploh ne govorimo.

In potem Njegovo Veličanstvo Zeleni Car s svojimi prisledniki! Še od lani nam je dobro ostal v spominu, letošnjega pa se bomo na prihodnjem brucovanju tudi še spominjali. Njegovo Veličanstvo je pretreslo sposobnost mlade brucadi, ki je tako hrupno pridrvela v učjanu majstu L'plana. Ugotovitev je žalostna: brucadi, ki hoče nekoč celo kaj postati, je vsako leto slabša!

Vsi tisti, ki so bili ali niso bili nekoč bruci, so se pa udeležili brucovanja, so se prijetno zabavali. Marsikaj so videli in slišali. Slišali tudi nekaj prav kosmatih, neobrtnih vicev, skoraj malo spolzkih (kakor poledenela cesta zunaj). Pa nič zato, brucovanje je v vsem uspelo...

Matični urad Ribnica

Rodile so: Marija Ile s Slatnika — Marka, Pavla Radonjič iz Ribnice — deklčo, Angela Zidar iz Sušja — deklčo, Frančiška Gornik iz Jurjevice — dečka.

Poročila sta se: Ludvik Dejak, poljedelec iz Otavice, in Pavla Tanko, hišnica iz Ribnice.

Umrli so: Jernej Lovšin, kmet iz Gašnovca, 89; Angela Pelc, preuzičarica iz Ribnice, 88; Janez Ilo, kmet iz Dolenskih Lazov, 81; Janes Gorše, kmet iz Nemške vasi, 70; Frančiška Škrabec, preuzičarica iz Hrovače, 85; Frančiška Petrič, upokojenka, 86; Janez Zobec, kmet iz Dan, 81; Cecilija Zajc, poljedelka iz Goriče vasi, 72; Neža Lovšin, kmetovalka iz Jurjevice, stara 80 let.

prav pomembne) komunalne stvari, ampak tudi skrb za socialne probleme ljudi, za dobre odnose med posameznimi člani krajevne skupnosti, za poživitev kulturne dejavnosti v kraju itd. V mestih in večjih središčih je teh nalog seveda še več.

Odveč je bojazan, da, če ne bo krajevne skupnosti, ne bodo prebivalci imeli ničesar. Pri tem gre nekaterim za čisto tehnične probleme. V Dolgi vasi pri Kočevju npr. imajo sedaj precejšnje težave, ker ni nikogar, ki bi skrbel in vodil posamezne akcije. Prebivalci bi radi popravili pokopalništvo. Zbrali so nad 300.000 din prostovoljnih prispevkov, sedaj pa ni nikogar, ki bi dal na naročilnico »Blagoslova« v obliki štampiljke, nihče nima žiro računa, tako da se denar valja pri zasebniku. Edini v vasi, ki ima štampiljko in žiro račun, je prosvetno društvo — in sedaj vaščani urejujejo pokopalnišče pod pokroviteljstvom prosvetnega društva!

Pripravljajni odbori v kočevski občini so napravili tudi programe potreb v svojih krajih. Te so tolikšne, da bi bilo potrebno nekaj let, da bi s sredstvi občine zadovoljili vse. Pri programiranju

je treba paziti predvsem na nujnost posameznih akcij in potreb, ki pa naj bodo uskladene z drugimi kraji. Po drugi strani pa v teh programih skoraj ni skrbi za človeka, za človekove težave, urejanje socialnih problemov ipd. Sveti krajevnih skupnosti bodo torej morali v prihodnje posvetiti večjo skrb vsebinskim vprašanjem.

Dejavnost krajevnih skupnosti narekuje potreba. Za dobro delo krajevnega samoupravnega organa niso pogoj servisne delavnice. Neumestna je tudi bojazan, da, če ne bodo imeli servisov, ne bodo mogli delati, da pravzaprav ne bodo imeli nobenega dela. Kakor ni krajevna skupnost samo urejanje vaških poti, tako tudi ni le servisna dejavnost! Popolnoma razumljivo je, da ne bomo ustanovljali servisov npr. v Grčaricah, Dolenski vasi, v Slemenih, Osilnicah ali Predgradu, pač pa tam, kjer je to ekonomsko utemeljeno in kjer so potrebe velike. Servisi lahko poslujejo tudi za večje območje, za več skupnosti. Tako bi se lahko sodarska delavnica v Banja toki razvila za širše območje, ne le za svoje potrebe.

Krajevne skupnosti se bodo financir-

rale s sredstvi občin, lastnimi sredstvi, samoprispevki občanov in prispevki gospodarskih organizacij na tistem področju. Ne bi se pa smeli samo zanašati na občinska sredstva. Tudi pri dodeljevanju sredstev bodo občine zahtevale jasne programe skupnosti, vendar naj bo v vsakoletnih programih zajeto le najnujše. Predvsem pa naj se občani tudi v prihodnje zanašajo v veliki meri na lastne sile in na sredstva, ki jih bodo lahko sami zbrali.

- Proces, ki se je pričel s sprejemanjem naše nove ustave in se nadaljuje sedaj z razpravami o statutih občin in gospodarskih organizacij,
- bo končan šele z dokočnim formiranjem krajevnih skupnosti in sprejetjem njihovih statutov.

Javne tribune o „občinski ustavi“

(Nadaljevanje)

Drugo poglavje v II. delu osnutka statuta novomeške občine govori o gospodarstvu. Tu so urešnica ustavna načela: »Temelj družbeno-ekonomske ureditve Jugoslavije sta svobodno združeno delo s produktivskimi sredstvi, ki so družbeno lastnina, ter samoupravljanje delovnih ljudi v produkciji in delitvi družbenega proizvoda v delovni organizaciji in v družbeni skupnosti.

Samo delo in uspehi dela določajo materialni in družbeni položaj človeka. — Nihče si ne more neposredno niti posredno pridobivati materialne ali drugačne koristi izkoriščanjem tuje dela.

Produktivna sredstva in druga sredstva družbenega dela ter rudna in druga prirodna bogastva so družbeno lastnina. — Razpolaganje s posameznimi produktivskimi sredstvi in z drugimi stvarmi, ki so v družbeni lastnini, ter druge pravice na teh sredstvih in stvareh, določa zakon v skladu z njihovo naravo in njihovim namenom.

Zato trdi občinski statut: »Občinska skupščina določa, usmerja in usklajuje gospodarski razvoj in razvoj družbenih služb ter skrbi za materialne in druge pogoje za razvoj proizvodnih sil in splošnih pogojev za gospodarjenje. Občina usmerja in usklajuje razvoj gospodarstva, družbenih in drugih dejavnosti na območju občine z letnim in večletnim programom razvoja.«

Pomen občinskega družbenega plana

32. člen statuta določa, da usmerja občina gospodarski in družbeni razvoj z dolgo-

ročnim programom razvoja, kakor tudi s kratkoročnimi plani, s predpisi in z drugimi ukrepi. Tu je podrobneje obrazloženo, kaj vse se določa z občinskim družbenim planom. Ne bo odveč, če podčrtamo, da občinski družbeni plan ni seštevek družbenih planov delovnih organizacij, pač pa temelji na proizvodnih planih in razvojnih programih delovnih organizacij in jih s svoje strani usmerja. Pri tem ga vodi načelo, da je osnova za naraščanje družbenega proizvoda in osebne potrošnje nenehna rast proizvodnosti dela (produktivnosti dela).

Predlog družbenega plana in večletnega programa razvoja v občini pripravijo organi občinske skupščine, pri čemer pa morajo obvezno sodelovati z delovnimi in družbenimi organizacijami. Predlog takega plana daje občinska skupščina v javno razpravo zborom volivcev, delovnim skupnostim in družbenim organizacijam. Njihove pripombe in predloge obravnava skupščina hkrati, ko te programe sprejema. Pomembna je določitev, da mora občinska skupščina obvestiti zore volivcev delovne skupnosti in družbene organizacije, če njihovih predlogov in pripomb ni upoštevala pri sprejemanju programa; tako obvestilo mora vsebovati tudi razloge.

34. člen osnutka statuta nalaga gospodarskim organizacijam in izvrševalcem programa dolžnost, da poročajo občinski skupščini in njenim organom, kako izpolnjujejo program; dostavljati morajo družbene plane ter svoje občasne in letne obračune. Občinska skupščina pa spet občasno obvešča delovne skup-

nosti, druge izvrševalce programa, zore volivcev in družbene organizacije o izpolnjevanju programa.

Sredstva za delo občine

Proračunska sredstva občine se oblikujejo iz dohodkov, ki jih določajo predpisi, iz dajatev, ki jih predpiše občinska skupščina, kakor tudi iz dotacij in drugih dohodkov. Važno je, da mora občinska skupščina o dohodkih, ki jih želi doseči s prispevki občanov ter delovnih in drugih organizacij za določene posamezne potrebe ali za skupne splošne potrebe, razpravljati na zborih volivcev in v delovnih skupnostih. Sredstva, ki jih določi občina po tem načelu, sme uporabiti samo za namen, v katerega so bila ta sredstva zbrana.

Z občinskim proračunom zagotavlja občina sredstva za kritje družbenih potreb. S proračunom si zagotovi potrebna sredstva zlasti za:

1. delo občinske skupščine, njenih organov in služb;
2. dejavnosti družbenih služb;
3. izpolnjevanje obveznosti občine;
4. potrebe krajevnih skupnosti;
5. pomoč ustanovam in organizacijam.

Tudi o osnutku proračuna morajo razpravljati zbori volivcev, delovne skupnosti in družbene organizacije. Seveda mora občinska skupščina spremljati izpolnjevanje proračuna, o njegovem izvajanju pa mora obveščati javnost.

45. člen statuta določa, da sodelujejo delovne skupnosti z razpoložljivimi sredstvi pri financiranju družbenih služb in drugih potreb občine.

Medobčinsko sodelovanje

Ze ustava nalaga občinam dolžnost, da za skupne področne potrebe ustanavljajo medobčinske službe. O tem pravi 46. člen osnutka statuta: »Občina Novo mesto sodeluje po potrebi z drugimi občinami, prosto združuje svoja sredstva za opravljanje posameznih zadev iz svoje pristojnosti za ustvaritev pogojev za zadovoljevanje potrebnega skupnega pomena, ustanovi z drugimi občinami skupne organe, sklade, organizacije in službe, sodeluje

pri skupnih akcijah in izmenjuje svoje izkušnje z izkušnjami drugih občin.«

Izkušnje zadnjih let dokazujejo, kako koristne so nekatere področne skupne službe, ki so se na Dolenjskem in v Spodnjem Posavju že uveljavile. Nedvomno pomeni navedeni člen uspešno potrditev dosedanje prakse in zagotovo, da bomo na tem področju gradili naprej.

Javnost mora vedeti, kako gospodarijo družbeni skladi

O družbenih skladih, ki jih ustanovlja občinska skupščina za razvoj posameznih služb in dejavnosti, ki so splošnega družbenega pomena, govore v statutu člani 47. do 61. Skladom je torej v osnutku statuta določenega sorazmerno precej prostora, prav gotovo pa ne brez posebnega namena. Te sklade ustanovlja občinska skupščina s posebnim odlokom, s katerim hkrati vedno določa namen in vire sredstev sklada, organe upravljanja, pravice in dolžnosti uporabnikov sredstev sklada ter druge okoliščine, ki so pomembne za poslovanje sklada. Za ustanovitev sklada je potreben torej poseben odlok, ki določa pravice in obveznosti ustanoviteljev do sklada. Leta je praviloma pravna oseba, upravlja pa se po načelih družbenega samoupravljanja. Vsak sklad ima svoj statut, ki ga sprejme najvišji organ sklada. V organih upravljanja skladov morajo biti zastopani poleg članov občinske skupščine predvsem tisti, ki prispevajo in uporabljajo sredstva skladov.

Organi upravljanja sklada morajo seveda poročati o delu sklada občinski skupščini in njenim organom, predlagati morajo svoje delovne programe, finančne načrte in ostale potrebne podatke. Seveda določa statut tudi tu, da občinska skupščina spremlja delo skladov in porabo njihovih sredstev. — Občani morajo biti seznanjeni s porabo sklada, zato morajo delovne programe, finančne načrte in zaključne račune skladov dobiti tudi zbori volivcev, delovne skupnosti in družbene organizacije. (O takih obračunih smo doslej v javnosti slišali kaj malo!)

Zdravstvo in socialno zavarovanje na seji SZDL in ObSS

Še ta mesec bosta razširjeni seji občinskega odbora SZDL in občinskega sindikalnega sveta v Novem mestu obravnavali zelo pomembno vprašanje s področja družbenih služb. Vodstvi obeh organizacij bosta razpravljali o problemih zdravstva in socialnega zavarovanja v novomeški občini. Na dnevnem redu bo tudi vprašanje kadrovanja in štipendiranja. Slednje zanima tudi organizacijo mladine. Sklepi o teh vprašanjih bodo pomagali kadrovnim komisijam, da bodo v delovnih organizacijah lahko učinkovito ukrepale.

Takole je bilo treba pomagati v soboto zjutraj avtomobilom. Nekateri lastniki fičkov so pustili svoje »konjičke« prenočevati kar na Glavnem trgu, ker niso mogli več domov...

Javna tribuna v Suhi krajini

V nedeljo je krajevna organizacija Socialistične zveze v Velikem Lipju priredila javno tribuno, na kateri so razen osnutka občinskega statuta obravnavali še vprašanja, ki zanimajo prebivalce tega območja Suhe krajine. Ljudje so zlasti spraševali, kdaj se bo znova začel šolski pouk v njihovi šoli, saj trde, da ima kraj zato vse pogoje. Pomenili so se o predlogu nove razdelitve stopenj občinskih doklad, o področju bližnjega gozdarske proizvodnje, o žagah veneciankah v Suhi krajini, o neka-

terih komunalnih vprašanjih in o škodi, ki jo povzroča divjačina. Ljudje so prav tako spraševali predstavnike krajevnih in občinske organizacije SZDL o dogodkih v naši rotnjanji in zunanji politiki. Stevilni člani organizacije, ki so sodelovali na tej javni tribuni, so dobili odgovor na vsa vprašanja, ki so jih zanimala. Nova oblika stika vodstev organizacij s članstvom je dobila v javnih tribunah potrdilo, da so ljudje s takimi sestanki zelo zadovoljni. — s

Kljub uspehom težave v Fotoklubu

3. marca je bil redni letni občni zbor Fotokluba v Novem mestu. Razpravljali je o skupnih uspehih in uspehih posameznikov, o manjšanju števila članov in finančnih težavah.

Klub je v preteklem letu navzlic precejšnjim težavam dosegel enega svojih večjih uspehov z razstavljanjem črno-belih fotografij širom po Jugoslaviji. Med drugim so se udeležili medklubske razstave v Kočevju in Celju, republiških razstav v Velenju in Valjevu ter zvezne razstave v Skopju. Čeprav grede fotografije na razstavo šele po tehninem pretresu, je novomeški klub uspel vidneje uveljaviti skupaj 20 fotografij. Poleg tega je ena fotografija prešla celo tretjo nagrado.

Čeprav je fotografsko amaterstvo privlačna dejavnost, med mladino le še ni pravega zanimanja. Zelo nazoren dokaz je to, da se je občnega zbora udeležilo komaj 15 čla-

nov. Svojih delegatov pa niso poslali foto krožki, čeprav je nekaj zelo delavnih (n. pr. na Grmu). Edini delegat, ki je zastopal foto krožek, je bil z učiteljskega tabora. Povedal je, da je ta dejavnost na učiteljsko ponovno oživela, da pa imajo fotoamaterji težave s sredstvi.

Klub si je zadnje čase uredil temnico v prostorih stare pošte. Nabavil je nov povečevalnik, tako da je možno delati fotografije vseh formatov. Škoda pa je, da bi bila temnica neizkoriščena. To narokuje večjo prizadevanost in zanimanje vseh fotoamaterjev Novega mesta. V prihodnje bo klub vodil eden najuspešnejših razstavljalcev fotografij v preteklem letu Polde Grahek. — die

Matični urad Straža

Na področju matičnega urada Straža ni bilo v februarju nobenega rojstva, nobene poroke in ne smrti.

Večer skoraj brez občinstva

Skupina »Pro et contra« je pripravila 3. marca že svojo drugo prireditev. Tokrat je bil razgovor o sodobni slovenski poeziji in njenem družbenem pomenu. V ta namen je bil v Novo mesto povabljen dr. Boris Paternu, docent filozofske fakultete v Ljubljani, ki je pripravil okvirne teze za ta večer. Odlični poznavalec sodobnih tokov v slovenski poeziji in književnosti nasloplih je skoraj preveč izčrpano okarakteriziral predstavnik slovenskega Parmasa v zadnjih dvajsetih letih. Slišali smo njegovo generacijsko opredelitev, ki upošteva rast in tematiko posameznih ustvarjalcev. Pri vsem tem je bil dr. Paternu tako nazoren, da je hkrati posegel v najbolj perečo vprašanje sodobnega pesništva: ustvarjanja na Slovenskem, namreč v njegovo pristnost in dejanski pomen.

Nedvomno je tudi sodobna poezija globoko zakorinjena v čas, ki se čisto nagiba k idejnemu razkolu na mnogih področjih človekove dejavnosti. Pri tem hoče biti poezija tista umetnost, ki naj sodobnega človeka vzdrži in mu vije novega poguma. Zato včasih namenoma poseže v njegovo podzavestno hotenje, ga razkriti in mu pomaga, da se zave svoje bitnosti.

Ce je bil večer uspel, pa tega ne bi mogli reči za obisk. Le-ta je bil tako maloštevilen, da bi vsi poslušali s predavateljem vred upravičeno zardeli. Čudno je, da ni bilo opaziti srednješolcev. Večer bi mladini zelo koristil, posebno, ker tako kvalitetnega predavanja ne bo slišala v šoli. Steer pa taka predavanja lahko samo bogatijo kulturno obzorje vsakega občana.

UPRAVNI ODBOR

Veterinarske postaje Novo mesto

Razpisuje delovno mesto

ADMINISTRATORKE

za vodenje evidence umetnega osemenjevanja

Osební dohodki po zakonu o javnih uslužbenih.

Nastop službe 1. aprila ali po dogovoru.

Pismene ponudbe pošljite na upravni odbor Veterinarske postaje Novo mesto, Cesta herojev 50.

Novomeška kronika

Pred zadnjim snegom je toplo vreme zvalo v Ravog log precej sprehajalec. Sonce je tako prijetno sijalo, da bi človek rad sedel na klopi in se greel ob toplih žarkih. Vse klopi pa so grdo umazane, razrezane in polomljene, tako da ni kam sedeti. Menimo, da bi zlahka prebili brez globoko vrezanih začetnic na klopeh in mizah in da bi se morali starši malo bolj zanimati za početje svojih otrok v prostem času.

Smetišča so v mestu posebno poglavje in nič kaj ugodna silka čistoče. Kjerkoli se komu zljubi, odvrže smeti, umazan papir, konzervne škatle in drugo šaro, ki je v gospodinjstvu odveč. Na poti v Ravog log sta tako nastali kar dve novi smetišči: prvo je tik poti ob Grosovem vrtu, drugo pa na drugi strani mostu pod novimi stanovanjskimi bloki. Mestu tudi ni v okras smetišče pod tovarno Novoles, ki ga poleti sicer zakriva gosto grmovje, v ostalih letnih časih pa se po kaže v vsej svoji grodi.

Stranske ulice v mestu so skoro vse več ali manj zanevarjene, naljuje pa je poznilo. Ko je pretekli petek iznenada zapadel visok sneg, so prebivalci stranskih ulic ostali odrezani od mesta, kamor so prišli lahko le po ozkih gatah, ki so jih morali sami narediti. Ponekod so bili zamesti tako visoki, da so bile ulice neprehodne. Pričakovani smo, da bodo vendarje tudi te ulice pluzili, a zaman. Ali nismo tudi prebivalci iz stranskih ulic občani z istimi pravicami in dolžnostmi?

Budakovo komedijo v treh dejanjih »Klobček«, ki je bila zaradi bolezní v ansamblu prelovena, bo dramska sekcija Svobode »Dušana Jereba« uprizorila danes in jutri, vsakič ob 20. uri na odru posvetnega doma. Vstopnice so v predprodaji danes in jutri od 10. do 12. ure in dve uri pred predstavo pri blagajni v DLP.

Ko je SGP Pionir gradil zadnji stanovanjski blok Nad mlino, so za delavce hkrati postavili več provizoričev, med njimi tudi barako za orodje, zašilno pisarno in stranišče. Ko so bila dela končana so vse lepo pospravili in podrli, razen stranišča, ki je menda ostalo poznim rodovom v spomin. Prebivalce novega bloka in tu-

di sosednjih hiš pa zelo moti smrad, ki se iz njega širi. Ob odjugu je tako močan, da ne morejo imeti odprtih oken, zato bi bilo prav, če bi graditelji tudi te provizorične sanitarne prostore podrli.

Mešna organizacija Rdečega križa v Novem mestu bo imela 19. marca redno letno konferenco v dvorani Sindikalnega doma. Po konferenci si bodo prisotni lahko ogledali poljuden zdravstveni film. — Vabljeni!

Nova avtomehanična delavnica v Novem mestu posluje od 1. marca v prostorih gasilskega doma pri novomeškem pokopališču. V njej nudijo lastnikom motornih vozil vse storitve avtomehanične stroke. — Motorizirani Novomeščani in okoličani se bodo gotovo radi zatekali tja, saj so dosedanje zmogljivosti takšnih delavnic v našem mestu v zvezi z razvijajočo se motorizacijo že dije časa premajhne. Delavnica deluje v okviru Zavoda za požarno varnost, ki ga je občinska skupščina Novo mesto ustanovila na zadnji seji.

Minuli ponedeljek je ženske, ki so prodajale na tržnici, spet zeblo, kar se je poznalo v nekoliko višjih tržnih cenah. Jajca so veljala zadnje že 25 dinarjev in tudi manj, tokrat pa so jih spet cenile vsaj za tri dinarje več, vendar so morale popustiti v ceni, ker tako dragih jajc nihče ni hotel kupiti. Motovilec je veljal 60 dinarjev merica, radič 70 dinarjev, regrat pa 30 do 60 dinarjev krožnik. Krompir so prodajali po 43 dinarjev, kisto repo in zelje po 30 dinarjev krožnik, sirčke po 10 dinarjev in mleko po 70 dinarjev liter. Izbire je bilo bolj malo, zato so skoro vse zlahka prodali.

Gibanje prebivalstva: rodilo so: Amalija Pirnat iz Poersterjeve 1 — Romana, Ana Kavšek iz Kostialove 33 — Roberta, Ljudmila Smolč, Nad mlina — Janeza, Terezija Jazbec iz Trdinove 10 — dečka. Porok ta teden v mestu ni bilo, smrti pa tudi ne. Pomsrečili so se: Branko Zelič, delavec iz Trdinove 39, se je s kolesom zalezel v avtomobil in si poškodoval levo roko; Alojzija Smole iz Trdinove 10 je padla na cesti in si poškodovala levo roko.

IZMIŠLJENA VEST

Zadnje čase se pojavlja v novomeški občini neogovorna vest, da bodo morali vsi zaposleni prispevati po 2. odst. od svojih osebnih prejemkov za reševanje ciganskega vprašanja. Kakor je res, da terjajo rešitev tega perečega vprašanja precej truda in znatna sredstva občinske skupščine, pa vendarle nihče ni razmišljal o tem, da bi za rešitev tega vprašanja obremenili delavce in uslužbence. Ljudje, ki zlonamerno ali pa nehoti razširjajo take vesti, bi pač morali vedeti, da ni mogoče takega ali podobnega ukrepa uresničiti, dokler o njem ne razpravlja in ga ne sprejmu občinska skupščina!

December? Ne — 7. marca zjutraj v Novem mestu ...

Nova ofenziva: za množičnost Partizana

Najbrž ne bomo odkrili nič novega, če zapišemo ugotovitev, da je nekdanja telesna organizacija PARTIZAN ponekod v resni krizi. Pri nas na Dolenjskem, pa tudi v mnogih drugih krajih Slovenije in Jugoslavije se še danes čuti zastoja, za katerega ponekod niti ne poskušamo najti zdravilo.

Pred nedavnimi je bila v Beogradu VI. letna konferenca Partizana Jugoslavije, ki nas upravičuje, da z optimizmom gledamo na nadaljnji razvoj Partizana. Odslej pričakujemo njegov še večji prispevek k napredku na področju množične telesne kulture.

Bistvena ugotovitev letošnje letne konferenca Partizana Jugoslavije je v tem, da se mora partizanska organizacija še nadalje najodločnejše boriti za množičnost v telesni kulturi. Zal pa je položaj marsikje tak, da se posamezna društva, ki so bila nekdanj zelo delovna, v novem položaju (po nekaterih odločitvah Jugoslavije, kongresa telesne kulture) ne znajdejo in mrtvijo. V preteklem obdobju je bilo še precej ovir pri delu. Med temi je tudi nezaznavanje vodilnih kadrov,

da v odločilnih trenutkih preusmerijo svoja društva na nove oblike aktivnosti. Ločevanje orodne telovadbe kot posebne športne panoge ter formiranje šolskih športnih društev je za mnoga društva Partizan predstavljal znak, da njihova aktivnost nima več pravega smisla, ker — koga pa naj oni vključujejo?

To je bila največja in odločilna napaka! Namesto da bi nadaljevali delo z zbiranjem in povezovali v zbiranje izven telesnokulturne aktivnosti, ter nudili pomoč delavskim športnim igram in ostalim množičnim dejavnostim, so mnogi objokavali to, kar dejansko ni propadlo, ker je našlo le boljše in pravilnejšo pot!

Izjava novega predsednika Partizana

V posebni izjavi je novi predsednik Partizana Jugoslavije tov. Mića Prelić (spominjamo

se ga kot člana glavnega štaba MDB na Otočcu ob gradnji avto ceste »Bratstvo-enočnost«) sedanj položaj označil takole:

— Borba, praktična in neposredna borba za realizacijo sklepov V. konferenca Partizana Jugoslavije pred dvema letoma ni zavzela tiste širine, kot smo takrat pričakovali in želeli. Zato je prišlo do zastoja.

Tod tam, kjer so v smeri sklepov delovali, kjer so društva Partizan z več občutka »otipala« probleme, pred katerimi so se znašla, in kjer so se z več ambicije angažirala v naporih za njihovo reševanje, tam se je pokazalo, da so zgodbe o splošni krizi organizacije brez osnove.

Važna je praktična akcija

Tov. Mića Prelić se je v nadaljevanju omejil na programsko orijentacijo Partizana:

— O programski orijentaciji Partizana je tekla dolga razprava in borba. Zelimo se omejiti na besede nekoga delegata na konferenci, ki je rekel, da imamo že dovolj načelnih razprav, da imamo že dovolj sklepov programskega in organizacijskega značaja in da se je treba čim bolj orientirati na praktične akcije!

Ce imamo v mislih vso širino programske orijentacije Partizana, v kateri je najvažnejša potreba vključevanja v množični pokret telesne kulture novih in vse širši plasti državljanov različnih starosti, lahko rečemo, da bo ena od osnovnih nalog — zagotoviti potrebni strokovni kader, tako profesionalni kot amaterski. Brez tega ne moremo govoriti o izboljšanju KVALITETE dela, ki je spet osnovni pogoj za napredek telesne kulture.

Ko je razpravljal o profilu strokovnega kadra v Partizanu, je tov. Mića Prelić omenil, da mora biti strokovnjak v Partizanu prilagojen orijentaciji Partizana, da razvija kreativne dejavnosti med delavci (zahteva se čvrsta povezava z dosežanimi oblikami delavskih športnih iger), zavzemati se mora (skupaj z mladinsko organizacijo) za močnejši razvoj telesne kulture na vasi, pomagati mora ustvarjati pogoje za čim širše vključevanje žena, posebno izvenšolske ženske mladine, v organizirano sistematično delo, a v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi skrbeti za napredek v delu s predšolskimi otroki.

Šport in turizem

Predsednik Partizana Jugoslavije je omenil tudi povezovalno vlogo turizma, ki ni dejansko nič drugega kot vrnitev prave vsebine aktivnemu počitku in turizmu:

— Organizacijam za telesno kulturo, s tem pa tudi Partizanu, se v povezovanju športa in turizma odpirajo velike možnosti, obenem pa tudi velike naloge in obveznosti.

Spomnimo se, koliko naših počitniških domov, turističnih objektov in celo tistih, ki so namenjeni izključno mladini, ima v svojem sestavu športna igrišča, servise za najemanje športne opreme in rekvizitov, da o inštruktorskih sploh ne govorim...

Isto velja za številne izletniške kraje. Kateri so urejeni kot športno-rekreativni centri? A vse to ni samo stvar sredstev in možnosti, ampak predvsem koncepti, odnosov, pogledov na te probleme...

Da, s tem v zvezi nastajajo številne naloge, ki pa ne stajijo samo pred Partizanom, ampak pred vsemi telesnokulturnimi organizacijami, pred delovnimi kolektivi, sindikati, družbenimi organizacijami itd. V tem spletu nosi Partizan važen del odgovornosti in v mnogih vprašanjih ima lahko osrednjo vlogo. Dejstvo pa je, da se taka vloga ne more vanprej dodeliti niti Partizanu niti kateri drugi organizaciji, ampak je treba najprej pridobiti ugled, zgraditi se mora v praksi, pri delu.

Pomen Partizana bo tem večji, če bo svojo strukturo in svoje odnose bolje in hitreje usklajeval s sodobnimi družbenimi potrebami, z bistveno sprememb v družbenih organizacijah.

FRANC MIKEC

DOPIŠNA ŠOLA — LJUBLJANA

Parmova 39

ORGANIZIRA

- 6-mesečni začetniški tečaj knjigovodstva (temelji dvojnega knjigovodstva)
- 3-mesečni tečaj analitične evidence
- 6-mesečni tečaj industrijskega knjigovodstva
- 5-mesečni tečaj trgovinskega knjigovodstva

METODE POUKA: Kandidatom bomo pošiljali učno snov z nalogami vsakih 14 dni na dom. Opravljene naloge bodo kandidati pošiljali profesorjem in pregled ter nato popravljene, z razlago napak in metodičnimi napotki za nadaljnje delo dobili nazaj.

VPIS: Začetniški tečaj (temelji dvojnega knjigovodstva) priporočamo uslužbencem, ki so zaposleni v knjigovodstvu v proračunskih ustanovah, ker bodo le-te prešle na dvojno knjigovodstvo, ter osebam, ki še niso bile zaposlene v knjigovodstvu; ostale tečaje prirejamo za tiste, ki se žele izpopolniti. S tečaji bomo pričeli v začetku septembra. Prosimo vse kandidate, da pošljejo informativne prijave do 30. marca 1964.

Podrobnejša navodila z vsebino posameznih tečajev bomo poslali vsem kandidatom po pošti.

■ Pričakujejo, da bodo že v tem mesecu nadaljevali elektrifikacijo reške proge v dolžini 43 km. Od Reke do Oguljine je bila ta proga v dolžini 120 km elektrificirana že prej. S končno elektrifikacijo se bo njena zmogljivost povečala od 5 na 16 milijonov ton.

■ Pred nedavnimi so v Rio de Janeiru vključili v brazilsko ladjevje 32.000-tonski tanker »Residente Epitasio Pesca«, ki so ga zgradili v reški ladjedelnici. To je že druga ladja iste kategorije, ki so jo zgradile naše ladjedelnice za brazilsko trgovsko mornarico.

KOČEVJE: potreben je sklad za telesno kulturo

Občnega zbora občinske zveze za telesno kulturo v Kočevju, ki je bil 28. februarja, se je udeležilo nad 40 delegatov iz 14 klubov, društev in športnih organizacij in večje število predstavnikov družbenih organizacij ter delovnih kolektivov. O vseh telesnovzgojnih organizacijah je poročal dosednji predsednik zveze Saša Bižal. V preteklem letu je bilo doseženih več vidnih uspehov. V prihodnje pa bodo v športno dejavnost pritegnili več mladine, ker je med sedanjimi 2.800 člani vseh organizacij še premalo predstavnikov iz mladinskih vrst. Bolj bodo skrbeli za vadijski kader, saj pride zdaj na 70 članov komaj en vadiitelj.

gojev, da se razvijejo v tekmovalne in rekreacijske športe. Seveda bodo posebej veliko pozornost temeljnemu športu, ker bodo le na ta način dosegli večje uspehe.

Ceprav se izdatki večajo, ima občinska skupščina razumevanja in prispeva sredstva. Sredstev še vedno primanjkuje, zato so na občnem zboru izrazili potrebo po ustanovitvi sklada za telesno kulturo. Vprašanje bo treba proučiti, hkrati s tem pa tudi vprašanje sredstev, ki naj bi se stekala iz sklada.

Prihodna razprava o delu in nalogah telesnovzgojne dejavnosti je nakazala pot, po kateri naj gredo društva in upravni odbor občinske zveze, ki mu bo odsejal predsedoval znani športni delavec Dominik Trobentar.

D. V.

Brežiški športni pomenek

Lorberjevo, Vočajnikovo, Mišičevo, Bužandčičevo, Gerdinovo, Florjančičevo in Križaničovo.

Rokomet: 26. februarja je bila v Brežicah prijateljska rokometna tekma med klubom iz Samobora in domačini. Igrali so na novem asfaltnem igrišču. Rezultat je bil 16:22 za Samobor. Igra je bila lepa, vendar Brežičani niso pokazali

vsega, kar znajo, ker so prvi igrali na prostem, s 17 igralci, med katerimi ni bilo dveh stalnih igralcev. V ekipi pa je bilo tudi 5 mladincev. Samoborčani so bili boljši v napadu in v obrambi, zato so bili domačini prisiljeni streljati v gol od daleč. Sodnik Janko Topiček je sodil odlično.

Rezultati Brežice : Samobor 16:22 (5:5, 12:11, 16:22).

24. februarja so odšli v Ljubljano brežiške rokometiške na drugo kolo zimske republiške lige. Devet tekmoval iz Brežice je v Ljubljani odigralo 2 tekmi: eno s Slovonom in eno s Krimom. Igralec Krivina so bile nedosledne nasprotniki, kar je razvidno iz rezultata 17:1. V tekmi s Slovonom so Brežičanke doživele poraz (5:1). To tekmo so pričele z veliko tremo, ker je Slovnan jesenski republiški prvak in je razen tega sodeloval v kvalifikacijskih tekmah za zvezno ligo. Brežičanke so igrale tehnično dobro, vendar s premalo rutine, v drugem delu igre pa so Brežičanke doživele poraz (5:1). To tekmo so pričele z veliko tremo, ker je Slovnan jesenski republiški prvak in je razen tega sodeloval v kvalifikacijskih tekmah za zvezno ligo. Brežičanke so igrale tehnično dobro, vendar s premalo rutine, v drugem delu igre pa so Brežičanke doživele poraz (5:1). To tekmo so pričele z veliko tremo, ker je Slovnan jesenski republiški prvak in je razen tega sodeloval v kvalifikacijskih tekmah za zvezno ligo.

Rezultati:
Brežice : Krim 17:1
Brežice : Slovan 1:5.

Naša ženska ekipa je bila disciplinirana, igrala je tehnično dobro in zato zaslužila pohvalo. Tml.

Skupen športni center v Kočevju

V Kočevju so se z novim domom telesne kulture odprle široke možnosti za počitve in vsestransko razširitev športne dejavnosti. Za sedaj je vedno večji dotok novih, mladih fizikulturnikov v vse športne panoge in klube. Vsakogar privlačijo novi dom in seveda želja po rekreaciji. Kočevski Partizan je že dosegel primerno

Kolpa. Zaradi oddaljenosti imajo stalne prijateljske tekme predvsem s športniki onstran Kolpe. V Oslinici gojijo v glavnem nogomet, odbojko in atletiko. Da bi vključili kar največ šolske mladine (in s tem morda tudi starejše), bi bilo treba ustanoviti šolska športna društva v Stari cerkvi, Siruhaju in morda še kje drugje.

V sedemletnem planu je v Kočevju predvidena gradnja odprtega kopalnega bazena, ki ne bi bil namenjen samo športnikom, ampak vsem občanom ter turistom. Zdal je Kočevje še vedno, kljub »sloveču« Rintzi, brez kopališča.

Prihodnje leto bodo v Kočevju poživili zimske športe, kar je zadnja leta zamrlo, predvsem zaradi drage opreme, ki je mladina nima. Za zimski šport pa so v Kočevju res lepi pogoji. Se naprej bodo sodelovali tudi v pionirskih in drugih športnih igrah med občani Kočevja, Delnice, Cabar, Vrbovsko, Ogulin in Ribnica.

In kako je telesna kultura zastopana v osnutku občinskega statuta? Prvi osnutek, ki je bil napravljen pred slabim letom, je o telesni kulturi bolj malo govoril. Osnutek so športniki po družinskih temeljito preštudirali in dali več koristnih pripomb. Predvsem to, naj bi bil občinski skupščini samostojen svet za telesno kulturo (sedaj je skupaj za kulturo in telesno vzgojo). Proučiti bi bilo treba tudi način financiranja telesne vzgoje (dotacije, ki so bile v primeru z drugimi kraji v Kočevju precejšnje, ali

naj ustanove sklad za telesno kulturo?, predlagali so, naj bi se telovadba v šolah bolj razširila, šport v delovnih organizacijah pa naj bi dobil večji rekreacijski pomen. V novem osnutku občinskega statuta so predloge občinske zveze za telesno vzgojo upoštevali, razčistili bo le še treba način financiranja te vsekakor pomembne dejavnosti.

(vec)

Športne novice iz Brežic

...Občinska reprezentanca v mladenosti se je udeležila okrajnega prvenstva v Celju. Sodelovali so vse občinske ekipe in Brežičani so zasedli zadnje mesto. Vendar so doseženi rezultati do sedaj najboljši v zgodovini mladih brežiških smučarjev.

...Med brežiškimi športniki in njihovimi simpatizerji je vedno več zanimanja za namizni tenis. Priporočljivo bi bilo, da bi se občinska zveza za telesno kulturo posvetila tudi tej panogi in zbrala talentirane igralce na redne treninge. Tml

Tovornjak odbil osebni avto

6. marca se je ob 13.45 na avtomobilski cesti pri Drnovem voznik avtomobila 828-Z-2038 Joannis Antoniadhes iz Grčije ustavil pred znakom za enosmernost čisto in v ta namen ustavil na priključku. Iz Zagreba je tedaj pripeljal tovornjak RI-56-35 z voznikom Lovrom Poličem. Ko je Polič opazil Antoniadhesovo avto, je sicer pristopil na zavore, zaradi prekratke zavorne razdalje pa vozilo na spolzki cesti ni mogel ustaviti. Tovornjak je zadel osebno vozilo in ga odbil kakšnih 12 metrov stran. V nesreči sta bila laže poškodovana politika osebnega avtomobila, gmotno škoda pa so ocenili na 250 tisoč dinarjev.

Zaviral je na snegu

Voznik tovornjaka SU-19-78 Vojislav Sarčević je 6. marca ob 15.05 dehtel vozilo s čistilci snega na cesti pri Trebnjem. Takoj za njim se je Stevan Mislin peljal v osebnem avtomobilu SU-49-33, vendar je prepozno zavril, ko se je vključil v kolono. Zaradi trenja s tovornjakom je na Mislinovem avtu nastalo za 155.000 din škoda.

ŠPORTNO PISMO IZ KOČEVJA

stopnjo množičnosti, da bi pa dosegli primerno kvaliteto, bi potrebovali več strokovno uspo, soblenih vadiiteljev.

Kljub temu se kočevski športniki lahko pohvalijo z lepimi rezultati, ki so jih dosegli v pretekli sezoni. Odbojkarji so se uvrstili na drugo mesto v II. republiški ligi, skakalček Močina je s skokom v višini 191 centimetrov drugi v Sloveniji, na republiškem pionirskem tekmovanju v metu kroglice pa je zasedla drugo mesto pionirka iz Polomae. V zadnjih dveh ali treh letih se je v Kočevju močno razvila še ena športna zvrst — dviganje uteži. V tem so najboljši mladinci delavskih vrst. Trgovski pomočnik Stane Šega je postal lani republiški mladinski prvak v tej športni panogi.

Nogometaši, odbojkarji, rokometiški in košarkarji se že vneto pripravljajo na tekmovanje v novi sezoni. V novem domu lahko trenirajo tudi pozimi: predvsem so se okrepili košarkarji, ženski rokomet in odbojka ter dviganje uteži. Največjo množičnost je zavzel namizni tenis, saj vključuje kar 112 igralcev, med katerimi je skoraj tretjina žensk.

Na predlog občinske zveze za telesno kulturo pripravljajo ustanovitev skupnega športnega centra za vse športne objekte (dom, stadion, kegljišče, strelišče). Predlog so posredovali občinski skupščini, športniki pa tudi želijo, da bi skupščina enkrat podrobneje obravnavala telesno kulturo.

Izven Kočevja je šport proučil predvsem v Šole, Šolska športna društva imajo v Fari, Koprivniku, Polomu in Kočevski Reki, medtem ko deluje v Oslinici samostojno društvo

Republiški mladinski prvak v dviganju uteži Stane Šega iz Kočevja

RADIO LJUBLJANA

VSAR DAN: poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00-8.00.

PETEK, 13. MARCA: 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Med uverturami — 10.35 Novost na knjižni polici — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 KN: inž. Jože Korošec — 12.15 KN: inž. Milko Breznik: Predpomladansko škropljenje v sadovnjakih — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, II. del — 13.30 Za našo vas — 14.10 Iz Skandinavije na Moravsko — 15.05 Nedeljski zvočni mozaik — 16.00 Humoreska tega tedna: St. Bulajić: Tri kratka — 17.15 Radijska igra: Edita Morris: Cvetje iz Horošime — 18.25 Glasba iz znamenitih oper — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite svojo popevko.

SOBOTA, 14. MARCA: 8.05 Veдре melodije za konec tedna — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev) — 9.50 Solistična zabavna glasba — 10.15 Nekaž doba — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 KN: inž. Milko Breznik: Predpomladansko škropljenje v sadovnjakih — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Poje zbor Glasbene Matice iz Ljubljane p. v. Cirila Cvetka — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 21.00 Sobotni ples.

NEDELJA, 15. MARCA: 8.00 Mladinska radijska igra: Aleksander Popović: Usoda nekoga Carlila —

9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, I. del — 10.00 Se pomnite, tovariši... 11.50 Za babavnim orkestrom Roberto Rossi — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, II. del — 13.30 Za našo vas — 14.10 Iz Skandinavije na Moravsko — 15.05 Nedeljski zvočni mozaik — 16.00 Humoreska tega tedna: St. Bulajić: Tri kratka — 17.15 Radijska igra: Edita Morris: Cvetje iz Horošime — 18.25 Glasba iz znamenitih oper — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite svojo popevko.

PONEDELJEK, 16. MARCA: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Poleta mezosopranskega Cvetka Ahlina in tenorist Gašper Dermota — 10.35 Naš podlistek: Diana Gang: Bleščeči baloni iz nylona — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 KN: inž. Boris Beloglavec: Izkušnje s slaminom v vinogradništvu — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.45 S knjižnega trga — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena križanka št. 12 — 18.30 Petnajst minut s pevko Lolo Noteković — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Skupni program JRT — studio Beograd.

TOREK, 17. MARCA: 8.55 Nekaž domači — 9.25 Zabavni zvoki iz Sovjetske zveze — 10.40 Prizori iz Porersterjeve opere »Gorenjski slavček« — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 KN: inž. Janez Verbič: Proizvodnja in kakovost napoev

močnih krmil — 12.25 Domače pesmi in napevi — 13.30 Od menjeta do masurke — 14.35 Zborovske skladbe in pridrebe narodnih Antona Nogeleta — 15.30 V terek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.10 Popevke iz Českoslovaške — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Radijska igra: W. Shakespeare-Richard Flatter: Horacijevoro poročilo Fortinbrasu.

SREDA, 18. MARCA: 8.55 Pisan svet pravilice in zgodbe — 10.45 Clovek in zdravje — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 KN: inž. Rado Linzer: Organizacija poljedelstva na našem Agrokombinatu — 13.30 Majhno glasbeno popotovanje — 14.35 Poljski plesni ansambli — 15.40 Pesmi Johannes Brahmsa poje Komorni zbor KTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Iz fonoteke Radia Koper — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Matija Bravničar: Prva simfonija.

ČETRTEK, 19. MARCA: 8.05 Z opernih in koncertnih odrov — 9.25 Srečanje v studiu 14 — 10.15 Fihalna godba Rudolfa Starica — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 KN: inž. Milena Lekšan: Vzroki kloze na breskvah — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 17.15 Turistična oddaja — 18.45 Kultur na kronika — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtno večer domačih pesmi in Verbič: Proizvodnja in kakovost napoev

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 13. marca: Kristina
 Sobota, 14. marca: Matilda
 Nedelja, 16. marca: Klemen
 Ponedeljek, 16. marca: Hilarij
 Torek, 17. marca: Ljubislava
 Sreda, 18. marca: Edvard
 Četrtek, 19. marca: Jože

ČESTITKE

Ljubi mami Jožici Maznik iz Sentjerneja pri Novem mestu za njen rojstni dan in obenem njenemu sinu Jožetu, ki tudi slavi rojstni dan, čestitata sin Janez z ženo Marijo in sinom Janezom.

Jožetu Jeriču in njegovi družini, ki živijo v Torontu, za njegovo dvojnemu praznovanju mnogo sreče in še na mnoga leta! Brat Tone z družino.

Mami in hčerki Fani Pucej iz Udne vasi 1 za njun skupni praznik želita vse najlepše Tone Zupančič in Joži.

Dr. Leonu Jeršetu za promocijo na medicinski fakulteti čestitajo — sorodniki.

PREKLICI

Ana Mihelič iz Hrasta 17 pri Vinici preklucijem vse žaljivke, ki sem jih izrekla 24. januarja 1964

zoper čast in ugled Angele in Jožeta Frankovič, oba iz Hrasta 5 pri Vinici, ker so neresnične.

Rudolf Krupič, Draga 1, preklucijem vse žaljivke in neresnične besede, ki sem jih izrekol zoper čast Franca Zalca in njegove sestre Neže iz Drage 8, ker so neresnične.

Fanika Krošelj, delavka iz Dečnih sel 52, preklucijem vse, kar sem žaljivega in neresnične govorila o Stefi Cernelič iz Zdol 45, ter sem jih hvaležna, da je odstopila od tožbe.

ZAHVALE

za gradnjo nove bolnišnice je prispevala 5000 din Ana Banič iz Novega mesta, Trdinova 28. Za prispevek se ji lepo zahvaljujemo. — Splošna bolnišnica Novo mesto.

ANTONA KOVACICA iz Cegelnice

izrekli pisмено ali osebno sožalje, mu poklonili vence, cvetje ter ga spremlili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala dr. Miru Vodniku, dr. Adolfu Spiljerju in dr. Božu Oblaku za lajšanje trpljenja na domu, primarju dr. Feliksiju Koscu, vsem drugim zdravnikom in zdravstvenemu osebju interne bolnišnice Novo mesto, nadalje gošč. pevcem, organizacijam SZDL, ZB, govornikom za poslovinne besede doma in ob odprtem grobu ter vsem vaščanom, ki so nam v težkih dneh stali ob strani in bili v pomoč.

Zalujoča žena, hčerke, sinova in vnuki.

JAVNA ZAHVALA

Vsem Mirčanom, ki so kakorkoli pomagali pri graditvi lokala, se lepo zahvaljujem za pomoč. Ob tej priliki sporočam vsem prebivalcem Mirne in okolice, da bo od 20. marca dalje odprt nov tri-zerski salon na Mirni. Do tega časa izvršujem svojo obrt v prostoru za pošto.

Cenjenim gostom se priporoča Stane Čvelbar, frizer, Mirna.

KALOGLASI

UGODNO PROdam vinograd na Podrebrji pri Semiču — lepa sončna lega. Martin Malenšek, Tezka voda. Novo mesto.

PROdam žago venciljanko — prikladno za rezanje železniških pragov — prevozno, konstrukcija železna. Rudolf Milek, Dolenci, p. Gradec v Beli krajini.

PROdam stroj za predelavo flovice in mlin za ribanje glazure, premer kamnov 80 cm. Janez Erce, Cesta 1. maja, Kranj.

PROdam manjšo količino starega časopisnega papirja. Naslov v upravi lista.

PROdam hišo z gospodarskim poslopjem, vrtom in 50 a njiv, 3 ha gozda. Proda skupaj ali posamično. Poizve se pri Mihju Cimermanoviču, Hrib 3, p. Stopleč.

GOSPODINSKO POMOČNICO, pošteno in pridno, sprejeme v službo gostilna Lukček, Brežice.

GOSPODINSKO POMOČNICO k dvema otrokoma iščem. Pozneje možna zaposlitev v tovarni. Naslov v upravi lista. (133-64)

GOSPODINSKO POMOČNICO, tu di začetnico, takoj zaposlim. Pogoj ugodni. Prof. Iskra, Ljubljana, Prule 3.

KUPIM dve rabljeni mitalnici — naslov v upravi lista. (147-64)

POSTENO IN ZDRAVO žensko, ki bi 5 ur na dan pomagala v sodobno urejenem gospodinjstvu pri 4-članski družini v Novem mestu, v znanem na stanovanje in hrano ali nudim plačilo. Naslov v upravi lista pod »Takoje«.

FANTOM ODDAM SOBO. Naslov v upravi lista. (132-64)

MIZARSKA POMOČNICA sprejemo, plača do 180 din, zasolino stanovanje, sprejemamo tudi važenca z vso oskrbo. Jurkovič, Ljubljana, Gradaška 12.

DVA PEKARSKA POMOČNIKA sprejemam za delo v delovnem skladu — 30 din od tablice — samsko stanovanje na razpolago. Janez Erce, Cesta 1. maja 65, Kranj.

ORLACIJA očisti hitro in solidno Kemična čistilnica, Novo mesto Gernova ulica 5.

ZDRAVILISCE RŖGASKA SLATINA — Prot sladkorni bolezni, protinu in toskavosti (bolezenskemu debeljenju) pomaga rogaški »Donate vrecle«. Dobite ga v Novem mestu pri trgovskem obratu »HELMNIK« — tel. 21-129 (KGPk).

GARAZO za osebni avtomobil išče podjetje v Novem mestu. Naslov v oglasnem oddelku. (85-64)

BEIRŖ

Crnomelj: 13. in 15. marca italijanski barvni film »Zena je zena«, 17. in 18. marca francoski film »Usoda«.

Dol. Toplice: 14. in 15. marca ameriški film »Seronada velike ljubezni«.

Kočevje — Jadrani: 13. in 15. marca francoski barvni film »Ka-

petan Frakasa, 16. in 17. marca francosko-italijanski film »Ugrabitev Sabinke«, 18. in 19. marca ameriški barvni film »Doživljaj! Ledas«.

Kočevje — Rudnik: 18. in 19. marca ruski film »Tanja«.

Kostanjevica: 15. marca nemški barvni film »Tili Ulenspiegel«.

Mokronog: 14. in 15. marca italijanski film »Ljubim, ljubisa«.

Novo mesto — Krka: od 13. do 16. marca ameriški barvni film »Zadnji somrak«, od 17.—19. marca sovjetski film »Pastir Kostja«.

Novo mesto — Dom JLA: od 12. do 15. marca francoski film »Let v bodočnost«, 17. in 18. marca japonski film »Kravi prestol«.

Oslinca: 15. marca sovjetski film »Ivanovo otroštvo«.

Predgrad: 15. marca angleški film »V soboto zvečer, v nedeljo zjutraj«.

Ribnica — Partizan: 21. in 22. marca jugoslovanski film »Doktor«, 23. in 29. marca ameriški film »Oko za oko«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATICNI URAD NOVO MESTO

Od 2. do 9. marca je bilo rojenih 9 dečkov in 13 deklic.

Poročili so se: Marjan Aš, traktorist, in Vera Darovec, delavka, oba iz Gor. Straže; Anton Brezovar, uslužbenec, in Ana Fugina, uslužbenka, oba iz Gotne vasi.

Umrli so: Franc Klančar, obč. podpiranec iz Crnomlja, 72; Anton Kovacik, upokojenec iz Cegelnice, 76; Jakob Springer, kmet iz Petrove vasi, 65; Ana Ruhih, učiteljica iz Grubelj, 78; Frančiška Požina, gospodinja iz Kota pri Semiču, 63; Frančiška Juršič, gospodinja iz Vel. Cerovca, 68; Jože Božič, upokojenec iz Smihela, 79; Jože Dragman, kmet iz Regerče vasi, 67.

IZ NOVOUMEŠKE RODNIŠNICE

Pretekli teden so v novošolski porodnišnici rodile: Marija Zore iz Zdinje vasi — Jožico, Marija Dolenski iz Spodnjega Latenca — Alenko, Martina Hrustanovič z Ra-teža — Eriha, Marija Blažič iz Zdinje vasi — Jožeta, Marija Zore iz Čučnje vasi — Jožica, Neža Jančar iz Zapuž — Jožico, Zofija Mesoje-dec iz Razdrtega — Sonjo, Antonija Adlešič iz Sel — Gretjo, Anica Makovec iz Velike Sevnice — Bran-ka, Vida Zupanič iz Birčne vasi — Suzano, Neža Sikonijska iz Crnomlja — Roberta, Milka Gril iz Re-gerče vasi — Mihaela, Anica Pe-čar iz Komna — Andreja, Marija Smrke iz Trebanjskega vrha — Draga, Ana Bratkovič iz Mihovega — Fani, Ana Zupan iz Velikega Bana — Jožeta, Ana Lužar iz Krmelja — Lilijano, Ruša Vajda iz Gornje Straže — Ksenijo, Marija Šepič iz Zagorice — Marijo, Pavla Tomšič iz Luže — Eno, Albina Ruztresen iz Dobrave — Milenko, Amalija Medic z Rakovnika — Vin-ka, Martina Brodarič iz Suhorja — dečka, Milka Furman iz Sre-znjega Grčevja — deklico, Magda Geršič iz Sevnega — deklico, Ma-rija Aš iz Gornjega Polja — de-kliko, Dragica Brzin iz Trstenice — deklico, Marija Golob iz Strm-ca — deklico, Boja Strugar iz Gri-belj — deklico, Jožefa Hudoklin iz Volčkove vasi — Igorja.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški po-rodnišnici rodile: Nežica Sinkovec iz Vidma-Krškega — Zvonimira, Breda Maček iz Pišec — Antona, Polona Milavec iz Brežic — Mojco, Frančiška Klemenčič iz Ostrca — Fanklo, Ana Arh iz Mrtvice — Bran-ka, Jožefa Vene iz Kalc-Naklega — Rajka, Terezija Tomšič iz Ribnice — Ivana, Ana Pavlič iz Trnovca — Jožico, Angela Grane iz Cerkelj — Stefo, Ivka Poslek iz Gradca — Bernardo, Marija Jalovec z Malega Cirnika — Mojco, Frančiška Zulič iz Ostrca — Jožico, Stefa Volčanj-šek iz Curodovca — Marijo, Zofija Barbič iz Gazič — Franca, Fanika Lužar iz Lončarjevega dola — Ivana, Ivanka Ivačić iz Vidma-Krške-ge — Bolano, Anica Urekar iz Ča-teža — Zdenko.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novošolski po-rodnišnici: Marija Plantan, žena po-sesnikka iz Velikega Cerovca, je padla po stopnicah in si poškodo-ovala glavo in medenično; Janezu Kirarju, posesniku iz Dobruške vasi, je hlood poškodoval levo no-go; Janez Pucej, posesnik iz Ko-rita, je padel pod voz in si po-škodoval levo koleno; Alojzija Mar-tičje, gospodinja iz Radence, je padla in si poškodovala levo no-go; Antonija Jankovič, gospodinja iz Trbnjca, je padla pod voz in si poškodovala prsnik koš.

Naročite DOLENJSKI LIST sorodnikom v tujini — hvaležni vam bodo za pozornost!

OBJAVE — RAZPISI —

V. natečaj stanovanjskega sklada občine Sevnica

Upravni odbor stanovanjskega sklada občine Sevnica razpisuje na podlagi sklepa, sprejetega na seji dne 2. marca 1964, V. natečaj za dodelitev posojila iz stanovanjskega sklada občine Sevnica v letu 1964.

Individualnim zasebnim graditeljem se lahko dodeli posojilo po tem natečaju do 5.000.000 din. Zasebni prosilci lahko dobijo največ do 1.500.000 din posojila, in to samo za gradnjo stanovanj na področju občine Sevnica.

Sodražica: 14. in 15. marca sovjetski film »Ilija Muromec«.

Sevnica: 14. in 15. marca francoski film »Salambo«, 18. marca bolgarsko-nemški film »Zvezdec«.

Straža: 14. in 15. marca italijan-ski film »Deklica s kovčkom«.

Trebnje: 14. in 15. marca italljanski film »Ciociara«.

Zasebnim lastnikom stanovanjskih objektov se dajejo posojila po tem natečaju do 5.000.000 din za popravila stanovanjskih objektov. Prednost imajo prosilci v gradbenih okoliših na področju občine Sevnica.

Hišnim svetom in drugim upravnim lastnikom se dajejo posojila po tem natečaju do višine 5.000.000 dinarjev.

Gospodarskim in drugim delovnim organizacijam se dajejo v letu 1964 po tem natečaju posojila do višine 25.000.000 din za gradnjo stanovanj v družbeni lastnici.

Pogoji za najeto posojilo:

a) Prosilci pod tč. 1. tega natečaja lahko najamejo posojilo največ za dobo 20 let in z najnižjo 1-odst. obrestno mero. Prosilec mora imeti stanovanjsko hišo zgra-jeno najmanj do četrte gradbene faze (pod streho), nuditi pa mora najmanj eno samsko sobo uprav-nemu organu, pristojnemu za stanovanjske zadeve občine Sevnica. Prednost imajo člani ZB in prosilci, katerim dajo priporočila delovne organizacije glede zaposlitve.

b) Prosilci pod tč. 2. tega natečaja morajo dokazati najmanj 50-odst. lastno udeležbo, višina po-sojila pa lahko znaša največ 500 tisoč dinarjev. Rok vračila 10 let, obrestna mera najmanj 1 odst.

c) Prosilci pod tč. 3. tega natečaja morajo dokazati z obvezo stanovanjalec, da bodo posojilo poravnali iz povisanih najemnin. Rok vračila je največ 10 let, obrestna mera najmanj 1 odst.

d) Prosilci pod tč. 4. tega natečaja lahko najamejo posojilo naj-več za 20 let in z najmanj 3-odst. obrestno mero. Lastna udeležba mora znašati najmanj 70 odst. predračunskih stroškov.

e) Prednost pri najetu posojila imajo še:

— člani organizacije ZB NOV in tisti, ki nudijo večjo obrestno mero; kraji rok odplačila posojila; več stanovanjskih prostorov; višjo lastno udeležbo.

6. Ponudbe za posojilo po tem natečaju morajo prosilci predložiti v enem izvodu v zapečateni kuverti z zahtevanimi prilogami in z vidno oznako »V. natečaj za posojilo pri stanovanjskem skladu občine Sevnica.«

7. O izidu natečaja bo upravni odbor sklada vsa ponudnika obvestil z odločbami, če so bile njihove ponudbe sprejete, ostale pa s pismenim obvestilom.

8. Informacije in vsa pojasnila do-be ponudniki na ekspanzorni Komunalne banke Sevnica od 8. do 12. ure dnevno.

9. Vse prošnje, vlozene pred objavo tega natečaja, so neveljavne.

Natečaj traja do 31. marca 1964. Pozneje vloženih prošnji in ponudb ne bomo obravnavali.

Ekspanzorna Komunalne banke v Sevnici bo dajala tudi navodila o visganju ponudb.

10. Ponudniki so dolžni položiti varščino v višini 0,5 odst. od zaprosene zneska posojila. Varščino so dolžni plačati do dneva vložitve ponudbe na žiro račun pri SĐK Sevnica št. 606-14-687-01-7.

Upravni odbor stanovanjskega sklada občine Sevnica.

Razpis

Doma na Travnji gorl
 Dom na Travnji gorl TD Sadra-žica sprejme v delovno razmerje gostinsko delavko — natakarice ter

nekvificirano delavko za priučetv v gostinski stroki. — Prijave sprejema uprava doma.

Prodaja osnovnih sredstev

Krojaško podjetje v Trebnjem prodra tri šivalne stroje znamke Bagat, Tritaner in Singer. Ogled v podjetju vsak dan od 7. do 14. ure. Cena ugodna!

VAL GRIPE TUDI NA NAŠEM PODROČJU

● Crnomelj: Po izjavi, ki nam jo je dal v torko dopoldne dr. Dereani, je okoli 500 do 600 ljudi obolelo za gripo, število bolnikov pa prav zadnje dni močno narašča. V ambulantah zdravstvenega doma delata samo 2 zdravnik, vsak dan pa čaka nanju več kot 150 bolnikov, tako da vseli ne moreta pregledati. Okoli 30 bolnih pride navadno na vrsto pri zdravniku šele prihodnji dan. Gimna-gija je le preteklo soboto prekinila pouk, sicer pa pouk na vseh črnomaljskih šolah normalno poteka.

● Metlika: Upravnik zdravstvenega doma dr. Pečar-er je število obolelih za gripo ocenil približno na 1000. Povedal je, da so vse večje kolektive proti gripri pravo-časno cepili, zato večjega izpada v proizvodnji ni, člani manjših kolektivov in zasebniki, ki niso bili cepljeni, pa so množično oboleli. V ambulanti je vsak dan okoli 200 bolnikov. V ponedeljek so za nekaj dni zaprli metliško osemletko, nekatere šole na terenu pa so že prej prekinile pouk.

● Trebnje: Po podatkih dr. Pavlina je število gripoznih bolnikov v zadnjih dneh naraslo na okoli 500, v sta-ležu pa je nekaj več kot 150 zavarovancev. Gripa, ki raz-šaja v trebanjski okolici, je nevarna predvsem starejšim ljudem, kaže pa se v splošni oslabeledosti s precej visoko temperaturo in kašljem. Oba zdravnik imata v zadnjih dneh dela čez glavo, saj opravita vsak dan okoli 25 ob-škov na domu, razen tega pregledata blizu 100 bolnih v ambulanti. Pouk je na vseh šolah neprekinjen, razen v Sentrupertu, kjer je zbolela večina učiteljev, in v Trebnjem. V soboto na osemletki v Trebnjem niso imeli pouka, sicer pa odpade pouk samo posameznim razredom. V le-karni je bilo doslej dovolj zdravil na razpolago, pravijo pa, da jih bodo morali še naročiti, zlasti acetisal in širupe, če bo povpraševanje po teh zdravilih še nadalje tako veliko.

● Novo mesto: Na področju novošolskega zdravstve-nega doma gripa že nekaj časa močno razšaja in do zdaj ni bilo čutili, da bi bolezen upadala. Obolelo je okoli 3000 ljudi, od tega približno 1000 šolarjev in okoli 2000 odraslih. V Novem mestu so bile nekaj dni zaprte vse šole, mimo teh pa so prekinili pouk tudi na šolah v Sto-pičah, Sentjerneju, Podgradu in v Smihelu. Podatke za novošolski zdravstveni dom je posredoval dr. Spiljer, hkerati pa je poudaril, da zasluži lekarna vso pohvalo, ker se je z vsemi potrebnimi zdravili vzorno založila.

● Brežice: Statistična služba pri zdravstvenem domu v Brežicah je v februarju zabeležila 114 primerov gripoz-nih obolenj. V prvih dneh marca je število bolnikov, ki so oboleli za gripo, močno naraslo. Čakalnice so vsak dan polne, veliko je pa tudi bolnikov, ki preboleljajo gripo brez iskanja zdravniške pomoči. Pouk v šolah po-teka zaenkrat normalno.

● Sevnica: Dr. Pesjak nam je dal podatke za sevn-ški zdravstveni dom: gripa zadnje dni zelo narašča, po-javila pa se je že 26. februarja. Po približni oceni je v občini okoli 2000 ljudi obolelo za gripo, ki pa ne nastopa v težji obliki, tako da komplikacij še niso imeli. V kolekti-vih, ki so bili proti gripri cepljeni, je bolnikov zelo malo. V Sevnici vse šole delujejo kot običajno, začasno so zaprli le nekatere razrede odročnih šol, kjer je malo učencev.

● Kočevje: Gripa je v Kočevje zašla šele zadnje dni in se je prav v teh dneh najbolj razbohotila. Dr. Cilensšek je ocenil število bolnikov na okoli 2000 in povedal, da so ambulante v Kočevju močno preobremenjene z delom, saj čaka na zdravniški pregled vsak dan okoli 200 bolni-kov. Tudi tokrat so se pokazale vse prednosti preventive, saj je v podjetjih, kjer so bili delavci in službeni cepljeni proti gripri, zelo malo bolnikov.

Smrt zaradi gripe

V zdravstvenem domu v Ribnici smo se pozna-mali, kako je kaj z gripo, to srašno boleznijo, ki tako rada razšaja v tem času. Zvedeli smo, da so za-beležili prve primere gripe okrog 24. februarja. Na področju ZD Ribnica je bilo v februarju 334 prime-rov boleznih, medtem ko je na področju Sodražice in Loškega potoka še ni bilo. Marca so pričeli voditi dnevno evidenco in do 6. 3. je bilo v splošni ambu-lanti 140 bolnih za gripo. V tem pa niso zajeti šolski otroci. Tudi med šolarji je gripa precej »razšajala«, zato je bila ribniška nsemletka več dni zaprta. Potem so zboleli še učitelji, tako da so »zgubili« skoraj štirinajst dni.

Marca je bilo v bolniškem staležu 83 »griparjev«, bolniška pa traja od 4—10 dni, kakršen je pač pri-mer. Kot posledico gripe so doslej zabeležili dve pljučnici, dvoje vnetij ledvic in eno vnetje srednjega ušesa, v Loškem potoku pa je neka starejša ženska celo umrla za gripo.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Rib-nica, Sevnica in Trebnje.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnjak (glavni in odgovorni urednik). Rta Bačar, France Grivec, Miloš Jakopec, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 900 din, polletna 480 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo: 1800 din — Tekoči račun pri podr. NB v Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Casopisno podjetje DELO v Ljubljani.